

TÜRKİYE İLE AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ ARASINDAKİ MÜNASEBETLERE AİT ARŞİV VESİKALARI

Yazan: Prof. Dr. Akdes Nimet KURAT

Amerika Birleşik Devletleriyle Osmanlı İmparatorluğu arasındaki münasebetler resmen 7 Mayıs 1830da, bir "Dostluk ve Ticaret Muahedesi"nin akdiyle başlamıştı*. Gayri resmî olarak ise her iki ülke arasındaki münasebetler çok daha önceden devam ettirilegelmişti. Amerikalıların ticaret maksadıyla Akdeniz'de, bilhassa Garp Ocakları (Berberi Korsanları) ile temasa geçmeleri** ve 1797 denberi Amerikan ticaret gemilerinin İzmir'e gelmeğe başlamaları sonucunda, Amerika ile Osmanlı ülkeleri arasında ekonomik sahada bağlantılar kurulmuş oldu. Bu bağlantılar 13 Amerikan Kolonisinin istiklâlini kazanmasını müteakib (1783) sür'atle gelişmeğe başladı. Şimdiye kadar İngiltere'nin inhisarı altında bulunan "Levent ticareti" ne, yani Osmanlı ülkeleri ile ticaret yapmak faaliyetine, yavaşça Amerikalılar da sokuldular ve bilhassa İngiltere'den gelen bir takım engellemeleri aştıktan sonra nihayet Babıâli ile uzun müzakereleri müteakib, 7 Mayıs 1830 da iki ülke arasında resmî münasebetler kurulunca, Amerikalılar da, kendilerinden önce Fransızlar, İngilizler ve Hollandalılar gibi, Türkiye'de "Kapitülasyonlar" abkâmı altında ticaret yapmak hak ve imkânlarını elde etmiş oldular.

Mamafih resmî münasebetlerin kurulması kolay olmadı; bunun için bir takım engellerin aşılması ve uzun boylu müzakerelerin yapılması gerekti. Resmî münasebetlerin kurulması işinde teşebbüs Amerikalılar tarafından gelmiş ve İstanbul'a muhtelif tarihlerde müzakereciler gönderilmiştir; buna ait Washington'da Amerikan Devlet Arşivi'nde (Turkey) birçok malzeme muhafaza edilmiştir. Az sonra görüleceği üzere, İstanbul'da Başbakanlık Arşivi'nde de buna ait birçok malzeme bulunuyor.

*Bkz. Akdes Nimet KURAT, *Türk-Amerikan münasebetlerine kısa bir bakış*. Ankara 1959, ss 14-17.

**Akdes Nimet KURAT, *Berberi ocakları ile Amerika Birleşik Devletleri münasebetleri*. "Tarih Araştırmaları Dergisi" Cilt II. Sayı 2-3 ss 175-213. Ankara 1964.

Türkiye ile Amerika arasında resmî münasebetlerin kurulmasında bilhassa Kaptan-ı Derya (sonraki Serasker) Mehmed Hüsrev Paşa'nın tesirinin büyük olduğu biliniyor. Ondan evvel daha Kaptan-ı Derya Küçük Hüseyin Paşa dahi Amerikalıların deniz kudretlerinin gelişmesinin farkına varmış ve Amerika ile Türkiye arasında münasebetlerin bağlanmasını istemeğe başlamıştı; Mehmed Hüsrev Paşa da aynı görüşte idi. Hele Navarin limanında (20 Ekim 1827) Türk-Mısır donanmasının ansızın İngiliz-Rus-Fransız donanmaları tarafından hücumu uğrayarak imha edilmesi üzerine, Mehmed Hüsrev Paşa bu defa Amerikalıların yardımı ile yeni bir Türk donanması inşasının mümkün olacağını düşünmeğe başlamış ve Sultan II. Mahmud ve etrafındakilere bu yolda telkinlere girişmişti. Mehmed Hüsrev Paşa, Kaptan-ı Derya sıfatıyla, daha 1826 da Amerikalıların Commodore Rodgers kumandasında, önce İzmir'e sonra Çanakkale Boğazı açıklarına gelen filolarını yakından görmek ve Amerikan harp gemileri hakkında esaslî malûmat edinmek imkânını bulduğundan, Amerikalılarla bir an önce müzakere- lere girişilmesi yolunda gayret sarfetmiştir. Nitekim 1828 den itibaren İstanbul'a Amerika'lı müzakereciler gelmişler ve Reis ül-Küttab efendi ile müzakerelerde bulunmuşlardı. Bilhassa İzmir'deki Amerikan konsolosu David Offley'in Reis ül-Küttab efendi ile yaptığı müzakereler hakkında verdiği malûmat bu hususta etraflı bilgi vermektedir. Başbakanlık Arşivi'ndeki birçok vesika ve bunlara Sultan Mahmud II. un kendi elyazısı ile konan meşruhat (Hatt-ı Hümayunlar) da bu müzakereleri aydınlatmak itibariyle önemlidir. Bunlardan birçoğu "Ekler" de nakledilmiştir.

Amerika ile Türkiye arasındaki ticaret faaliyeti ve bilhassa Amerika Birleşik Devletleri'nin takip ettiği "izolâsyonist" siyasetin icabı iki devlet arasındaki münasebetler, başlangıçtaki bir parlama sarfınazar, fazla gelişemedi. Mahdut ekonomik faaliyete muvazi olarak Amerikalıların bilhassa "kültür" ve "misyonerlik" sahasındaki faaliyetleri kendini gösterdi. Bunun en bariz örneğini 1863 de İstanbul'da "Robert College"nin tesisi ile görüyoruz. Beyrut'ta 1860 larda bir Amerika Üniversitesinin kurulması bu sahadaki faaliyetin en bariz bir örneğini teşkil etmektedir.

Amerika Birleşik Devletleri ile Türkiye arasındaki siyasî münasebetler umûmiyetle çok sönük geçmiş ve ancak I. Dünya Savaşı'nı müteakib Osmanlı İmparatorluğunun "tasfiyesi" meselesi ortaya çıkıp, Başkan Wilson'un "Türk meselesi"ne karşı menfi de olsa, yakın bir ilgi göstermesi ile Amerikan-Türk münasebetleri "canlı" bir safhaya girmişti. Millî Mücadele zamanında bu canlılık büsbütün artmış ve Gâzi Mustafa Kemâl Paşa'nın, Wil-

son'un "Millî sınırlar prensibini" emperyalist devletlere, çetin mücadelelerden sonra kabul ettirmesi sonucunda 1923 te Lozan'da barışın akdinden bir kaç yıl sonra da, Türkiye ile Amerika Birleşik Devletleri arasında normal münasebetler yeniden kurulmuştur. Bu münasebetler az sonra tam bir yakınlık yoluna girecektir.

II. Dünya Savaşı sonunda Stalin Rusyası'nın başta Türkiye olmak üzere "Hür Dünya"yı tehdide başlaması üzerine, Amerika Birleşik Devletleri Türkiye'nin en yakın dostu oldu. Ekonomik, kültürel ve bilhassa askerî sahalarda iki ülke ve devlet arasında çok sıkı bağlar kuruldu. İşte bu yakınlığın bir ifadesi olarak Amerika Birleşik Devletleri'nde Türkiye'ye ait her sahada eserler yazılmağa başlandı. Bilhassa Türkiye'nin tarihi ve hâl-i hâzırı tedkik konusu olmağa başladı. Aynı vechile Türkiye'de de Amerika Birleşik Devletleri'ne ait birçok eser çıktı; bunlar arasında tarihle ilgili olanları mühim bir yekûn tutmaktadır.

Mamafih gerek Amerika'da ve gerekse Türkiye'de Amerikan-Türk münasebetlerinin bütün devirlerini içine alan ve Amerikan, Türk ve diğer kaynaklara dayanan ilmî bir eser henüz yazılmış değildir. Böyle bir işin yapılması her şeyden önce Kaynakların tam olarak tesbiti ve tanıtılmasına bağlıdır. Washington'da National Archives of the United States (Amerika Birleşik Devletleri Arşivi)nde Amerika'nın Osmanlı Devleti (ve Türkiye Cumhuriyeti) ile münasebetlerine ait çok kıymetli ve zengin malzeme şimdiye kadar birçok defa tanıtılmış ve kısmen tedkik edilmiştir. Müteveffa Profesör Wright'ın 1930 larda hazırladığı doktora tezi "Amerikan-Türk Münasebetlerinin Başlangıç Devri"ni (1831 e kadar) teşkil ediyordu. Hunter Miller tarafından 1931 de Washington'da neşredilen *Treaties of the United States* adlı dört ciltlik eserin III. cildinde Osmanlı Devleti ile yapılan müzakereler ve muahedelere ait geniş malzeme nakledilmiştir. (C. III. S. 541-598). Amerika Birleşik Devletleri Kongre zabıtlarında da bu konuya ait zengin malzeme bulmak mümkündür. Bütün bu malzemenin endeksleri muntazam olduğu cihetle bunlardan istifade de o nisbette kolaydır.

Buna karşılık İstanbul'da Başbakanlık Arşivi'ndeki malzemenin tasnifi henüz bitmediğinden, tam olarak tesbiti imkânsızdır. Başbakanlık Arşivi'nde tanıtılan vesikalar şu guruplardan ibarettir: 1) Resmî münasebetlerin kuruluşundan (yani 7 Mayıs 1830) önceki vesikalar (müzakerelere ait); 2) "Ticaret ve seyrüsefer Muahedesi" (7 Mayıs 1830) ve "Hâfi madde" (aynı tarihli); 3) Maslahatgüzar David Porter'in Babîâli ile münasebetleri ve Eckford'un nezaretinde İstanbul'da Aynalıkavak'ta harp gemi-

lerinin inşası; 4) Sonraki elçilerin yazışmaları; 5) Heybeli Deniz Mektebi muallimlerinden Binbaşı Emin Bey'in Amerika'ya gönderilmesi; 6) Amerika ile münasebetlerin gelişmesi ve Washington'a Türk elçisinin gönderilmesi; 7) Amerika'lı tanınmış şahsiyetlerin (Amiral Farragut ve sabık Cumhurbaşkanı General Grant) İstanbul'u ziyaretleri; 8) Amerika'dan "Martini" tüfenklerinin satın alınması ile ilgili yazışmalar ve Dışişleri Bakanlığı Arşivinden de Washington'daki Türk elçisi Blacque (Bolak) Beyin Cumhurbaşkanı General Grant ile mülâkatına ait mektubu (Fransızca). Menşe itibariyle Amerikalılara ait vesikalar olarak da 1820 Aralık'ında İstanbul'a gelmiş olan Luther Brandish'in bir müracaatı ve resmî münasebetler kurulduktan sonra Amerikan Cumhurbaşkanı Jackson'dan Sultan Mahmud II.a ve Amerikan Dışişleri Bakanı Van Buren'den Reis ül-Küttab'a hitaben yazılan mektuplar vardır. "Gizli Madde"nin Amerikan Senatosunca kabul edilmeyişi üzerine Maslahatgüzar David Porter'in, bunun yerine kaim olmak üzere Babiâli'ye sunduğu ve Fransızca olarak kaleme aldığı bir senet ayrıca dikkat çekicidir. Bir de Amerika'nın en meşhur Cumhurbaşkanı Abraham Lincoln'un Sultan Abdülâziz'in tahta çıkışı münasebetiyle gönderdiği mektubu da bu kabil vesikaların azlığından ötürü dikkat çekicidir.

Amerika Birleşik Devletleri ile Osmanlı Devleti arasındaki münasebetlere ait Başbakanlık ve Dışişleri Bakanlığı Arşivlerinde gayet zengin malzemenin muhafaza edildiği muhakkaktır. Bunlar muhtelif kayıtlar altında gösterilmiştir. Başbakanlık Arşivi'nde Amerika'nın Nişan Defteri'nde 1245-1327 (1829-1909) yıllarına ait türlü konulara ait 326 vesika mevcuttur. Hatt-ı Hümayun Defterinde (No: 27) Nr. 47482 ile kayıtlı 13 Rebiülevvel 1236 (19 Aralık 1820) tarihli bir "Telhis" ve Mahmud II.un "Hatt-ı Hümayunu" bu kabil vesikaların ilkidir.

Mamafih "Hatt-ı Hümayun" defterlerindeki kayıtların sırası, rastgele yapılmış ve kronoloji'ye riayet edilmemiştir; şöyle ki, Başbakanlık Arşivinde Amerika'ya ait en eski vesika olması lâzımgelen 1223 (1808) tarihli "Takrir" (Amerika'dan dönen iki "yoldaş"ın anlattıkları) 57945 numara ile kayıtlıdır. Bundan onbeş yıl önce tasnifi yapılmamış ve açık kırmızı renkli sıklamen vişne renkli bir torba içinde muhafaza edilen ve "Amerikaluya dairdir" yazısını taşıyan birçok vesika mevcuttur. Bu "Torba"daki vesikaların şimdi türlü numaralarla kayd ve defterlere işlendiği anlaşılıyor. Başbakanlık Arşivi'ndeki "İrade-i Seniyye" kayıtlarında 1255 ten (1839) başlayarak "Dahiliye" ve "Hariciye" kısımlarında birçok vesika mevcuttur. Başbakanlık Arşivi'ndeki Amerika Devleti "Ahkâm Defteri"nde ticaretle, gümrük

tarifesiyle ilgili vesikalar bulunuyor. Dışişleri Bakanlığı Arşivi'nde ise Washington'daki Osmanlı elçilerinin İstanbul'a gönderdikleri ve Fransızca olarak kaleme aldıkları yazılar mühim bir yekûn tutmaktadır.

Türk-Amerikan münasebetlerinin resmen başlamasından, yani 7 Mayıs 1830 tarihinden, önceki yıllara ait Başbakanlık Arşivi'nde birçok vesika muhafaza edilmiştir. Bunlar, resmi münasebetlerin başlaması yolundaki müzakereler hakkında epey aydınlatıcı kayıtlar ihtiva etmekle beraber, bu hususta Amerikan Arşivi'ndeki malzeme yanında epey sönük kalmaktadır. Amerikan vesikaları çok daha tafsilâtlı ve sırasına göre meselenin iç yüzüne nüfuz için gerekli noktaları da ihtiva etmektedir. Mamafih Türkçe vesikalarda da bazen epey mühim noktalara temas ediliyor; bilhassa Mahmud II.un bu münasebetlerle ilgili görüşleri dikkat çekicidir. Dolayısıyla "Hatt-ı Hümayun"u ihtiva eden vesikalar, yani Sadrazamın "Telhisi" üzerine Sultan Mahmud II.un kendi fikrini bildiren yazıları, ayrıca önemlidir. Mamafih Padişah çoğu zaman, vezirleri tarafından serdedilen görüşleri tasvipten başka birşey yapmıyor, ancak umumî mahiyette direktifler vermekle yetiniyor.

Başbakanlık Arşivi'nde "Hatt-ı Hümayun" defteri (No 27) ndeki vesikaları kayd sırasıyla naklediyoruz: "Hatt-ı Hümayun" (No 27) defterindeki No 47482 ile kayıtlı ve 13 Rebiülevvel 1236 (19 Aralık 1820) tarihli "Telhis" (Bkz. Ekler), 1820 yılı sonunda, Ticaret Muahedesi akdi için İstanbul'a gelen Luther Bradish tarafından sunulan müracaata verilecek "Tahrir" in bir suretidir. Bu vesika "Defterde" şu kayıtlarla gösterilmiştir: "No 47482. Amerika'nın Ticaret Muahedesi akdi için vaki olan teklifine cevaben kaleme alınan tahrir müsveddesi huzura takdim olduğuna dair".

Bu tahrir'den Babiâli'nin Amerika ile bir Ticaret Muahedesi akdine yanaşmadığı görülüyor. Babiâli mahfillerinde bu ticaretten ancak Amerikalıların faydalanacakları ve Türkiye'nin bundan istifadesinin cüz'î olacağı kanaati hüküm sürmekte ve dolayısıyla bir anlaşma yapılacak olursa Devlet-i Aliyye'nin menfaatini sağlayacak bazı maddelerin Amerikalılarca kabulü istendiği anlaşılıyor. Bunlar ya Amerikalılara Kapitülasyonlar nizamı dışında ayrı bir "Gümrük tarifesi" şeklinde olacak, veya hususî mahiyette bazı maddeler konacaktı. Mahmud II.un bu 1236 (1820) yıl 13 Rebiülevvel (19 Aralık 1820) tarihli "Telhis" üzerindeki el yazısı da şöyle idi:

"Benim Vezirim, Amerika Cumhuriyeti tarafına verilecek tahrir-i resmî müsveddesini mütalâa idüp, fakat aşağıdaki satırında bir kelimeyi tashih eyledim. Olvehîle tebyiz ve ita oluna".

Demek ki, Padişah, uzun bir "Takrir"de ancak tek bir kelimenin düzeltilmesiyle yetinmiş, Sadrazamın, daha doğrusu Reis ül-Küttab'ın yazdıklarını olduğu gibi kabul etmişti.

Babiâli, Amerika ile bir ticaret muahedesi akdinde bilhassa İngiltere'den çekiniyordu. İngiltere'nin bu sıralarda Osmanlı Devleti üzerinde büyük bir nüfuzu olduğu meydanda idi; gittikçe artan Rus tehlikesi Babiâli'yi ister istemez İngiltere'nin kucağına atmış bulunuyordu. Mamafih Babiâli'nin bu İngiliz "nüfuz"undan pek memnun olmadığı da âşikârdır. Nitekim bu vesikadaki şu satırlar bunu teyit eder mahiyettedir: "..... Cumhuru mezkûr (yani Amerika) ile akd-i muahedeyi ticaret olunmakta bir fayda olmadığına, ve İngilterelü'nün muğber olacağına nazaran akd-i muahedeyi terketmek evlâ ve ahsen olduğu gün gibi zahir olmağla, terk olunsun. Lâkin bunlar (yani Amerikalılar) mukaddem bir küçük Cumhur iken gün be gün kesbi kuvvet idüp, İngilterelü'ye muadil gibi olduklarına, ve İngilterelü dahi kuvvet-i bahriyesine itina ile ahde asla itibar etmiyerek, Cezayir Garp Ocaklarına ve geçende Basra Körfezi civarında bir kabileye ve çend rûz mukaddem Mısır valisinin tahriri üzere, teb'amızdan olan Yemen İmamına ettiği taaddiye, ve bunlar emsali nice hilâf-ı usul-ü düvel harekâtına nazaran dostluğundan fiilen bir fayda görülmüyor..."

Bu satırlardan anlaşıldığı üzere, Babiâli Amerika Cumhuriyeti'nin (bahrî kuvvet) bakımından İngiltere'ye muadil bir devlet olduğunu kabul etmiş ve bilhassa Amerika'nın denizciliği üzerinde durmaya başlamıştı. Bu husus ileride vesikalarla açığa vurulacaktır.

No 47484 (1236?-1820) bir "Telhis" olup, İngiltere'nin Amerika ile müsâlâhasını teccid ettiği ve Amerika'nın Devlet-i Aliyye ile bir Ticaret Muahedesi yapmaya istekli olduğu Londra'da bulunan maslahatgüzar Antonaki'den gelen evrakta yazılı olup, mecliste müzakere olunduğu ve mezkûr müsâlâhanın suretini elde edip, göndermesi kendisine yazılacağı hakkındadır.

No 47485 teki vesika ise 1243 (1828) tarihli bir "Kaime" olup, Sultan Mahmud II. un hattını havidir, ve şu kayıtla gösterilmiştir. "Akdeniz Muhafızı Hafız Ali Paşa'dan gelen "Kaime"dir. Amerika'dan şeker ve kahve hamulesi ile Boğaz'a gelip Dersaadet'e geçmesine müsaade olunan gemiye izin verilerek gönderildiği hakkındadır".

No 47486, 1247 (1831) tarihli bir "Telhis" olup, "Amerika maslahatgüzarı ile tasdiknameler mübadele olunarak, verdikleri hediyeler defteri ile beraber huzura takdim olunduğuna" dairdir.

No 47487, 1246 (1830) tarihli bir "Tehlis" olup, Amerikalılarla yapılan müzakerelere ait tafsilâtlı bir rapor mahiyetindedir. Bu "Telhis"te Sultan Mahmud II. un şu mütalâası (Hattı Hümayun) vardır:

"Amerikalı maslahatına dair işbu mufassal takririn ve müzekkire suretiyle memur-i mersumun takdim eylediği takririn tercümesi manzur ve malûm-u Hümayunum olmuştur. İşte taife-i efrencinin halleri böyledir. Bir sözde durmazlar. Ancak şu günlerde İngiltere-lünün tavır ve hareketlerine bakılmak ve etvar-ı melânetkârieleri anlaşılınca kadar bir müddet dahi politika ile uzadılıp badehu bil-müzakere icabına bakılmak münasip gibi görüldüğünden, Reis (ül-Küttab Efendi) ana göre harekete dikkat ve ihtimam eylesin".

Bu "Hatt-ı Hümayun", Sultan Mahmud II. un "Frenkler" in, yani "Avrupalılar" ın bu sıralarda Osmanlı Devleti'ne karşı tutumları hakkındaki görüşünü de aksettirmek bakımından mühimdir.

No 47488, 1244 (1828/29) tarihli "Telhis" olup Mahmud II. un Hatt-ı Hümayununu haizdir ve "Amerika ile ticaret muahedesi akdi bu sırada Devlet-i Aliyye için faideli görüldüğü ve "İzmir'de bulunan Amerika konsolosu (Mr. David Offley) ile Dersaadet'te bulunan Nemse (Avusturya) Konsolosunun ağzı aranarak, alınan cevaplar arzolunduğu" hakkındadır.

No 47489, 1247 (1831) tarihli "Telhis" Mahmud II. un "Hatt-ı Hümayunu"nu haiz olup, "Amerika memurları ile ticaret muahedesi tasdiknameleri mübadele edilmiş ve bu işe memur olan beyzâde (Mr. Charles Rhind) avdet etmek üzere olup, görüp beğendiği ve fiyatını on bin kuruşa kat ettiği dört re's atın Devlet-i Aliyye tarafından kendisine ve devletine (yani Amerika'ya) hediye olarak verilmesini iltimas eylediği "Takrirdir".

No 47490, 1246 (1830) tarihli "Telhis"tir. Mahmud II. un "Hatt-ı Hümayunu"nu haiz olup, "Amerika Devleti ile ticaret muahedesi akdi için İzmir'deki konsolos (Mr. David Offley) Dersaadet'e davet edilmiş ise de istenilen yola yanaşmadığından, hayli mükâleme geçtiği ve bilumûm evrak huzura takdim olunduğu" hakkındadır.

No 47491, 23 Ramazan 1243 tarihli (8 Nisan 1828) "Şukka". Mahmud II. un "Hatt-ı Hümayunu"nu haiz olup, Akdeniz Muhafızı Hafız Ali Paşa'dan Kapı Kethüdasına gelmiştir. Amerika bandırası ile bir gemi gelip, Dersaadet'e geçmek istediği ve şimdye kadar vuku olmadığı için, Babıâliye bildirerek, cevap gönderilmesi istenmektedir.

No 47493, 1246 (1831) tarihli "Telhis". Mahmud II. un "Hatt-ı Hümayunu"nu haiz olup, "Amerika ile Ticaret muahedesi akdolunup, senedler mübadele edildikten sonra, Amerika memurinin verdiği resmî hedâyadan başka, gayri resmî olarak Babıâli erkânına verdiği hediyelerin "Defter"i ve hediyelerin huzura takdim olunduğu" hakkındadır.

No 47494, 1246 (1831) tarihli "Telhis". Mahmud II. un "Hatt-ı Hümayun"u.

"Amerika ile akdolunan Ticaret muahedesine bir hâfi madde konulup, "Amerika hükümeti Devlet-i Aliyye'nin talebedeacağı kadar harp gemisini (Amerika) Devleti fiyatına yapmayı kabul etmesi" zikredilmiş ve bu defa Maslahatgüzarın Hariciye Nâzırından getirdiği kâğıt da mezkûr maddenin kabul edilmediği yazılmış olduğuna" dairdir.

No 47485, 1236 (1830) tarihli bir "Takrir". Ticaret muahedesi akdine memur Amerika Beyzâdesi (Charles Rhind) Amerika'ya hareket etmiş ve tercümanı ile teşekkür makamında gönderdiği "Takrir" in huzura takdim edilmiş olduğuna dair.

No 47496, 1247 (1831) Tarihli "Telhis". Mahmud II. un "Hatt-ı Hümayun"unu haiz olup, Amerika Maslahatgüzarı (David Porter) hâmil olduğu nâmeyi takdim için bir gün tayin olunmasını talebettiği hakkındadır.

No 47497, 1245 (1829) bir "Tercüme"dir. Mahmud II. un "Hatt-ı Hümayun"unu haiz olup, Amerikan, New York'lu gemi inşaatçısı Henry Eckford'un İstanbul'da Amerikan usulü gemi inşaatı yapmak istediği ve genç Türk mimarlarından (gemi inşaatçısı) 80 kişinin staj için Amerika'ya gönderilmesine ait Reis ül-Küttab'a sunduğu bir raporun tercümesidir.

No 47498, 20 Rebiülevvel 1254 (12 Haziran 1837) tarihli "Arz Tezkeresi" ve Mahmud II. un "İradesi"dir. "Amerika sefareti tarafından verilip, Amerika Beyzâdelerinden birkaç kişinin Topkapı Sarayı ile bazı camileri gezmelerine müsaade edilmesine dair olan müzekkerenin takdim edildiği ve kendisine ruhsat verilmiş olan Belçika elçisi ile aynı günde gezmeleri" hakkındadır.

No 47499, 1253 (1837) tarihli, Mahmud II. un "İradesi", Ailesini götürmek üzere Amerika'ya gidecek olan Amerika Maslahatgüzarı (David Porter), avdette Boğaz'dan mürûr için şimdiden bir ruhsat verilmesini istediği, lâkin bir sene evvel izin verilmesi münasip olmayacağından, Boğaz'a geldiği zaman ruhsat verileceğinin kendisine bildirilmesi ve mumaileyhin buna dair verdiği "Takrir" in takdim edildiği hakkındadır.

No 47500, 1250 (1834) tarihli "Arz Tezkeresi". Mahmud II. un "İradesi". İzmir'de bulunan Amerika fırkateyni sefinesinin İstanbul'a gelmesi için Amerika Maslahatgüzarının (David Porter) rica ile ısrar etmekte olduğu ve tecrübe levâzımı getirmek için bunlara iyi muamele etmek münasip olacağından, geminin mürûruna müsaade edilmesi hakkında.

No 47501, 1253 (1837) tarihli "Arz Tezkeresi". Mahmud II. un "İradesi". Amerika Maslahatgüzarının (David Porter) İstanbul'a gelmiş olan akrabasının Padişahların yaptırmış oldukları camileri gezmelerine müsaade edilmesi için Maslahatgüzar-ı mumaileyhin verdiği takririn takdim edildiği ve buna izin verilmesi hakkında.

No 47502, 1253 (1837) tarihli "Arz Tezkeresi". Mahmud II. un "İradesi". Amerika Maslahatgüzarı (David Porter) memleketine gitmek üzere olduğundan, yerine Baştercüman'ını (Mr. Brown) vekil bıraktığına dair verdiği "Takrir" in takdim edildiğine dair.

No 47502-A. 1253 (1837) tarihli "Takrir" ve Mahmud II. un "İradesi". Aynı mesele.

No 47503, 1250 (1834) Tarihli "Arz tezkeresi". Mahmud II.'un iradesi.

No 47503-A, 1250 (1834) tarihli "Takrir".

No 47504, 1250 (1834) tarihli "Takrir". Mahmud II.'un iradesi.

No 47504-A, 1250 (1834) tarihli "Takrir". Mahmud II.'un iradesi.

No 47505, 1249 (1833/34) tarihli "Tezkere". Amerika ile yapılan muahedenin tasdiknamesi mübadelesinde mezkûr devlet maslahatgüzarının verdiği hediyeler az olduğundan, telâfisi için yeniden verdiği hediyelerini arzylediği ve bunların kabulü ile maslahatgüzara bazı hediyeler vererek, mukabele etmesi hakkında.

No 47506, 1250 (1834) tarihli "Tezkere". Haliç'te bulunan Amerika Beylik sefinesinin Karadeniz Boğazı'ndan beş mil kadar çıkıp avdet etmesine müsaade edilmesini, Amerika maslahatgüzarı rica etmekte ise de, buna muvafakat münasip olmayacağından, cevabı red verilmesi hakkında.

No 47507, 1250 (1834) tarihli "Ariza".

No 47507-a, 1250 (1834) tarihli "Takrir".

No 47507-b, 1250 (1834) tarihli "Takrir".

No 47507-c, 1250 (1834) tarihli "Takrir".

No 47507-d, 1236 (1820) tarihli "Takrir".

No 47507-e, 1831 tarihli, President Jackson'un Sultan Mahmud II. a mektubunun tercümesi (Bkz. "Ekler").

No 47507-f, 1236 (1820) tarihli müsvedde.

No 47507-g, 31 December 1820. Luther Bradish'tan. İngilizce. (To his Excellency the Reis Efendi). (Bkz. "Ekler").

No 47508, 1246 (1831) Amerika ile yapılan Ticaret muahedesi dokuz maddesini havi müsveddedir.

No 47509, 17 Ramazan 1243 (2 Nisan 1828), "Kayime".

No 47509-a, 1247 (1832) tarihli bir pusula. Amerika Birleşik Cumhuriyetlerine verilecek "Tahrir-i resmî'nin" müsveddesidir. Devlet-i Aliyye Amerika ile Ticaret muahedesi akdetmekle, tebası için bir menfaat görmediğinden, bunu is'af edemeyeceği hakkında.

No 57945, 1223 (1808) tarihli "Tahrir". Cezayir tarihiyle Amerika'ya giden iki "yoldaş"(denizci)m, İstanbul'a döndükten sonra, Amerika hakkında kısa bir raporları. Bu "Tahrir", Amerika'ya ait en eski bir kayıt olsa gerektir.

İçindeki evraki henüz tasnif edilmemiş ve şimdilik 97 numara ile kayıtlı ve üzerinde "Amerikaluya dairdir" yazısı bulunan sıklamen bir torbadaki vesikalar şunlardır:

1. Devlet-i Aliyye-i ebed-il karar ile Memâlik-i Müctemi-i Amerika Devleti beyninde müceddiden akdolunan "Ticaret Muahedesi" için yazılacak "Nişan-ı Hümayun" müsveddesidir.

2. Mevad-ı muahedeyi mutazammın mübadele olunacak temessüğün müsveddesidir.

3. Madde-i münferide-i hafiyeye olmak üzere mübadele olunacak temessüğün müsveddesidir.

4. President Jackson'un Sultan Mahmud II. a nâmesi. Zarf içinde. Adresi: To our Great and Good Friend The Most Noble and Potent Padischah. The Emperor of all the Ottomans in Europa, Asia and Africa

Sultan Mahmud Chan.

Washington, 15 th April 1831.

5. Secretary of State (Dışişleri Vekili) Van Buren, Reis ül-Küttab Hamid Efendiye. Maslahatgüzar David Porter'in "Plein pouvoir"i (itimadnâmesi). Zarf içinde.

Adresi: To his excellency Mohammed Hamed, Reis ül-Küttab. Washington, 15 th April 1931.*

6. David Porter'in Huzur-u Hümayun'a kabulünü ve "Hâfi madde"nin reddine dair Mahmud II. un Hatt-ı hümayunu.

7. Ticaret Muahedesinin Maslahatgüzar David Porter tarafından tasdik olunmuş sureti. Türkçe metin altında Fransızca tasdiki. 26 Eylül 1831.

8. Muahedenin Türkçe aslının muteber tutulacağına ait bir pusula.

9. Amerikan Hükümetinin "Hâfi Madde"yi niçin tasdik etmediğini, fakat "Hâfi Madde"nin şartlarını David Porter'in bizzat kendisinin yerine getireceğine ait, Porter'in Fransızca senedi.

Le 27 Septembre 1831.**

10. Dersaadet'te mukim Amerika maslahatgüzarının "Madde-i hâfiye" ye muadil olmak üzere verdiği sened-i resmî'nin tercümesidir.

11. Ticaret muahedesinin "Hâfi madde" olmaksızın tasdik edilmesi lâzımgeldiğine ait Mahmud II. un Hatt-ı hümayunu.

"İrade-i seniyye" Defterleri. 1255 (1839) den başlar. Muhteviyatına göre: "Dahiliye" ve "Hariciye" diye iki kısımdır.

"İrade-i seniyye"den, "Hariciye" kısmından:

No 250, 29 Rebiülâhir 1256 (30 Haziran 1840) Amerika elçisinin bazı mahalli ve mevâkii temaşa eylemesi zımında ruhsat isteyerek yazdığı "Takrir".

Kendisine izin verildiği hakkında.

No 1033, 2 Receb 1259 (29 Temmuz 1843) Ayastefanos'ta fevt olan Amerika Devleti sefirinin cesedini Amerika'ya nakletmek üzere gönderilen Brick sefinesinin Boğaz'dan mürüruna dair. Mütercim Brown'ın elyazısı ile.

Aynı mesele.

No 1156, 9 Safer 1260 (1 Mart 1844). Amerika Cumhuru tarafından elçisinin hâkipâyı âliye mesulü istizanma dair "Tezkere"i sâmiye. President John Taylor tarafından 7 Ekim 1842 tarihli Sultan Mahmud II. a mektubu ve Carr'ın elçi tayin edildiğine dair yazısının Türkçe tercümesi. İngilizce aslı yoktur.

*Bkz. Ek No. XVa

**Bkz. Ek No. XVI.

No 1725, 15 Zilk. 1262 (Kasım 1846). Amerika canibinden celbolunan pamukçuların hâkipâyı âliye mesulleri irade-i seniyyesini mübeyyen "Tezkere"i aliyye.

No 1728, 17 Zilk. 1262 (7 Aralık 1846). Amerika'dan gelen pamuk ziraatçilerinin hâkipâyı Şâhaneye mesulüne dair "Tezkere"i sâmiye.

No 3034, 25 Rebiülâhır 1266 (8 Mart 1850). Amerika elçisinin getirdiği namerin takdimini mutazammın hâkipâyeye mesulüne dair.

No Aynı. Amerika Reis-i Cumhur rütbelü Taylor cenapları tarafından vârid olan bir kıt'a itimadnamenin suret-i tercümesidir. George Marshın elçi tayin edildiğine dair. Tarihi: 29 Mayıs 1849. İngilizce ash yoktur.

No 3185, 10 Receb 1266. (22 Mayıs 1850) Amerika'ya gönderilecek Binbaşı Emin Efendi'ye talimat ve maaş ve harcırah itasına dair.

No Yine. Aynı mesele..

No Yine. Aynı mesele.

No 3466, 26 Muharrem 1267. (3 Aralık 1850) Amerika'ya gönderilen süfun-u hümayunun vüsülüne dair.

No Aynı. Aynı mesele.

No Aynı. Memuriyet-i mahsuse ile Amerika canibine gönderilen Emin Bey'in huzurunda memâlik-i mezkûre Cumhur Reisi bulunan zatın söylediği nutuk-u resmî'dir ki, bervech-i âti İngilizceden lisân-ı Türkî'ye tercüme kılınmıştır.

No aynı. A son Altessè Rechid Pacha, Grand Visir de l'Empire Ottoman, à Balta Liman. Amerikan elçisi Marsh'ın Sadrazam Reşid Paşa'ya Fransızca mektubu.

No aynı. Amerika gazetesi "National Intelligencer"den Emin Bey'in Amerika'ya ziyaretine ait bir makalenin tercümesi.

No 3906, 7 Ramazan 1267 (6 Temmuz 1851) Amerika'dan Dersaadet'e gelmek üzere olan Binbaşı Emin Efendi'nin tahrirâtı arzına dair.

No Aynı. Zarf içinde. Adresi: Son excellence Suleyman Pacha, Ministre de la Marine voie de Marseilles, Constantinople. Bismihî teâlâ. Efahimi-vükelâ-yi Saltanat-ı Seniyye'den Kapudan-ı Derya Devletlü, atufetlü, Süleyman Paşa Hazretlerinin sub-u âlilerine arize-i rukiyetferife-i hakirânemdir. (Emin Efendi'nin raporu).

No Aynı. Amerika Cumhur Reisinin Binbaşı Emin Bey'i kabulünde söylediği nutuk. İngilizce.

No Aynı. Amerika Cumhur Reisinin Emin Bey giderken söylediği nutkun aslı. İngilizce.

No Aynı. Emin Bey'in Kapudan Paşaya mektubu.

No Aynı. Emin Bey'in Amerika seyahatına ait.

No Aynı. Aynı mesele.

No 4111. 26 Rebiülâhır 1268 (18 Şubat 1852). Amerika'ya gönderilen Emin Efendi'nin canib-i hükümetten tesviye kılınan masarifinden dolayı sefarete (Amerikan Elçiliğine) beyanı mahzuzın olunmasına dair.

No Aynı. A son Altesse Mehmet Ali Pacha, Capudan Pacha. Arsenal Imperial. Amerikan Başmütercimi John Brown'dan Fransızca mektup. Emin Bey'in masraflarının Amerikan hükümetince karşılandığına dair. 25 Decembre 1851.

No Aynı. Emin Bey'in Amerika'da iken yaptıkları masrafları gösteren bir pusula. İngilizce. 30 September 1851.

No Aynı. Amerika Sefareti Baştercümanı Mösyö Brown tarafından Mah-ı Nisan'ın 29 tarihiyle (29 Receb 1269) Hâkipây-i Hazret-i Kapudan-ı Deryâya tahrir eylediği bir kıta arizenin tercümesidir. (Emin Bey'e ait).

No Aynı. Emin Bey'e ait.

No 4194. 22 Cemaz. II. 1268 (15 Mart 1852) Amerikaluya verilecek kitaplara dair.

No Aynı. Kitapların listesi. Boston'a Harvard Üniversitesi'ne gönderilmiştir.

No Aynı. Kitaplar için Mr. Brown'ın teşekkürü.

No 4467. 13 Muharrem 1269 (29 Ekim 1852). Amerika'da Boston şehrine, İzmirli Yazıcıoğlu Yusbakin'in şehbender tayin edildiğine dair.

No 4605, 14 Reb. II. 1269 (27 Aralık 1852). Amerika'ya gönderilen kitaplara dair.

No Aynı. Aynı mesele.

No 4660. 19 Cemaz. I. 1269 (2 Mart 1853). Amerika'ya gönderilecek mermer taşa dair (Washington âbidesine konmak üzere).

No 4731. 30 Cemaz. II. 1269 (10 Nisan 1853). Amerika sergisine talep olunan eşya keyfiyetine dair.

No Yine. Aynı mesele.

No Yine. Aynı mesele.

No 5108. 5 Reb. I. 1270 (6 Aralık 1853). Amerika'da Meclis-i Maariften (Smithonian Museum) olarak tanzim olunan üç takım kitap takdim olduğuna dair.

No Aynı. Aynı mesele.

No 5176. 25 Reb. I. 1270 Ocak 1854). Amerika'da yapılan direğe (Washington Monumentum) gönderilen mermer taşının mesarifine dair.

No Aynı. Mermer taş a ait.

No Aynı. Aynı mesele.

No 5973. 12 Ramazan 1271 (29 Mayıs 1855). Amerikalı Landau'nun duçar olduğu zararın tazminine dair.

No Aynı. Amerikalı Landau meselesi.

No Aynı. Aynı mesele.

No 5988. 18 Ramazan 1270 (14 Haziran 1854). Amerika'nın meşhur cerrahlarından Doktor Moot nam kimesneye nişan itasının Meclisine havalesine dair.

No Aynı. 19 Mayıs 1853 tarihli, İstanbul'daki Amerikan sefaretinin Doktor Moot'a nişan verilmesi bābında yazısının tercümesi.

No 6206. 14 Muharrem 1272 (27 Eylül 1855). Amerikan zabıtān-ı askeriyesinden Rüstem Bey'e nişan itasına dair.

No Aynı. Aynı mesele.

No Aynı. Aynı mesele (Rüstem Bey -Amerikalı Mr. Porter'in adı).

No 6309. 1 Reb. I. 1273 (30 Ekim 1856). Amerika Devletine deve itasına dair.

No Aynı. Aynı mesele.

No 6540. 2 Receb 1273 (26 Şubat 1857). Amerika'da vaki New York (metinde New Oak ?) şehrine şehbender tayinine dair.

No Aynı. Aynı mesele.

No 7789. 17 Safer 1274 (6 Ekim 1857). Amerika Devleti'nin Dersaadet General Konsolosluğuna dair.

No Aynı. Aynı mesele.

No 7922. 12 Reb. II. 1274 (30 Kasım 1857). Amerikan Kaptan Diburti? ve sairenin maaşlarına dair. (Diburti Büyük Ada'ya bir mahalle yaptırmış, ona isim verilmesine dair).

No Aynı. Kaptan Diburti (?) nin arzıhali.

No Aynı. Aynı mesele.

No Aynı. Aynı mesele.

No Aynı. Kaptan Diburti (?) meselesi.

No Aynı. Aynı mesele.

No 8173. 27 Şaban 1274 (12 Nisan 1857). Amerika sefaret başkâtibi Mösyö Brown akrabasından Mösyö George Porter'in Wawhington şehrine şehbender tayinine dair.

No Aynı. Aynı mesele.

No 9397. 17 Cem. I. 1276 (12 Aralık 1857). New York şehrinden David Porter'in telif ettiği eseri Padişaha teklifine ait.

No Aynı. Aynı mesele.

No 9734. 1 Muharrem 1277 (20 Temmuz 1860). Amerikalı Dikson'un damadını katleden eşhasın Dersaadet'te küreğe konulmasına dair.

No 9779. 1 Safer 1277 (19 Ağustos 1860). Amerika tarafından Anteb'e konsolos tayinine dair.

No Aynı. Aynı mesele.

No 10127. 17 Şaban 1277 (28 Şubat 1860). Amerika ahalesinin Mösyö Wiltat (William)'ın neşrelediği lügat kitabının (Redhouse) nam-ı Pâdişahî-ye mensub olmasına dair.

No Aynı. Aynı mesele.

No 10172. 15 Ramazan 1277 (28 Mart 1861). Amerika hünerverlerinden Mösyö Kolta(?)ya nişan verilmesine dair.

No Aynı. Aynı mesele.

No 10237. 4 Cemaz. I. 1277 (18 Kasım 1860). Amerika Darülfünunu reisinin Encümen-i Dâniş azayı hariciyelğine tayinine dair.

No 10564. 2 Cemaz. II. 1278 (5 Aralık 1861). Amerika'nın bazı ahvalinden dolayı Londra sefirinden varid olan tahriratı arzına dair (arz tezkeresi).

No Aynı. Aynı mesele.

No Aynı. Aynı mesele.

No 10570. 3 Cemaz. II. 1278 (6 Aralık 1861). Amerika Reiscumhuru tarafından irsal buyurulmuş olan Nâme-i Hümâyunun varid olan cevabına dair Başkan Abraham Lincoln'un Sultan Abdülaziz'i culûsundan dolayı tebriği. To His Imperial Majesty the Sultan of Turkey. İngilizce ash. Abraham Lincoln'un imzası. Tarih: 2 October 1861.*

No Aynı. Lincoln Mektubunun tercümesi.

No Aynı. Aynı mesele.

No 18589. 22 Cemaz. II. 1278 (25 Aralık 1861). Amerika Hükümetinden dolayı bazı havadisi mutazammın Londra sefirinden olan tahrirat.

No Aynı. Aynı mesele.

No 10595. Cemaz. II. 1278 (Aralık 1861). İngiltere Devleti ile Amerika Hükümeti beyninde tekevün eden halâta dair.

No Aynı. Aynı mesele.

No 10604. 29 Cemaz. II. 1278 (1 Ocak 1862). İngiltere Devleti ile Amerika beyninde meydana gelen burudetten dolayı Fransa Devlet' nin ittihaz edeceği usule dair.

No Aynı. Aynı mesele.

No 10615. 6 Receb 1278 (7 Ocak 1862). İngiltere ile Amerika beyninde tahaddüs eden münazaa keyfiyatına dair.

No Aynı. Aynı mesele.

No Aynı. Aynı mesele.

No 10620. 2 Receb 1278 (12 Ocak 1862). İngiltere ile Amerika Hükümet-i müçtemiası beyninde olan meseleden dolayı Londra Sefaterinden gelen telgrafın arzına dair.

No Aynı. Aynı mesele.

No Aynı. Aynı mesele.

No Aynı. Aynı mesele.

*Bkz. Ek No. XXIV.

No 10352. 22 Muharrem 1278 (30 Temmuz 1861). Amerika idare-i Cumhuriyesinin ahval ve efkâr-ı haziresine dair.

No Aynı. Aynı meseleye dair.

No 10511. 11 Reb. II. 1278 (16 Ekim 1861). Amerika Hükümet-i müctemiası tarafından Dersaadet'e elçi tayinine dair.

No Aynı. Aynı mesele.

No Aynı. Aynı mesele.

No 10893. 28 Zilhicce 1278 (27 Haziran 1862). Amerika ahalisinden Kolonel Gort(?)un taltifine dair.

No Aynı. Aynı mesele.

No 11057. 19 Muh. 1278 (27 Temmuz 1862). Amerika-i Şimaliye mahsus bazı tuyor ve hayvanat-ı sāirenin gönderilmiş olan kitapların teferruatından olarak irsal olunan harita, resimlerine dair.

No 11505. 10 Safer 1280 (27 Temmuz 1863) Amerika Devleti tarafından Süveyiş iskelesine konsolos vekili tayinine dair.

No Aynı. Aynı mesele.

No 12147. 26 Cemaz. II. 1280 (8 Aralık 1863). Amerika teb'asından esliha fabrikatörü Tranoya (?) nişan itasma dair.

No Aynı. Aynı mesele.

No 13008. 12 Şaban 1283 (20 Aralık 1866). Amerika'ya Rüstem Bey'in sefir tayinine dair. (Arkadaki şerh: Şimdilik nezd-i Hazret-i Müsteşarîde tevkîf buyurulacak.)

No 13040. 4 Şevval 1283 (9 Şubat 1867). Amerika tarafından Bükreş'e konsolos tayin olunduğuna dair.

No Aynı. Aynı mesele.

No 13047. 9 Şevval 1283 (14 Şubat 1867). Amerika Devleti tarafından Samsun'a tayin olunan konsolos vekiline dair.

No Aynı. Aynı mesele.

No 13048. 9 Şevval 1283. (14 Şubat 1867). Amerika Devleti teb'asından Tabib Doktor Agayen'e (?) nişan verilmesine dair.

No Aynı. Aynı mesele.

No 13651. 19 Safer 1285 (11 Haziran 1868). Amerika'da bir gazeteciye (New York Herald) nişan itasına dair.

No Aynı. Aynı mesele.

No 13756. 4 Cemaz. I. 1285 (23 Ağustos 1868). Amerika amirallerinden (Farragut) Dersaadet'e gelmiş olan zatın süvar olduğu sefinenin Bahr-i Sefid'den mürûruna dair.

No 13707. 27 Reb. I. 1285 (18 Temmuz 1868). Amerika memâlikinin bazı mahallerine şebender tayinine dair.

No Aynı. Aynı mesele.

No 13811. 28 Cemaz. II. 1285 (16 Ekim 1868) Amerika'dan muteber bir zatın burada (İstanbul'da) bulunmasıyle hâk-i pâ-yı Şâhanaye mesulü istizanına dair.

No Aynı. Aynı mesele.

No 14346. 25 Şevval 1286 (28 Ocak 1870). Amerika'dan mübayaa olunmuş tüfenklere dair.

No 14360. 2 Zilk. 1286 (3 Şubat 1870). Amerika Hükümeti Reisi (General) Grant'a dair.

No Aynı. Aynı mesele.

No 14507. 3 Reb. II. 1287 (3 Haziran 1870) Amerika Reisi için salonuna ferş olunmak üzere irsal olunacak kalcadan dolayı Reisin teşekkürüne dair.

No Aynı. Aynı mesele.

No 14909. 15 Cemaz. I. 1288 (2 Ağustos 1871). Amerika Cumhuriyeti Umur-u Hariciye vekili sâbık Mösyö Seward'ın Dersaadet'te ikameti esnasında vukubulan mesârifin tesviyesi.

No Aynı. Aynı mesele.

No 15601. 9 Zilh. 1288 (9 Şubat 1872). Dersaadet'e gelecek olan Amerika Reis-i Cumhuriyetinin mahdumu ile serdârı haklarında muamelât-ı mihmannuvazî icrası istizanı.

No Aynı. Aynı mesele.

No Aynı. Yine.

No 10568. 10 Reb. II. 1289 (17 Haziran 1872). Amerika Reis-i Cumhu-

runun mahdumu ve General Shumann (?) hakkında olan hürmet-i seniyyeden dolayı teşekkürata dair.

No Aynı. Aynı mesele.

No Aynı. Yine.

No 14522. 10 Reb. II. 1287 (19 Temmuz 1872). Amerika teb'asından Mösyö George Monfor(?) a nişan verilmesine dair.

No 15569. 10 Receb 1290 (3 Eylül 1873). Amerikalılara Şam-ı şerifte âsâr-ı atika taharrisi için emr-i âli itasına dair.

No 15733. 18 Reb. I. 1291 (5 Mayıs 1874). Amerika fabrikatörlerinden bazılarına nişan ve rütbe itasına dair.

No 15845. 4 Cemaz. II. 1291 (19 Temmuz 1874). Amerika Cumhuru ile tebdil-i tabiiyet hakkında mukavele tanzimine dair.

No Aynı. Aynı mesele.

No Aynı. Yine.

No Aynı. Yine.

No Aynı. Yine.

No 15857. 15 Şaban 1291 (28 Eylül 1874). Amerika hükümeti ile akdolan mukavelenin tasdiknamelerine dair.

No Aynı. Aynı mesele.

No 15927. 11 Zilk. 1291 (19 Aralık 1874). Amerikada açılacak sergiye irsal olunacak eşyaya ve mesârifine dair.

No Aynı. Yine.

No 15999. 15 Reb. I. 1292 (21 Mayıs 1874). Amerika sefir-i sâbıkı Mösyö Boxer (?) in huzur-u Şâhaneye mesûlüne dair.

No 16180. 14 Zilk. 1292 (22 Ocak 1875). Amerikalı misyonerlere mahsus eşyadan resm-i gümrüğün affından dolayı teşekkürata dair.

No Aynı. Yine.

No 16481. 15 Muharrem 1294 (30 Ocak 1877). Washington sefaret-i seniyyesinden varid olan tahriratın arzına dair.

No Aynı. Yine.

No 16483. 1 Safer 1294 (15 Şubat 1877). Filibe'ye Amerika Konsolosunun tayinine dair.

No Aynı. Yine.

No 16792. 24 Safer 1295 (27 Şubat 1878). İstanbul'a gelecek olan Amerika sâbık Reis-i Cumhuriyeti Grant'a yapılacak muamele-yi ihtiramiyeye aid.

No Aynı. Yine.

No 16793. 22 Safer 1295 (25 Şubat 1878). Amerika sâbık Reis-i Cumhuriyeti Grant'ın seyahatına dair.

No Aynı. Yine (Kudüs'ten gönderilen telegraf).

No 16797. 6 Reb. I. 1295 (10 Mart 1878). Filadelfiye'deki Konsolos Edward Samuel'in istifası, onun yerine Mösyö Bartol(?)un tayini hakkında.

No Aynı. Yine.

No 16806. 20 Reb. I. 1295 (23 Mart 1878). Filadelfiye'deki sergiyi tertibedenlere nişan verilmesi hakkında.

No Aynı. Yine.

No Aynı. Yine.

No 16888. 17 Receb 1295 (14 Eylül 1878). General Grant'ın İstanbul'u ziyareti münasebeti ile çekilen ziyafetin masrafı.

No Aynı. Yine.

No 17014. 9 Zilk. 1295 (3 Aralık 1878). Tabiiyet muahedesi hakkında.
No Aynı. Yine.

No 17179. 24 Cemaz. II. 1296 (21 Mart 1879). Amerika tarafından Kudüs-ü Şerife tayin kılınan Konsolos vekiline dair.

No Aynı. Yine.

No 17182. 5 Cemaz. II. 1296 (27 Mayıs 1879). Amerika sefirinin mesulüne dair.

No 17327. 2 Muharrem 1297 (16 Aralık 1879). Washington sefiri Grigori Aristarki Bey'in terfii hakkında.

No 17368. 21 Reb. I. 1297 (4 Mart 1879). Paris'te mukim Amerikalı Mösyö Macky(?)nin zevcesi Madame Louise Macky(?)ye şefkat nişanı itasına dair.

No 17661. 8 Şaban 1298 (4 Temmuz 1881). Amerika Reis-i Cumhuriyetine vukubulan suikast üzerine taraf-ı Padişahi'den yazılan nâme-i Hümayuna dair. (Bkz. "Ekler").

No 17693. 8 Şevval 1298 (3 Nisan 1881). Amerika sefirinin huzur-u Şâhaneye kabulüne dair.

No 17726. 26 Zilh. 1298 (20 Kasım 1881). Amerika Reis-i cedîdi Mösyö Arthur'un nâme-i cevâbiyetini takdim etmek üzere elçinin mabeyn-i Hümayuna izâmı istizanına dair.

No Aynı. Yine.

No 18301. 23 Safer 1300 (3 Ocak 1883). Washington'da akdolunacak Fen Komisyonu'na sefir Aristaki Bey'in memuriyetine dair.

No Aynı. Yine.

No 18139. 11 Cemaz. II. 1300 (19 Nisan 1883). Washington sefiri Aristarki Bey'in azline dair .(Bkz. "Ekler").

No 18176. 21 Receb 1300 (25 Mayıs 1883). New York'ta mukim Kaymakam Hasan Basrî Bey'in Amerika'da kalması lüzumuna dair (Providence Tool Company'yi dava ediyor. Silâh satışı münasebetiyle).

No 18259. 22 Şevval 1300 (13 Ağustos 1883). Baltimore'deki Mösyö Demrelü (?) ile Filadelfiye'deki Şehbender'in taltifine dair.

No Aynı. Yine.

No 19682. 22 Cemaz. I. 1305 (5 Şubat 1888). Amerikan Âyân azasından Palmer için mübayaa olunan iki re's cins atın Beyrut'tan ihracına dair. (Bkz. "Ekler").

No 19769. 27 Şaban 1305 (7 Mart 1888). Pennsylvania'dan gelen yazı ile nev'i beşer ile hayvanâtın ân-ı vahitteki evza' ve hareketini gösteren fotoğrafların Padişaha takdimi. (Bkz. "Ekler").

No 20716. 12 Ramazan 1308 (21 Mayıs 1891). San Francisco fahrî Şehbenderliğine George Aahal(?)in tayinine dair. (Bkz. "Ekler").

İrade-i Seniyye Defteri

Meclis-i Mahsus.

No 1919. 6 Muharrem 1290 (6 Mart 1873). Amerika'dan satın alınacak Martini tüfenklerinin satın alınması. (Bkz. "Ekler").

No Aynı. Yine (Ekler).

No 2464. 29 Ramazan 1293 (7 Ekim 1877) Amerika'ya (Providence Tool Co.) sipariş olunan kırk milyon adet fişenk meselesi (Ekler).

No 2487. 9 Zilh. 1293 (26 Aralık 1877). Amerika'dan sipariş edilen yirmi milyon Schneider (Şnayder) fişenkten on milyonunun getirilmesinden sarfinazar, onun bedeli olan elli bin lira ile fişenk makinası alınması hakkında.

No Aynı. Aynı mesele (Bkz. Ekler).

No 2513. 3 Muharrem 1293 (30 Ocak 1877). Martini Henry tüfenkleri meselesi.

No 2534. 3 Safer 1294 (17 Şubat 1877). Amerika'ya sipariş edilen Schneider fişenkleri meselesi.

No 2560. 5 Reb. II. 1294 (19 Nisan 1877). Amerika'ya sipariş edilen fişenklerle ait (Bkz. "Ekler").

No 2751. 4 Cemaz. I. 1295 (6 Mayıs 1878). Amerika'daki Providence Tool Co. ye sipariş edilen altıyüzbin adet Martini Henry tüfenkleri meselesi ("Ekler").

Daha sonraki devire ait vesikalar ayrı kayıtlarla muhtelif defterlerde gösterilmiştir. Bunların siyasî ve diplomatik mahiyettekileri Dışişleri Bakanlığı Arşivi'nde mahfuzdur. Providence Tool Company'e sipariş edilen tüfenkler ve fişenkler, bilhassa 1293 (1877-78) Rus Harbi'nde kullanılmış ve Plevne müdafaasında mühim rol oynadığı cihetle, Amerika'dan bu silâh satın alınmasının Türkiye-Amerika münasebetlerinde büyük bir rol oynadığı da muhakkaktır.

EKLER

Ek No I.

AMERİKAYI İLK DEFA ZİYARET EDEN İKİ TÜRK'ÜN İNTİBALARI (Sene: 1808)

(Başbakanlık Arşivi, Hariciye, No 57945)

İkiyüz yirmi senesi Cemaziyel ahirinde (1805, Temmuz-Ağustos) Tunus'tan çıkıp, Amerika ve Avrupa kıt'alarında üç sene geşt-ü güzâr eden Kayseri'li Mehmed Dayı ve Girid'li Mustafa Dayı nam yoldaşların takriri.

Merkumlar Amerika'da kâmil bir sene eğlenmeleriyle, Amerika'nın yirmi iki sene mukaddem İngilterelü elinden kurtulup, şimdi başlı başına bir hükümet olduğunu ve mukaddem ber niza' zımında sulh olduklarında,

18 seneye kadar Amerika'da ceng gemisi yapılmamak meşrut ise de, şimdi müddet-i mezkûre tamam olmağla ol vakıttan berü hazırladıkları mühimmat ile ceng gemileri inşasına mübaşeret eylediklerini ve ol vakıt otuz kadar ceng teknesi ile ba defter-i gümrük on üç bin kıta bezirgân tekneleri mevcut idüğini, ve düvel-i saire gibi Devlet-i Aliyye'ye elçi göndermek ecell-i amalleri olmağla gece ve gündüz fikirleri bu muratlarından ibaret olup, imkânını bulsalar külliyyetlü mal sarfına bakmıyacıklarını ve tophane ve cepbane ve baruthane ve tersaneleri gayet mamur olup, la yuhsa amele ile aleddevam mühimmât-ı lâzime tedarikinde olduklarını naklederler. Andan İngiltere'ye geçmişler...

Ek No. II.

LUTHER BRADISH'TAN REİSÜLKÜTTAB
HAMİT EFENDİYE. (İstanbul 31 Aralık 1820)

(“Amerikaluya dair” kayıtlı “Torba” daki evraktan).

To His Excellency the Reis Efendi, Minister for Foreign
Affairs at the Sublime Porte.

Constantinople, 31 st December 1820.

The Undersigned presumes to take the liberty of addressing Himself again to His Excellency the Reis Efendi and hopes His Excellency's Goodness will excuse this repeated obtrusion upon His notice.

The Undersigned had the honor, on the 18th ultimo of presenting to His Excellency the Reis Efendi a communication upon a subject of great reciprocal interest to their respective countries. From the circumstances which preceeded and induced that Communication He indulged that He would have been honored with an early reply thereto. The Undersigned presumes, however that affairs deemed more important have occupied the attention of His Excellency the Reis Efendi, and prevented the Undersigned realizing that hope. As those important affairs may continue to rengross the attention of His Excellency the Reis Efendi for some time yet to come. The Undersigned wishing to consult the perfect leisure and convenience of His Excellency in this matter but wishing in the meantime to occupy himself in visiting those interesting parts of the Empire, Egypt, Jaffa, Jerusalem, Nabolos, Aera, Said, Bairut, Tripoli, Canobin, Balbeck, Damascus, Karratein, Palmyra, Hims, Hamah, Aleppo, Antakia, Latikeuh, The Islands in the white

Sea, Athens, Morea, Greece, Salonica, Roumelia and such other parts of the Empire, as He may be disposed to visit, and for this purpose the Undersigned presumes to solicit from the Goodness of the Reis Efendi the necessary Firman addressed to all the proper officers of the Empire, permitting the Undersigned freely to pass through the above mentioned countres in such dress, with such arms, suit, guards and attendants as He may think proper and granting Him all possible aid for that purpose.

As the Undersigned since his arrival within the Ottoman Dominions has not placed himself under the Protection of any Foreign Power, but has preferred relying wholly upon that of the Ottoman Government is more renowned than all others for the attention and kindness to strangers and visitors.

In according to the Undersigned this favour His Excellency the Reis Efendi will greatly add to the obligations under which the Undersigned already feels Himself for the Protection and contenance He has heretofore enjoyed within the Ottoman Empire.

The Undersigned seizes, with eagerness the opportunity which this new occasion affords him of renewing to His Excellency the Reis Efendi an assurance of the high consideration with which he has the honor to be

His Excellency's
Most obedient and
very humble servant
Bradish

Ek No III.

LUTHER BRADİŞ'İN MÜRACAATI ÜZERİNE
HAZIRLANAN "TAKRİR" (1820 Aralık sonu)
(Başbakanlık Arşivi, "Hatt-ı hümayun defteri",
No 27. Vesika No 47482)

Pâdişahım

(Mahmud II. un
Hatt-ı Hümayunu)

(Benim Vezirim,

Amerika Cumhuru tarafına verilecek takrir-i resmî müsveddesini mütalâa edüp, fakat aşağıki satırında bir kelimeyi tashih eyledim. Olvehile tebyiz ve ita oluna).

Şevketlü, Kerametlü, Mehabetlü, Kudretlü Velinimetim Efendim, Amerika Cumhuriyeti tarafından Dersaadet'e vürüd eden bir nefer beyzâdenin bittakrir vâki olan inhâsı vechile Devlet-i Aliyyelerinin Cumhuriyeti mezkûr ile akd-i muahede-i ticaret etmesinde melhuz olan mazarrat ve meâzire mebnî şimdiden redd-i sarihle cevab-i beis verilmesine dair bâb-i fetva penâhide ma'kud Encümen-i şûrâda güzerân eden müzâkerâtı mutazammın ve ol vechile beyzâde-i mersûmun verdiği takrir ile bervech-i müzakere taraf-ı Devlet-i Aliyyelerinden sarihen red ve ümid çıkmayacak suretle cevâbı hâvi beyzâde-i mersûme verilmek üzere kaleme alınan takrir-i resmî müsveddesi arz ve takdim olunduğunu mübeyyin maruzu atebe-i ülya-yi mülûkâneleri kılınan mufassal takrir-i abidânem bâlâsına şeref efzâ-i sudur olan hatt-ı humâyûn-u şevketmâkrun-u şahanelerinde işbu mufassal takririn ve Amerikaluya cevâb olarak verilecek takrir-i resmî ve beyzâde-i mersûmun verdiği takrir mealleri mâlûm-u hümâyûnum olmuştur. Cumhuriyeti mezkûr ile akd-i muahede-i ticaret olunmakta bir faide olmadığına ve İngilterelünün muğber olacağına nazaran akd-ı muahedeyi terk etmek evlâ ve ahsen olduğu gün gibi zahir olmağla terk olunsun, lâkin bunlar mukaddem bir küçük Cumhuriyet iken gün begün kesb-i kuvvet edüp İngilterelüye muadil gibi olduklarına ve İngilterelü dahi kuvvet-i bahriyesine itina ile ahde asla itibar etmeyerek Cezayir-i Garp ocaklarına ve geçende Basra körfezi civarında bir kabileye ve çend rûz mukaddem Mısır Valisinin tahriri üzere tab'amızdan olan Yemen İmamına ettiği teaddiye ve bunlar emsali nice hilâf-ı usul-ü düvel harekâtına nazaran dostluğundan fiilen bir faide görülüyor, bu takdirde Cumhuriyeti mezkûre cevâb-ı beis verilmekte faide anlıyamam, Rusyalı tavassut arz eder ise müskit-i cevab bulunur. Cevab-ı beis verilmekten ise ticaretten Devlet-i Aliyye hissemend olmadığı ve şimdi Devlet-i Aliyyenin umur-u dahiliyesiyle işğali ve Avrupanın bazı keyfiyatı bunu mütalaa ve müzakereye mani-i kavidir yollu ümit ve beis çıkmayacak bir cevâb verilmek ehvendir, zannederim. İyice mülâhaza ederek Reis her takrir kaleme alub arz eylesin, tekrar mütalaa edeyim. Badehu Cumhuriyeti mezkûre ita olunur, deyu emr ü ferman buyurulmuş olmağla mantuk-i münif-i rehayin-i iz'an-ı abidânem olup vâkiâ bu bâbda cilveger mücellâ-i sunuh ve ilham olan suret-i idare-i kerâmetâde-i cihanbânileri müzâya-i nezaket-i vakt ve maslahata nazaran tamam iktiza-i hale münasib bir rey-i saib-i müsellemlül-cevânib ve ber hüsn-ü tedbir-i cami ül-meârib olmaktan nâşî farize-i âcizanemiz olan da'vat-ı hayriye-i tezâyüd-ü ömr-ü Devlet ve ikbâl-i Şahaneleri ba'dettekrar tıbb-ı emr ve irade-i isabet-i ifâde-i mülûkâneleri mucibince Cumhuriyeti mezkûr tarafına beis ve ümid çıkmayacak zemininde cevâb

olmak üzere bu bâbta ticaretten Devlet-i Aliyye hissemend olmadığından başka şimdiki halde Saltanat-ı Seniyye'nin kendü umur-u dahiliyesi ile iş-tigali ve Avrupa'nın bazı keyfiyatı bu maddenin etrafı ile mütalaa ve müzakeresine mani-i kavi olduğundan irae-i ruy-i is'af edememekte mazurdur, yollu bitteemmül bir kıt'a tahrir-i resmî müsveddesi kaleme alınub meş-mul-i lihaza-i meali ifade-i şehinşahileri buyurulmak için arz ve takdim kıl-ıldığı muhât-ı ilm-i âlileri buyurulduktan emr u ferman şevketlü, kerametlü, mehabetlü, kudretlü veli nimetim Padişahım Hazretlerindedir.

Ek No IV.

MÜZAKERELERE DAİR ("HATT-I HÜMAYUN DEFTERİ" No 27. VESİKA No 47484)

Pâdişahım,

(Hatt-ı Hümayun)

(Benim Vezirim,

Bu suret münasibdir tahririnde beyân eylediğin vechile maslahat-güzâr-ı mersûme Reis tarafından iktizasına göre mektub tahrir et-diresin).

Şevketlü, Kerametlü, Mehabetlü, Kudretlü Velinimetim Efendim,

İngiltere Devleti ile Amerika Cumhuru beyninde akd olunmuş olan maslahatlarının bu defa tecdîdi ve Amerika Cumhuru Devlet-i aliyyeleri ile müceddeden akd-i muahede-i ticarete hâhişger olup taraf-ı Devlet-i Aliyyeden bu bâbda sûret-i muvafakat gösterildiği halde iktiza eden evâmir ve talimâtın tesyiri hususunu mübîn Londra'da mukim Devlet-i Aliyyeleri maslahatgüzârı Antonaki kullarının vârid olup hususu mezkûr mecliste müzakerelere olunacağı surh işaretiyle mârûz-ı hâkipây-ı Hümayunları kılman kâğıdı tercümesi bâlâsına surhte işaret eylediğim vechile mecliste müzakere oluna tercümesi mezkûr encümen-i şûrâda kuraet ve müzakeresine mübaderet olunduğunda Devlet-i Aliyyeleri ile düvel beyninde ma'kud olan muahedattan Saltanat-ı Seniyye müstefid olmayup birtakım gaileyi mucip olageldiğinden ve Cumhur-ı mezkûr ile dahi akd-i muahede-i ticaret olunmak lâzım gelse birtakım mugalâtayı davet kabilinden olacağı mebnî bu bâbta vâki olacak istifade mazarratından dîn olacağı âşikâr ise de maslahatgüzâr-ı mersûme dahi bir güne cevab yazılmak lâzımeden olmağla hüsn-i suret ve def-i leyn ile cevab verilmesi ve bu Amerika Cumhurunun İngilterelü ile beyinlerinde

bu defa akd eyledikleri muahede ne vechile ise annın bilinmesi lâzımeden olduğu beyânı ile husus-u mezkûrün hüsn-i müdafaa ile def'ine ve İngilterelü ile Amerikalı beyinde câli akdeyledikleri muahedelerinden başka hâfî muahedeleri varmıdır? anları yoluyla taharri ve teccüs ederek hâfî ve câli muahedelerin suretlerini ele getirüp bu tarafa tahrir eylemesi maslahatgüzârı mersûme iktizasına göre tahrir ettirmesi beynel-hüzzar müzakere olunduğu muhat-ı âlileri buyurulduktan emr u ferman şevketlü, kerametlü, kudretlü velinimetim efendim Pâdişahım hazretlerindir.

Ek No V.

MÜZAKERELERE DAİR (HATT-I HÜMAYUN No 47487)

Pâdişahım,

(*Kaymakam Paşa,*

Amerikalı maslahatına dair işbu mufassal takririn ve müzekkire suretiyle memur-i mersûmun tahdim eylediği takririn tercümesi manzûr ve malûm-i Hümayunum olmuştur; İşte taife-i efrecin halleri böyledir. Bir sözde durmazlar. Ancak şu günlerde İngilterelünün tavır ve hareketlerine bakılmak ve etvar-ı mel'ânetkârieleri anlaşılınca kadar bir müddet dahi politika ile uzatılıp badehu bilmüzakere icabına bakılmak münasib gibi görüldüğünden Reis ana göre harekete dikkat ve ihtimam eylesün).

Şevketlü, Kerametlü, Mehabetlü, Kudretlü Velinimetim Efendim,

Mâlûm-i Hümayun-i mülûkâneleri buyurulduğu üzere, Amerikalı ötedenberü Devlet-i Aliyye ile Akd-i muahede-i ticaret talebinde olarak yedi-sekiz sene mukaddem dahi Dersaadet'e mahsus bir beyzâdeleri gelmiş ve Rusya elçisi tarafından dahi iltimas ve tervice çabalanmış ise de, İngilterelünün istirkâbı mahzuruna mebnî teccüz olunmayarak nihayet Devlet-i Aliyye'nin meşguliyeti olmağla vakt-i merhununda iktizasma bakılır yollu cevablar ile savuşturulmuş ve bunun üzerine aralık aralık lâkırdısı eksik olmayarak çünkü ötedenberü Amerika sefineleri ve tüccarı İzmir'e gelüb gitmekde olduklarından daima lisanlarında Devlet-i Aliyye'ye kemâl'i hulûs ve safvet arzı ile eğer bizimle akd-i muahedeye rağbet olursa Devlet-i Aliyye'ye şöyle hizmet ederdik ve şöyle işine yarardık gibi sözler söyleyerek herkes böyle bilmiş ve nihayet evvelki sene düvel-i selâse elçileri bu taraftan gitmezden önce yine bunun lâkırdısı meydana çıkarak keyfiyet serasker Paşa

kulları ile dahi bilmüzakere ber muktaza-i vakt-i hal Amerikaluların tarafı Devlet-i Aliyye'ye celb ve daire-i muahedeye idhali sureti mütalâat-ı âliyye muvafık gibi görünmüş ve azıcık ol esnada düvel-i selâse elçileri ile de-verân eden ahval icabınca İngiltere elçisinin diğerlerinden tefrikini istilzam edecek bazı mukaddemât-ı dakikaya sarf-ı zihin olunduğu misüllü belki Amerikalular ile akd-ı muahede-i ticaret olunacağı İngilterelü anlayub da yine ettirmiyeyim diyerek Devlet-i Aliyye ile te'kid-i müsafat ve şiddet-i ittisal meslekine rücu etmesine medar olmak ve böyle olmasa bile ilerüde İngilterelü bunu çekemeyecek olduğu halde dahi Devlet-i Aliyye'ye niçin ettiniz demeye istihkakı kalmamak mütalaaalarına mebnî keyfiyet hâk-i pâ-yi Hümayun-u Şâhanelerinden bilistizan İzmir'de mukim Amerika Cumhuriyeti konsolosunun veyahut kumandanının li-ecel il-müzakere celbine teşebbüs birle serasker-i müşarünileyh bendeleri tarafından başka ve efrencce tüccarından konsolos-u mersûma münasebet-i külliyesi olan Galata'da mütemekkin Galvânî nâm tâcir cânibinden başka iktizası veçhile kâğıtlar yazdırılarak İzmir muhafızı kuluna gönderilüb anın vasıtasıyla ita ettirilmiş ve konsolos-u mersûmun serasker-i müşarünileyh bendelerine gelen cevabında keyfiyeti mersûm Galvânî'ye yazdığından bahisle anın ifadesinden mâlûm olacağını yazub mersûm Galvânî dahi vâki olan ifadesinde ol esnada Amerika kumandanı mersum İzmir'de bulunmamış ise de konsolos-u mersûmun kendisi dahi bu hususa me'zun olduğundan istenülür ise geleceğini ve taraf-ı Saltanat-ı seniyyelerinden irade ve rağbet buyurulduğu halde daire-i ittifaq ve ittihad'a dahil olacaklarını yazmış ve muahharan konsolos-u mersûmun sır kâtibi Dersaadet'e gelüb tâcir-i mersûm Galvânî ve sâiri dahi muahdeyi ta'cil ve teşvik ma'rezinde Amerikalı Devlet-i Aliyye'ye şöyle böyle hizmet edeceğine dair sözleri ile etrafın kulağını doldurub, bir kaç defa hizmet-i Riyasete dahi vürüd ve biddef'at mübahese ederek nihayet ifadelerinde güya Amerikaluların mizacı iftihara mâil olduğundan akdolunan muahde-i ticaret Rusya ve İngiltere muahdeleri gibi serbestiyet-i kâmile üzerine olur ise Devlet-i Aliyye'ye lâyıkıyla hizmet edeceklerini ve eğer buna müsaade olunmayub da nihayet Sardunya'lı gibi olursa edecekleri hizmet dahi ona göre olacağını söyleyerek nihayet kararında olunacak muahdenin iki sureti olub birüsü İngilterelüye verilen imtiyazat gibi olduğu halde Devlet-i Aliyye'ye bir takım mükemmel donanma sefaini yahud kırk bin kîse miktarı akçe itası ile hizmet etmek veyahut İngilterelü gibi serbestiyet etmiyerek âmed şüd edecek tüccar sefinelerinden İsveçlü gibi mürûriye ahz ve resm-i gümrükleri dahi sair frenk tarifesi gibi olmıyarak her bir emtianın vakte göre fiyat-ı hakiyisi ne veçhile ise % 3 hesabıyla öylece tediyesi ve ol halde Devlet-i Aliyye-

ye'ye hizmet olarak dahi fakat beş altı kıt'a fırkateyn sefaini ihda ve takdimi suretine bakılmak üzere söylenmiş ve mersümler dahi bu lâkırdıları İzmir'deki konsolosa yazub ol dahi Cumhur tarafına tahrir ve istizan edeceğine bilifade fakat şöyle bir muahedeye Devlet-i Aliyye'nin müsaadesini vaad ve ilân zımında hizmet-i riyasetten bir takrir-i resmî verilmesini taleb ve ısrar etmişlerse de takrir-i resmî itasından istinkâf ve taallül olunarak nihayet bazı ibarat-ı muallele ve kuyud-i ihtiraziye derciyle çend satır tarih ve imzasız bir müzekkire yazulub verilmiş velhaletü hazihî konsolos-u mersüm Dersaadetlerine vürüd ile ibtida fakat hizmet-i Riyasetle mülâkat için Babîlilerine gelüb bazı âfâki sohbetten sonra konsolos-u mersüm kelâme bed' ile çoktanberü Amerika devletinin arzuherdesi olan muahede hususuna müsaade-i seniyye zuhûruna mebnî işbu maslahat-ı hayriye'nin akd ve tanzimine kendüsü memur ve murahas olduğunu ve badehu bir gün mahsus gelip sohbet edeceğine beyan ve avdet etmiş. Ve Muahharen takdim eylediği bir kıt'a takriri mealinde Devlet-i Aliyye'nin vaad-i âliyyesine binaen Amerika Cumhuru tarafından kendüsü akd-i muahedeye murahas memuru ise de mevâdd-ı muahedenin sair dost olan düvel ile Amerikalunun emri ticarete dair akd eylediği muahedatta idegeldiği usul ve kaidesi üzere Devlet-i Aliyye ile dahi ol veçhile in'ikadi matlub idüğünden Devlet-i Aliyye'nin reayası ve tüccarı Amerika memâlikinde ve kezâlik Memâlik-i Müctemia-i Amerika sükkânı dahi Memâlik-i Mahrusede mezîd-i müsaadeye mazhar olan düvelin tüccarı hakkında derkâr olan muafiyet ve imtiyazat her ne ise devleteyn tüccarı hakkında dahi aynıyle icra olunmak lâzimedden olduğundan bahisle Amerika Devletinin tüccar sefaini kemâl-i serbestiyet üzere Karadeniz'e dahi âmed şüde mezun olmak hususuna müsaade buyurularak Devleteyn beyninde kemâl-i hakk ve adl ve sadakat üzere in'ikadi matlub olan hukuk-u müvedded ve alâka-i ticaretin yevmen fi yevmen izdiyadına vesile olacak veçhile Amerika Devletinin bu hususta izhar eylediği niyet-i hâlisâsı Devlet-i Aliyye-i daim ül-karar indinde hayyiz-i kabule sezâver buyurulması inha ve iş'ar olunmuş ve badehu bir aralık mersüm Galvânî ve bir aralık dahi konsolos-u mersumun tercümanı Navoni hizmet-i riyasete gelerek bir an akdem müzakereye mübaşeretle maslahatın sür'at-ı ihtitamına dair söz söylediklerinde berü taraftan dahi vâkıa hasbel vakt her ne kadar meşgüliyetimiz derkâr ise de ne mani aralık buldukça müzakere olunur, lâkin asıl mebd-i kelâm ve esas mukavelemiz olan hizmet hususu nasıl olacak? İbtida burası anlaşılub müzakereyi annın üzerine etmemiz lâzım gelür dinildükte, hele müzakereye başlansın elbette bunun dahi bir ucu ortası bulunur yollu sözlerle ağız çiğnemeye başlayub nihayet konsolos-u mersüm dahi biz-

zat görüşüp söyleşmek istediğini beyân etmelerine mebnî beş-on gün mukaddem konsolos-u mersûm dahi min gayri resmî Babıâliilerine celb ile ledelmülâkat kelâma bed' ile yine kendisinin Cumhur tarafından müzakere-i maslahata ruhsat-ı kâmile ile mezun olduğunu söyleyüb berü taraftan dahi işbu memuriyetinizden mahzuziyet hasıl olub, inşallah-ı teâlâ hayır ile hitamı dahi melhuzdur. Ancak elhalet-i hazihi meşagil-i kesîremiz derkâr olmağla yekdiğer çok vakt işgal etmiyerek esas mukavelemiz olan hususa karar verildiği keyfiyet hâk-i pâ-yi hacet reva-i Hazret-i Şehinşâhiye arz ve istizan ile istihsal-i Ruhsat-ı Seniyye olunub maslahatın kariben tanzimi memulûmûzdur denildikte konsolos-u mersûm şimdiki muahede evvelkiler gibi mevadd-ı muhtelifeyi şâmil ve tekellüflü olmayub ticaret maslahatından ibaret olmağla sür'at-i hitamı himmetinize menuttur. Muhlisiniz muamelât-ı düveliyede istihdam olunmadığından ol lisanı kullanmıyarak hulûs ve safvet üzere ifade ederim ki, Amerika Cumhuru İngiltere ve Fransa devletleriyle ne veçhile akd-i muahede etmiş ise Devlet-i Aliyye ile dahi ol veçhile muahedeye hâhişker olub dâiniz dahi işbu niyetle Dersaadet'e gelmişimdir dedikte, beru taraftan her devletin kâffe-i muahedâtı yeknesak üzere olmıyarak her bir devlet ile icabu hal ve maslahat ve iktiza-i mevki ve münasebete göre birer veçhile akd-i muahede olunagelüb birbirine benzemekle Amerika Cumhuru ile dahi vakt u hale göre tanzim olunur denildikte konsolos-u mersûm yine evvelki kelâmı üzre yüz sene mukaddem olunan muahedelerde mevâdd-ı kesîre mûnderic olub şimdikiler ticaret maddesinden ibaret oluyor. Amerika devletinin matlubu dahi ancak ticaret muahedesidir diyerek esas kelâmdan tecahül göstermekle berü taraftan mukaddem acaba bu maslahat üzerine vâki olan iş'ârât-ı meâlî anlaşılmanışmıdır yollu istiknah-i meram olundukta konsolos-u mersûm mukaddema serasker Paşa hazretlerinin tarafıma kamesi vârid olub mealinde Amerika Devletinin hâhişker olduğu muahedenin in'ikadına müsaade-i vakt derkâr olmağla hemen teşebbüs ve mübaşeret olunması mûnderic ve muahharen tarafımızdan ita olunan bir kıt'a müzekkire dahi anı müeyyid olarak böylece Amirka Cumhuru tarafına tebliğ olunmuştur. Ve anm üzerine muhlisinizin memuriyetim zuhur etmiş dedikte berü taraftan vâkıa müşarünileyh hazretleri cümle hakında hayrhâh bir zât olarak ötedenberü Amerika Cumhuru tarafından Devlet-i Aliyye'ye arz olunmakta olan hulûs ve safveti bildiklerinden işbu maslahat-ı hayriyenin dahi geçen sene sür'at-i tanzimini tensib ve tarafınıza ol veçhile tahrir etmiş ise de esas maslahat bu taraftan Galvânî ve sır kâtibiniz ve tercümanımız ile biddef'at söyleşilmiş olduğundan işte anların tahrirlerinde müsaade-i vakt dedikleri bunun üzerinedir. Hattâ tarafımızdan verilen

müzekkirede münderiç olan menâfi-i mütekabile tâbiri ve ibârât-ı säire dahi cümleten bunu müş'ir olmağla acaba hakikat-ı hal tarafınıza bildirilmemiş ve yazılan ibârât mütalaa olunmamış mıdır? denildikte konsolos-u mersüm menfaat-i mütekâbile tabiri mütalâa olundu. İnşallah akd-ı muahede olundukda Amerika'nun emtia ve mahsulâtı Memâlik-i Mahruse'ye nakl ile bey-u-furuht olunarak teb'a-i Devlet-i Aliyye menfaata nail ve gümrük rüsümâtından dolayı külli şey hasıl olub işte menâfi-i mütekâbile bunlardır dedikde berü taraftan zikrolunan müzekkireyi tarafınıza tebliğ eden şifahen gayri bir şey ifade etmediği denildikde öte canibden Amerika Cumhuru tarafından bir kaç kıt'a ceng sefinesi i'tasını tahrir ve ifade etmiş ise de bu bâbda tarafımızdan ısrar olunacağını memul etmezdim dedikde berü taraftan biz dahi sizin taraftan böyle aksine kelâm ve ısrar olunacağını memul etmezdik. Bu husus zımında ibtida hâzır-ı bi'l-meclis olan işbu tercümanımız Navoni ve gerek sır kâtibiniz Galvânî bazirgân biddef'at hanemize gelerek şöyle şöyle söylediler ve azım teşvikler eylediler, hattâ bahisten hariç olarak Amerikalunun kuvve-i bahrisi olmağla tedafüen ve tecavüzen ittifak gibi şey dahi olunabilir yollu şeyler beyân eylediler. Eğerçi şimdiki halde Devlet-i Aliyye'nin size öyle bir teklif niyeti yoğise de muradımız söylenilen sözleri beyândır. Halbuki şimdi lâkırda değışüb Devlet-i Aliyye'nin gerek menfaatça ve gerek politikaca işine yarayacak bir şey gösterilmeyerek hemen Amerikalunun menfaati gözetilmiş oluyor. Tüccarımızın getüreceğı emtiadan menfaat yine kendülerine aid olub, bunda Devlet-i Aliyye'ye imtinan ve menfaat-i mütekâbile denilecek şey göremem, eğerçi Allahülhamd Devlet-i Aliyye'nin şimdi ve bundan sonra dahi Amerikalunun edecekleri hizmete ihtiyacı olmadığı müsellemdir. Fakat esas kelâm bunun üzerine müesses olub, hattâ hasb ül-vakt velhal bizim dahi işgal-i kesiremiz olarak böyle vakitte uzun uzadı muahede müzâkeresine vaktimiz yok gibiyse de mamafih adamlarımızın eyledikleri teşvikâta mebni mücerred iki tarafa hayırlı bir şey olsun için bu külfeti gözümüze alarak söz vermiştik. Ve verdiğimiz müzekkerede münderic olan menafi-i mütekabileden murad bu idi denildikte konsolos-u mersüm yine tecâhül göstererek bu hale pek istiğrab ediyorum. Galiba bu adamlar keenne oturdukları yerde hod be hod Çin memleketini ahere satmış gibi oluyorlar. Benim bildiğime göre Amerika Cumhuru vergi ile muahede satın almaz ve Amerika'nın bu'd-u mevkii cihetiyle Devlet-i Aliyye'nin politika maslahatına karışmak dahi elinden gelmez dedikde berü taraftan çünkü Devlet-i Aliyye'nin Amerika Cumhuru ile akd-i muahedeye mecburiyeti olmayub kezâlik Amerika Cumhuruna dahi muahedenin o denlü lüzumu olmamağla birbirimize imtinan ve mecburiyet arzedeceğimiz şey olmayarak

fakat şu maslahatın arasında adamlarınız bizi iğfal etmiş oluyorlar, denildikde öte cānibden sizi iğfal etmediler, bizi iğfal ettiler ne māni bu vesile ile gelüb sizinle görüşdük ve Dersaadet'i görmüş olduk dedikde berü taraftan bu hususu herkes bildiğinden şimdi tarafınızdan nükül ve tecahül ve tarafımızı iğfāl sureti ayıp olacak olmağla ana teessüf ediyorum. Her ne ise çünkü bu maslahatın mukavelesine marifetiniz ile bu esas üzere başlanmış olmağla şimdi iğfāl olunmak şāibesini üzerime alub da gayri dürlü tanzimi elimde değıldir denilerek bunun üzerine tul u dıraz akval cercyāni ile bilahare konsolos-u mersüm şimdiye kadar Amerika Cumhuru bu husus zımnında Deraliye'ye gelenler fakat Devlet-i Aliyye'nin meyil ve kararını tahkike memur olarak muhlisinizden başka akd-i imzaya murahhas olmuş yokdur. Bu bābta sebkāt eden şeylere muttali oldum. Ve bir kerre Cumhur tarafına böylece tahrir ile ben dahi yine İzmir'e avdet edeyim. Eğer başka türlü talimat gelürse yine gelüb müzakereye mübaşeret olunur dedikde berü taraftan ne mani yazarsınız lâkin mukaddem bunun üzerine bu kadar mübahese olunmuşken bize başka ve ol tarafa başka dürlü söylenmiş olması doğrusu teessüf-i hatırımızı mucib olmağla şu husustaki uygunsuzluğun imhası için vasıta olanların tedibi lâzım gelür denildükde konsolos-u mersüm sizin sözleriniz sahih ve hak yedinizdedir. Ve bu bābda Devlet-i Aliyye tarafından hiç bir hilāf sādır olmayub bu adamların bizim tarafa hilāf inha ettiklerini teyakkun eyledim. Hele gitmezden bir kaç gün evvel tarafınıza gelerek tekrar söyleşüb her ne veçhile ifade buyurulur ise öylece tahrir ederim. Lâkin ruhsat buyurulur ise bir şey sual edeceğim. Şöyle ki, Amerika Cumhuru Fransa ve İngiltere ve düvel-i sāire ile bilâvasıta bizzat akd-i muahede etmişdir. Devlet-i Aliyye dahi ol veçhile bizzat akd-i muahededen mi haz eder yoksa Sardunyalı muahedesini misüllü bilvasıta olmasını mı ister dedikde berü taraftan İngiltere Devletinin Sardunyalı muahedesindeki tavassutu fakat şifahen iltimas tarikiyle olub zaman ve kefalet manasına olmağla bunda Devlet-i Aliyye'ye bir gūna şeyn olmayub belki ulv u şānına delildir ki Devlet-i Aliyye ile bilâvasıta akd-i muahede etmekliğe haysiyeti olmayanlar aherin tavassutuna muhtaç olarak Devlet-i Aliyye'nin dostu olan aher bir devlet-i müstakileyi vasıta-i istişfağ etmesi şān-ı Devlet-i Aliyye'yi mucib olub, şeyni varsa öte tarafa rācidir. Lâkin mamafih bilâvasıta olması elbette hayırlıdır. Hatta geçen sene İsveç ve Sicilya'nın ve İspanya ve Danimarka tüccar sefinelerinin Karadeniz'e mürür-u ubūrları Akkerman Muahedesini iktizasından gibi iken Devlet-i Aliyye anlar ile yine bilâvasıta başkaca söyleşip tanzim eylemişdir denildikde konsolos-u mersüm eğerçi meşāğil-i kesirensiz derkār ise de hele biraz dahi mütalāa olunarak tekrar ber meclis dahi

olunmasını rica ederim deyub berü taraftan dahi izhar ve muvafakat olunarak meclise hitam verilmiş olmağla zikrolunan müzekkire ve konsolos-u mersûmun takriri tercümesi manzur-i meali-mevfur-ı şahaneleri buyurulmak için arz ve takdim kıldı. Bircümle efrenç taifesinin daima kâr u kir-dârları hiyel ve hud'adan ibaret olarak ibtida bir maslahat için keenne dil-hâh üzere uyacak gibi davranub tamam işfal ve imâleden sonra lâkırdıyı çevürüb kendi meramlarına götürünceye kadar kalbden kalbe ifrağ etmek ve ellerinden geldiği kadar ayak patırdısı gibi şeyler göstermek şiar-ı reddiyelerinden olduğu misüllü biaynihi işbu Amerikalı maslahatı dahi bu çeşnide zuhur eylemiş. Ve Her ne ise şimdiki halde bunlar mukaddem ki söylenen külliyyetli sefain ve akça takdimi hususlarına kat'ıyyen yanaşmayarak fakat Sardunyalı gibi görelim demekde ve nihayet meramları belkü İsveçlü gibi mürüriye verilmek vesâir bazı şeylere razı olmak suretiyle anlaşılıyor ise de henüz söz buralara inmeyüb berü taraftan dayanılmakta ve hattâ konsolos-u mersûmun tercümanı bir def'a gelişinde çünkü geçen sene İzmir muhafızının tahrirâtı ile bir Amerikalı gelüb güya eczâ-i nâriyeden bir gülle imali ile su içinde gemi yakmak ve şöyle böyle bazı hünerler arzederek bunun talimi için onaltı bin kise akça istemiş ve nihayet cevab verilüb gerü gitmiş olduğundan tercümân-ı mersûm bunun makalesini açarak işte Amerikalunun böyle marifeti olup, hâlâ İngilterelü dahi buna vâkıf olmamağla Devlet-i Aliyye'ye hizmet olarak bunu meccanen talim edeceklerdir demiş ve bir gelişinde dahi güya bu günlerde İzmir'e Amerika sefineleri gelüb külliyyetli emvâl-i ticâret mahmul olduğundan akd-i muahede olunub da bunlar Dersaadet'e geldikleri halde yalnız gümrüğe yetmiş-seksen bin guruş faidesi olarak gerek getürecekleri eşyanın burada ucuzlamasından ve gerek Devlet-i Aliyye tüccarının ahz ve itasından dolayı her türlü menfaat derkârdır, yollu söylemiş. Ve berü taraftan dahi eczâ-i nâriyeye dair söylediğiniz hüner Allahülhamd ehl-i İslâmda dahi mevcut olduğundan başka sair müsteğminler dahi mahsus gelub onu ihsan mukabelesinde öğretmek istiyorlar. Kaldı ki gümrük ve ticaret maddesi tabiatıyla hasıl olacak şeydir ki bilgetüreler ve gümrük ne ise verürler. Bundan Devlet-i Aliyye'ye menfaat-ı mahsusa itlak olunacak şey olmayub menfaati ancak Amerikaluya raci olacaktır yollu cevaplar verilmiş ve verilmekte olup ancak konsolos-u mersûmun bu def'a Dersaadet'e gelişi elbette mukaddem ki söylenen mevaidatı bütün fevt ettirmek fikri ile olmayarak beher hal biraz şey gözlerine almış olmaları mahsus iken şimdiye kadar Frengâne zemin ve zaman ile savuşturulmaklığa yani gerek sefain ve akça hususlarında ve gerek politikaca Devlet-i Aliyye'nin hizmet ve işine yarayacak suretlere yanaşmamaklığa çabalamakta ve

hizmet-i Riyasetten keenne maslahatı kendi üzerine alarak bilmukabele dayanılmakta ve hattâ frenk mizacınca taraf-ı Devlet-i Aliyye'den ziyade hâhiş anlayub da şırmamaları için biraz ağırca ve istiğnalıca davranılmakta ve mukaddem sohbete karışanlar vasıtasıyla dahi bazı teşvikât ilka ettirilmekte ise de bundan böyle yine sallanılarak nihayetün nihaye konsolos-u mersum dahi yine dayanub da nihayet meyyusen avdete talib olduğu halde berü taraftan dahi şimdilik Devlet-i Aliyye'nin hengâm-ı meşgulisi olduğundan nemâni bu def'alık tanzim-i maslahat müyesser olmamış ise de vakti ile olur denilerek avdeti tecviz olunmak veyahut derece derece tenezzül olunarak nihayet Sardunyalı muahedesi gibi bir şey yapulub da fakat Karadeniz'e gelecek sefinelerinden İsveçlü gibi mürüriye ahzi ve tarifeye başkaca bir suret verilmesi gibi şeylerle bitirilmek şıklarından birisini ihtiyar lâzım gelecek gibi görünüyor ise de bu hususta ne veçhile irade-i keramet âde-i şahâneleri sunub ve sudur buyurulur ise ana göre harekete ibtidar olunması veyahut bir kere dahi meclis-i şürâda dermeyân olunarak ne veçhile karar verilür ise hâk-i pâ-y-i Hümayun-u mülûkânelerine ve istizan kılınması hhususunda ne hususunda ne veçhile emr ve irade-i seniyye-i cihanbânileri müteallik olursa emr u ferman şevketlü, kerâmetlü, mehabetlü, kudretlü velinimetim Efendim Padişahım Hazretlerindir.

Ek No VI.

MÜZAKERELER

(Hatt-ı Hümayum No. 47 488)

Pâdişahım,

(Benim Vezirim,

İşbu takririn ve evrak-ı sâire manzur ve mealleri malûm-u hümayunum olmuştur. Vâkıa bu hususun sırası gelmiş gibi görüldüğünden hemen takririnde beyan olunduğu vechile tanzim ve icrasına iptidar olunsun.)

Şevketlü, Kerametlü, Mehabetlü, Kudretlü, Velinimetim Efendim,

Bermukteza-yı vakt u hal Amerikaluların taraf-ı Devlet-i Aliyye'ye celb ve daire-i muahedeye idhali sureti bazı mütalâat-ı Aliyye'ye evfak görüldüğüne mebnî bu husus Serasker Paşa kulları ile dahi bilmüzakere hâlâ İzmir'de mukim Amerika Cumhuriyeti Konsolosuna Serasker-i müşarünileyh bendeleri tarafından başı örtülüce bir kâğıt yazılarak Konsolos-u mersü-

mun veyahut kumandanının liecl il-müzakere Dersaadet'e gelmesi iş'ar et-tilmiş ve Efrenc tüccarından Galata'da mütemekkin Galvânî nam tâcirin Konsolos-u mersûm ile münasebet-i külliyesi ve müdebbir-i umuru makamında gibi olarak bu maddê tacir-i mersûm tarafından dahi mahremâne teşvik olunmakta olduğuna mebnî tâcir-i mersûmdan dahi İzmir'de olan Amerika beyzâdesine başka kâğıt yazdırılarak evrak-ı mezkûre geçende taraf-ı çâkeriden İzmir Muhafızı Hasan Paşa kullarına ve ol dahi evrak-ı mezkûreyi mahallerine virüb tarafına verdikleri cevab kâğıtlarını bu defa Babîâlilerine irsal eylemiş olduğundan Konsolos-u mersûmun Serasker-i müşarünileyh tarafına olan mektubun Babîâlilerinden batezkere Serasker-i müşarünileyh bendelerine gönderülüb müşarünileyh dahi mersum Galvânî tarafına gelir ise hizmet-i Riyasete irsal edeceğini iş'ar etmiş ve mersûm Galvânî dahi vâki olan ifadesinde Konsolos-u mersûmun kendisine dahi başkaca kâğıdı gelüb Amerika kumandanı bu günlerde İzmir'de bulunmamış olup bu maslahata kendisi dahi memur ve mezun olduğundan taraf-ı Devlet-i Aliyye'den tekrar istenilür ise ikinci haber vürûdunda derhal kalkup liecl il-müzakere Dersaadet'e geleceğini ve hattâ taraf-ı Saltanat-ı Seniyye'den irade ve rağbet buyurulduğu halde daire-i ittifak ve ittihadı dahi dahil olacaklarını yazmış olduğunu ihbar etmiş ve bir müddettenberü Nemçe elçisi ile mahremâne usul kullanılmakta olduğundan şu Amerikalı hakkında Frenklerin mülâhaza ve mütalâaları bilinmek için suret-i hal hizmet-i riyasetten Nemçe Baştercümanı Husar vasıtasıyla elçi-i mersûm tarafına başı örtülübce ihbar ve güyâ kendisinin rey ve mütalâası istiş'ar olunmuş olduğundan Cumhur-u mezkûrun taraf-ı Devlet-i Aliyye'den ele alınması münasip ve maslahat-ı hâliyyeye muvafık düşeceği dair mütalâatını tercüman-ı mersûma vermiş olduğu talimât-ı mahremânesi tercümesinde iş'ar eylemiş olmakla elçi-i mersûme bu vechile ihbar-ı mahremânedan maksat anın tensib ve ademi tensibi kazıyyesi olmayarak mücerret ağızları anlamak ümniyesinden ibaret olarak her ne ise Devlet-i Aliyyeleri kendi işine el verecek mahsursuzca mesâlih politikasını icrasına bakması lâzım geleceğinden iktiza-yi hal memurîn kulları ile ledel-mütalâa el halet-i hazihi düvel-i müttetika ile devran eden ahval icabınca bu aralık İngiltere elçisinin diğerlerinden tefrikini istilzam edecek bazı mukaddemat-ı dakika tertibi usulü dahi bir taraftan bırakılmamakta olduğundan Konsolos-u mersûmun şu aralık Dersaadet'e celbi sureti mizac-ı maslahata muvafık gibi görünüp bilfarz ilerüde İngilterelü bunu çekemeyecek olursa bile Devlet-i Aliyye'ye niçün etdiniz demekliğe istihkakı olmayarak hasılı şu aralık tamam sırası gibi mülâhaza olunmuş olmağla İzmir muhafızı müşarünileyh kullarına taraf-ı çâkeriden

bir kıt'a mektûb tahririyle Konsolos-u mersûmu nezdine celbedüb kendisinin bu taraftan taleb olunduğunu dostâne ve mahfiyâne ifade ile bu tarafa irsal eylemesi derç ve iş'ar ve mersûm Galvânî bezirgân dahi tarafından iktizası vechile Konsolos-u mersûmun gelmesi için kâğıt yazmak üzere tenbih ve ifade olunarak mütevekkilen Alallah il-muin şu hususa bu vechile mübaşeret kılınması münasib görünmüş ise de ol bâbda ne vechile irade-i seniyye-i Mülûkâneleri buyurulur ise, ana göre icra-yı muktezasına ibtidar olunacağı ve İzmir muhafızı kullarının husus-u mezkûre dair vürud etmiş olan kâğıdı ve Konsolos-u mersûmun Serasker Paşa bendelelerine muharrer mektubu ve Nemçe elçisinin tercüman-ı mersûma verdiği talimât-ı mahremâne tercemesi dahi meşmul-i lahza-i meali ifaze-i Şahâneleri buyurulmak için arz ve takdim kılındığı muhatalem-i âlileri buyuruldukta emr ü ferman Şevketlü, Kerametlü, Mehabetlü, Kudretlü, Velinimetim Padişahım hazretlerindir.

Ek No. VII.

MÜZAKERELER

(Hatt-ı Hümayun No. 47489)

Pâdişahım

(Kaymakam Paşa,

İşbu takririn manzûr ve meâlî malûm-u Hümayunum olmuştur. Bu esblerin hedîye suretine konularak gönderilmesinde bir be's olmayacağından başka belki ayrıca görülecek maslahatların kolayca bitirülmesine medarı dahi olması memuldur. Hemen takririnde beyan ve istihzan olunduğu üzere tanzim ve icrasına mübaderet olunsun.)

Şevketlü, Kerametlü, Mehabetlü, Kudretlü, Velinimetim, Efendim.

Mâlûm-u hümayun-u mülûkâneleri buyurulduğu üzere bundan akdem Amerikalı ile akd-ı muahede olunduktan sonra mübadele temessükünün imza ve temhiri için İzmir'de ikamet üzere olan iki nefer Amerika memurları Dersaadet'lerine gelüp sened-i maslahatı bitürdükten sonra İzmir'e avdet etmiş ve muahedenin asıl memur-u murahhası olan beyzâde dahi Rusya diyarında bazı Konsolos ikamesi misüllü maslahatlarını ruüyet ederek gelüp Amerika'ya gitmek üzere Hoca Beye azimet bu defa Dersaadete avdet birle muahede tasdiknamesini ve taraf-ı eşref-i Şahanelerine devleti tarafından tertibedilmiş olan hedâyâ-yı resmîyeyi alub götürmek üzere isticbar etmiş

olduğu bir kıta Felemenk tüccar sefinesiyle azimet edeceğinden ve kendisinin bu tarafta satılık olarak bulup bahalarını 10 bin kuruşa kat' etmiş olduğu 4 re's esbi dahi beraber götüreceğinden bahisle zikrolan esblerin taraf-ı Devlet-i Aliyyelerinden ita buyurulduğu halde hem devletine ve hem kendüsüne hediye-yi resmiye olarak ihsan buyurulmuş olacağından gerek devleti gerek kendüsü indinde müstelzim-i enva'i memnuniyet ve iftihar olacağını beyzâde-i mersûm tercümanı vasıtasıyla hizmet-i Riyasete ihbar etmiş ve beyzâde-i mersûm bu mikdar şeyi kaale alması bahasından nâşi olmayub politikaca birşey olmak yani memâlik-i mahrûse-i Şâhanelerinden diyâr-ı ecnebiyeye esb imrârı mukaddemleri memnuatından olduğundan beyzâde-i mersûm galiba işbu memnuiyeti bilüb sonra Sardunya ve Purusya ve sair elçilerin memleketlerine tedarik ettikleri miktar esbleri göndermelerine müsaade-i ruhsat verilmiş olduğunu işitmeyerek şayed kendisinin mübayaa edeceği esblerin imrarına ruhsat verilmez ise bu vechile hediye olarak talebi suretine teşebbüs eylemesi veyahut filhakika Memâlik-i mahrûse-i Şâhanelerinde bulunan hayvanatın ahar mahalde vücudu olmaması cihetiyle fart-ı makbuliyetinden dolayı beyzâde-i mersûm tahtgâh-ı mülûkânelerinden avd ve ric'atı cihetiyle taraf-ı eşref-i Şâhanelerinden devleti nezdinde kendüsüne mucib-i iftihar olur bir güne iltifata nail olmak emelinde olup, aher bir ağır iltifat iltimas etmeyerek bununla iktifa vadisinde bu vechile ifade etmiş olması suretleri hatıra gelüp her ne ise filhakika sair düvel memurları avdetlerinde devletleri indünde mucib-i iftihar olmak üzere her biri birer güne iltifat istemekte ve müsâde-i seniyye-i cihânbânileri erzan buyurulmakta olduğuna ve beyzâde-i mersûm başka türlü iltifat iltimasından teeddüb eylemiş idüğüne ve esb imrârı maddesinin berminval-i muharrer ve zikrolunan esbleri kendüsü 10 bin guruşa söylemiş ise de Defterdar Efendi kulları muhalefetiyle mübayaa olundukta bahası dahi aşağı düşeceğine nazaran beyzâde-i mersûm Dersaadetlerinden bu vechile memnunen avdet etmiş olmak için ifadesi vechile zikrolunan esbler mumaileyh Defterdar Efendi kulları marifetiyle cânib-i miriden bilmubayaa taraf-ı saltanat-ı seniyyelerinden hediye-i behiye-i Şâhaneleri olmak üzere itası sureti münasib gibi hatırgüzâr olmuş ise de ol bâbin ne vechile emr u irade-i seniyye-i Şehinşâhileri şerefsünüh ve sūdūr buyurulur ise müktezâ-yı münif-i icrasına mübaderet olunacağı muhat-ı ilm-i âlileri buyuruldukta emr u ferman şevketlü, kerametlü, mehabetlü, kudretlü velinimetim Pâdişahım hazretlerindir.

Ek No VIII.

MÜZAKERELER

(Hatt-ı Hümayun No 47490)

(Pâdişahım

Kaymakam Paşa,

İşbu tahririn ve tercüme kâğıtları manzûr ve mealleri mâlûm-u hümayunum olmuştur. Vâkıta bu Amerikalı maslahatının işin ilerisini anlayup da ona göre icab iktizasına tabikan hareket olunması münasib olacağından tahririnde beyan olunduğu üzere şimdilik Konsolos-u mersûmun İzmir'e avdeti için lâzım gelen yol emri isdar ve ita olunsun).

Şevketlü, Kerametlü, Mehabetlü, Kudretlü, Velinimetim, Efendim.

Mâlûm-u Hümayun-u mülûkâneleri buyurulduğu üzere bir müddettenberü Devlet-i Aliyyeleri ile akd-i muahede-i ticarete hâhişger olan Amerikalulara geçen sene Düvel-i Müttefika elçilerinin Dersaadetlerinden avdetleri esnasında masalahtça bazı gûne hayır ve menfaat mütalâası ile izhâr-ı ruuy-i meyl ve müsaade olunmak üzere vasıta olanlara söz verilmiş ve ana binaen İzmir'de olan Amerika Konsolosu geçende akd-i muahedeye mezunen bu tarafa gelmiş ve hizmet-i Riyasetle bir kaç def'a mülâkat ve mükâleme etmiş ise de Amerikaluların bu husus için mukaddema bu tarafa gelen memuru ve bazı vasıtalarının Devlet-i Aliyyeleri cânibinden akd-i muahedeye müsaade buyurulduğu halde bir takım donanma sefineleri itası veyahut külliyyetli akça ile hizmet olunması misüllü irad eyledikleri kelâmlara Konsolos-u mersûm kat'iyen yanaşmayub sadece bitürmek istemiş olmasına mukabil hizmet-i Riyasetten dahi biraz ağırca ve istiğnalca davranılmış olduğundan Konsolos-u mersûm yine dayanub da nihayet meyyusen avdete talib olduğu halde ol veçhile avdeti tecviz olunmayarak ilerüde tanzim olunacak surette emele düşerek iadesi veyahud derece derece tenezzül olunarak nihayet Sardunyalı muahedesi gibi bir şey yapılub da fakat Karadeniz'e gidip gelecek sefinelerinden İsveçlü gibi mürüriyye ahzi ve tarifeye başka bir suret verilmesi misüllü şeylerle bitirilmesi şakları hâk-i pâyi Hümayun-ı Şâhanelerine arz ve istizan olunmuş ve kerâmetefzâ-i sunûh ve sadakat buyurulan Hatt-ı Hümayun-i Şevket makrûn-u cihanbanilerinde şu günlerde İngilterelü'nün tavr ve hareketleri anlaşılncaya kadar bir müddet dahi politika ile uzadılıb badehu bilmüzakere icabına bakılması emr-u ferman-ı

mülûkâneleri buyurulmuş ve vâkıa bunların Devlet-i Aliyye ile daire-i muahedeye idhalleri suretini İngilterelü pek de istemeyüb ve betahsis bu esnada Devlet-i Aliyyeleri ile iade-i münasebât ve müsafât meslekini iltizam suretinde görüldüğüne nazaran tıbkı fermân-ı keramet ünvan-ı mülûkâneleri veçhile İngilterelünün netice hareketleri tebeyyün edinceye kadar Amerikaluların oyalanmaları mukteza-i hal ve maslahata bilvücu muvafık ve çespân olduğu nümāyan olmağla hizmet-i riyasetten ol veçhile harekete dikkat olunarak Konsolos-u mersüm ol vakitten berü gâh takrir-i takdim ve gâh yedine talimat itasiyle tercümanını hizmet-i Riyasete irsal ile ekser talimat kâğıtlarında meclis-i mükâlemede söylemiş olduğu kelâmları irad ve tekrar ve güyâ akd-i muahedeye bir suret verilse Amerika meta' ve gemilerinin kereste üzere gelmesi ile gümrüğe ve tüccar-ı Devlet-i Aliyyeye külli menfaat ve Amerika sularına gidüb geşt u güzar edecek tüccar-ı Devlet-i Aliyye'nin dahi fenn-i deryâde kesb-i maharet edeceklerine dair sözler derc ve tezkâr ile akd-i muahedeyi teşvike çabalamış ise de berü taraftan dahi her birine birer gün cevâb-ı dâfi itası ile savuşturulub nihayet meramları tanzim olunacak tarifelerine münasib zemaim ile başkaca bir suret verilmek ve Karadeniz'e mürür edecek sefinelerinden İsveçlü gibi ve belki ziyade mürüriye ahz kılınmak üzere bitirilmek sureti olduğu ağızlarından anlaşılıb eğerçi bunların tarifesi ber vefk-ı matlûb tanzim olunduğu halde getirecekleri emtialarından düvel-i säireden ziyade resm-i gümrük alınmak iktiza edeceğinden gümrükçe haylice menfaat ve Karadeniz'e âmedşüd edecek sefinelerinden dahi İsveçlüden ziyade mürüriye tanzimiyle ilerüde sairlerine dahi bir nev'i mukaddime sirayet olabileceği cihetle tesviyesi kem şey gibi görünmez ise de elhâletü hâzihi İngilterelünün nihayet-i tavr ve hareketi anlaşılmamış olduğundan biraz müddet dahi maslahat sallantıda bırakılması her vechile münasib idüğinden şimdilere kadar mücavebât-ı mütenevvia ile sürdülerek nihayet bu günlerde Konsolos-u mersümün tercümaniyle tekrar gönderdiği habere cevaben inşallah maslahata bir rabita verilür lâkin hayli müzakere ve muhabereye mütevakkıf olup halbuki elhâletü-hâzihi Ramazan-ı şerif pek takarrub edüp eyyâm-ı mübarekede bu makûle maslahatla uğraşmak uymayacağından Konsolos dostumuz isterse ba'del iyde kadar burada eylesün veyahud ister ise şimdi İzmir'e azimet ederek bimennihi teâla bayram ertesi icabına göre bilmuhabere yine bu tarafa bir yere gelinilmek mümkün olur yollu cevab verilmiş ve ba'dehu Konsolos-u mersüm her çend maslahatın bayram ertesine bırakılmıyaraak Ramazan-ı Şeriften evvel bir iki gün içinde bitürülmesini iltimas ve ilhah suretlerinde olmuş ise de beş aydan berü mübahesesi sürünen maddenin iki günde bitirilmesi mümkün olmayacağı

derkâr olmağla bimennihi teâlâ ba'deliyd iktizasına bakılır denilerek tekrar cevâb itası ile bilarıza Konsolos-u mersûm dahi ba'deliyd istenildiği halde derhal gelmek üzere şimdilik yine İzmir'e avdetine ruhsat ita buyurulmasını istida ve ol bâbta bir kıta takrir dahi takdim ve isra etmiş olmağla Konsolos-u mersûmun ber minvâl-i muharrer hizmet-i riyasete mukaddem ve muaahhar takdim eylediği takrirler ve tercümanı ile gönderdiği talimat kâğıtları mücerred mantık-ı meal-i mevhûr-i Şâhaneleri buyurulmak için ma'ruz-i lâmi'ün nur-i Şâhaneleri kıldı. Amerikaluların ber minvâl-i muharrer nihayet meramları ve uyabilecek suretleri anlaşılır gibi olmuş olduğundan İngilterelünün dahi bundan böyle davranışına bakılmak ve bilütfi teâlâ ba'del iyde kadar aine-i devrândan zuhur edecek ahval ve keyfiyâta intizâr olunarak ba'dehu icab iktizasına göre hareket olunmak üzere şimdilik Konsolos-u mersûmun İzmir'e avdeti zımında lâzım gelen yol emr-i şerifinin ısdar ve itası hususu muvafık-ı irade-i seniyye-i Şâhaneleri buyurulur ise emr u ferman şevketlü, kerametlü, mehabetlü, kudretlü velinimetim Efendim, Padişahım Hazretlerindir.

Ek No IX.

MÜZAKERELER

(Hatt-ı Hümayun No 47491)

(Boğaz muhafızının işbu şukkası ile İzmir muhafızı müşarünileyhin kaimesi manzûr-u hümayunum olmuştur. Amerikaluların hulûs ve sıfatları derkâr olmağla vâkıa surhte beyan olunduğu veçhile Boğaz'a gelen sefinenin bu tarafa gelmesine ruhsat verilmekte be's olmamağla ol veçhile Boğaz muhafızı müşarünileyhe tarafımızdan cevâb yazıldığı isabet olmuş).

Boğaz Muhafızı Hâfız Ali Paşa kullarının kapu kethüdasına muharrer şukkasıdır. İş'ar eylediği sefineyi Dersaadet'te olan İzmir'deki Amerika Konsolosunun sır kâtibi ile bezirgân Galvânî dahi hizmet-i Riyasete gelüb Bahr-i Sefîd Boğazına kahve ve şeker misüllü bazı eşya hamülesi ile bir kıt'a Amerika tüccâr sefinesi gelmiş ve muhâfız-ı müşarünileyh tarafından istizana taliken tevkif olunmuş olduğunu ve derûnunda güyâ Konsolos-u mersûmun oğlu ile muahede maslahatına dair tahrirat gelmek üzere idüğünü ihbar ve kendü bayrağı ile Dersaadet'e vürûduna müsaade itasını istida etmiş olub, vâkıa Amerikalı ile henüz akd-i muahede-i ticaret vâki olmadı ise de elhaletü hâzihi Amerikaluların taraf-ı Devlet-i Aliyye'ye derkâr olan hulûs ve safvet ve

akd-i muahede-i ticarete hâhiş ve rağbetine nazaran sefine-i mezkûrenin bu defalık Dersaadet'e vüruduna müsaade-i ruhsat itası lâbe's görünerek ol veçhile muhafız-ı müşarünileyh kullarına taraf-ı çâkeriden tahrir ve iş'ar olunduğu zihin-i ilm-i âlileri buyuruldukda emr u ferman Hazret-i men le-hul emrindir.

İnayetlü vefiyülhimem Efendim Hazretleri,

Amerikalı tüccar sefinelerinden Brik tabir olunan bir kıta sefine Dersaadet'e gitmek üzere işbu mâh-ı Ramazan-ı mübarekenin yirmi üçüncü günü Bahr-i Sefid Boğazı'na vürud etmiş ve sefine-i mezbûr Boğazdan mü-rür ile Deraliye'ye gideceği hususu Devletlü İzmir Muhafızı Hazretleri tarafından savb-i hulûskâriye batahrirat iş'ar olunmuş ise de ancak Amerika tüccar sefinesinin kendü bandırası ile olarak bu ana kadar Boğazdan mü-rürü vuku olmadığına binaen mü-rürüne ruhsat verilmeyüb bu tarafta tevkif olunmuş olduğu ve salifüzzikr sefine keyfiyeti mersül-i sui aileleri kılman Muhafız-ı müşarünileyhin kâime-i müşirânelerinden mâlûm-i atufileri buyuruldukda sefine-i mezkûrun Dersaadet'e gitmesi veyahut azimetine ruhsat verilmemesi hususu irade-i seniyye'ye men'ud idiğinden tahrirât-ı mezkûreyi Devletlü Kethüda Bey Hazretlerine ledel irae ne veçhile irâde-i aliyye sünuh buyurulur ise serian savb-ı ihlâskâri iş'ariyle agâhı hususuna himem-i atufileri matuf buyurulmak ifadesi zeria-i hulûsumuza bâdi olmuştur.

Fî 23 Ramazan Sene (1) 243 Mühür: (Allahuhâfizun alâ külli Hal,
(8 Nisan 1828) (12 38)

Ek No. X.

MÜZAKERELER

(Hatt-ı Hümayun No 47494)

Padişahım

(Kaymakam Paşa,

İşbu takririn ve tercüme-i mezkûre manzûr ve malûm-i hümayunum olmuştur. Frenklerin âdetleri kendülerinin mukaddema söyledikleri sözden nükul etmeğe asla utanmazlar. Hemen kendülerine menâfî olacak maslahat her ne ise anı tervice bakarlar. Şu Devlet-i Aliyyemizin tanzimât-ı berriyye ve bahriyesine biavnihi tealâ hele bir kerre merkez lâyıkında râbita verilsün de inşallahu tealâ bunların ilerüde hiçbirine hacet bırakılmayarak kendülerinden ol vakit Devlet-i Aliy-

yemiz tarafından hiçbir şey istenilmese bile yine kendüleri hizmet etmeğe talip olacaklarını rabbim gösterir inşallah. Takririnde beyân olunduğu üzere şimdilik hizmet-i Riyasetten ol vechile muamele olunması münasip olmuş).

Şevketlü, Kerametlü, Mehabetlü, Kudretlü, Velinimetim Efendim,

Mâlûm-ı hümâyun-ı mülûkâneleri buyurulduğu üzere Amerika beyzâ-zâdelerinden Devlet-i Aliyyeleriyle akd-ı muahedeye memur ve murahhas olarak mukaddema Dersaadetlerine gelmiş olan Raindo ile söyleşilüp ticarete dair 9 madde üzerine karar verilmiş ve taraf-ı Devlet-i Aliyye'den Amerika'da ceng sefinesi inşası irade buyurulduğu halde her ne mikdar ve ne makûle sefine olursa olsun Devletinin yaptırdığı fiyatla yapılmak ve hîn-i teknilinde boş gelmemek için bir sefine inşasına kâfi kereste tahmil olunmak üzere hâfi olarak başkaca bir madde-i münferide dahi akdolunmuş olduğundan tarafeynden mübadele olunan iki kıt'a temessükâtı mersûm Raindo alup tasdiknameleri ve hâk-i pâ-yi hümâyûn-i Şâhanelerine ve sair mutad olan mahallere tertib olunacak hedâyâ-yi resmîyye tayin kılınacak elçi ile gönderilmek üzere bu tarafta bulunan Navoni'yi maslahatgüzar olarak bırakıp gitmiş idi. Elhâletu hâzihi Amerika umur-ı ecnebiyye nâzırı tarafından hizmet-i Riyasete bir kıta mektub vürüd etmiş olduğundan maslahatgüzar-ı mersûm getirüb kemâl-i telâş ile ita etmiş ve led et-tercüme-i meali mevâdd-ı ticaret tastik olunmuş ise de zikrolunan madde-i münferide tasdik olunmadığına dair itizardan ve elçi irsâlini beyândan ibaret olup maslahatgüzar-ı mersûmun telâşı dahi şayet taraf-ı Devlet-i Aliyyeden madde-i münferide-i mezkûrenin ademi tasdikinden dolayı gönderilecek elçinin kabul olunmaması vahimesinden nâşi ise de mersûmun vehmi vechile gelecek memurun kabul olunmamasında faide olmayup, şöyle ki, meselâ bunların madde-i münferide-i mezkûreyi kabul etmemesinden nâşi berü taraftan dahi reddin cevab verilmek lâzım gelse evvel halde maslahatı ya keenne lem yekûn hükmünde tutacakları veya bazı ricacı bularak yürüyecekleri mülâhaza olduğuna misüllü elçisinin bu tarafa vürûdunda madde-i münferide tasdik olunmadıkça mevâdd-ı sâireyi dahi Devlet-i Aliyye kabul etmez yollu dayandırdığı takdirde maslahat bozulup da memurun bu taraftan kalkub gerüye azimeti ağırca düşeceğinden beher hal husûlüne çabalaması ihtimali derkâr olduğundan ma'da maslahatgüzar-ı mersûm kendi mülâhazası olarak vâki olan ifadesinde çünkü bu vechile akd-i muahededen Amerikalı aşırı müteşekkir olmaları cihetle umur-u ecnebiye nâzırının bu vechile yazışı pek de samimi olmayub gelecek elçinin yedinde bu maddenin tasdiknâ-

mesi olmak gerektir gibi görünerek elçi-yi mersûm derûnunda evvel emirde bu maddeyi böylece ifade ederse de dayanıldığı halde öteden getürtmek üzere mühlet talebiyle bir-iki aydan sonra meydana çıkarması memul idüğünü irad etmiş olub her ne ise şimdi burada maslahatgüzâr-ı mersûme ne denilse bir semereyi müntac olmayub elçinin dahi Amerikadan çıkub Malta tarafına gelmiş olduğu haber verilmiş olduğundan hizmet-i Riyâsetten bu bâbta mersûma birşey denilmeyerek işte elçiniz geliyormuş, vürûdunda tesviyesine bakılur yollu sözlerle cevap verilmiş ve elçi-yi mersûmun vürûdunda bimen-nihi tealâ icrası istihsaline iktam edilmek üzere tasavvur olunmuş olmağla keyfiyet mücerret mâlûm-i meal-i lüzum-u Şâhaneleri buyurulmak için arz ve iş'are ictisar kılındığı ve tercüme-i mezkûre manzûr-ı hümayûn-u mülûkâneleri buyurulmak için asliyle beraber takdim kılınmış idüğü reh-ini ilm-i alileri buyurulduktan emr u ferman şevketlü, kerametlü, mehabetlü, kudretlü, velinimetim Efendim Padişahım Hazretlerindir.

Ek No. XI.

MÜZAKERELER

(Hatt-ı Hümayun No. 47 496)

Pâdişahım,

(Kaymakam Paşa,

İşbu tahrir'in ve tercüme-i mezkûre manzûr ve mâlûm-ı hümayunum olmuştur. Amerikalunun merâmı kendü ticaret maddesini bitirmek idi. Yoğsa Devlet-i Aliyyemize irfa faidesi olacak bir maddeyi ahde karıştırmağı bunların hiç biri istemez. Hakka şimdi rabbim tealâ her bir hususta Devlet-i Aliyyemizin mesâlihini teshil eder inşallah. Tahririn vechile maslahatgüzâr-ı mersûmla ne diyeceği anlaşılmaq için bir gün tahsisile mülâkat olunsun.)

Şevketlü, Kerametlü, Mehabetlü, Kudretlü Velinimetim Efendim,

Mâlûm-u hümayun-u mülûkâneleri buyurulduğı üzere geçende Amerika maslahatgüzârı ile vürûd eden iki kıta sefinenin biri irâde-i seniyye-i Şâhaneleri muktezasınca derhal iade olunup, diğeri satılık olmak hasebiyle liecl il-muayene tevkif olunmuş olduğundan bundan böyle iktizasına bakılacağı derkâr ise de maslahatgüzâr-ı mersum geleli haylice vakit olarak hâmil olduğü nâmesini takdim etmek için Babîâlilerine gelmek emelinde olduğünü aralık ihbar ile bu defa nâme-i mezkûrün suretini dahi göndermiş

olmağla led et-tercüme meali malûm-i meali melzum-i Şehinşâhileri buyurulduğı üzere mukaddemce Amerika Devleti tarafından vürûd ile ol vekil takdim-i hâk-i pâ-yi mekârim intima-i tacidârileri kılınan mektub tercümesinde dahi muharrer olduğı vechile ticaret muahedesinin kabul ve tasdiki ile Amerikada sefine inşasına dair olan madde-i hafiyenin terki hususunda maslahatgüzâr-ı mersûm tarafından mazeret-i hakikiyye irad olunacağını mütezammın olduğundan bunun iktizası maslahatgüzâr-ı mersûmun hizmet-i riyasetle mülâkatında müzakere olunmak lâzım geleceğine binaen mersûmun ne diyeceğı anlaşılmaq için şu aralık bir gün tahsisi ile hasb ül iade Babîâlilerine götürülmesi muvafık-ı irade-i seniyye-i mülûkâneleri buyurulur ise icrâ-i muktezasına ibtidar olunacağı ve tercüme-i mezkûre manzûr-i mekârimnüsur-i şehriyarileri buyurulmaq için arz ve takdim kılndığı muhat-ı ilm-i alemârâ-yi zıllullahîleri buyurdukta emr u ferman şevketlü, kerametlü, mehabetlü, kudretlü, velinimetim, Efendim Padişahım Hazretleridir.

Ek No. XII.

TÜRKİYE İLE AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ
ARASINDA AKDEDİLEN TİCARET ANLAŞMASI,

7 Mayıs 1830.

Reis ül-Küttab Mehmed Hamid tarafından Amerikan murahhası Charles Rhind'a verilen metin. (National Archives, Dept. of State, Turkey 267) H. Miller, *Treaties*, III. s. 542 (Faksimile).

Sebeb-i tahrir-i vesika ve bais-i tastir-i nemika oldur ki,

Devlet-i Aliyye-i ebed id-devam ile Memâlik-i Müctemie-i Amerika Devleti beyninde şimdiye değin bir güne muahede-i resmîye cereyan etmemek hasebiyle, bu defa Devlet-i müşarünileyha tarafından mukaddem ve muaher ibraz ve izhar olunmakta olan taleb ve iltimasa ve taraf-ı Devlet-i Aliyyeden Memâlik-i Müctemie-i Amerika Devleti hakkında icra-i merasim-i mihr-ü müvalâta riayeten,

Biz ki Devlet-i Aliyye-i ebedkarar ve Saltanat-ı Seniyye-i sermed il-istimrarım Riyaset-i Kitâb rütbe-i refiasını haiz olmuş zırde mestûr ül-imza memuriyiz, bu hususun müzakere ve tanzimine taraf-ı eşref-i hazret-i Şehinşahî'den mezun olduğumuza mebnî Devlet-i müşarünileyha cänibinden

Dersaadet'e vürüd ile münferiden ve medine-i İzmir'de olan Commodore Bidle ve David Offley nâm memurlar ile müştereken madde-i muahedenin akd-ü râbtına ruhsat-ı kâmile ile beynimizde bilmüzakere temsik tanzim olunan mevaddır ki, zikr ve beyân olunur:

Evvelki Madde: Devlet-i Aliyye'nin ehl-i İslâm ve reāya tüccarı Amerika Devleti'nin taht-ı hükümetinde olan memâlik ve eyâlât ve liman iskelelerine veyahut bir iskeleden ahâr iskeleye veya Amerika iskelelerinden memâlik-i ahâr iskelelerine âmed şüd eylediklerinde, resm-i gümrük ve rüsumât-ı säireyi mezîd-i müsaadeye mazhar olan devletler tüccarı misüllü eda eyleyüb, ziyade talebiyle rencide olunmaya. Ve rüy-i deryâda ve säir seyahatlarında düvel-i müşarünileyhim haklarında câri olan bilcümle muafiyât ve imtiyazât yine Devlet-i Aliyye tüccar ve reāyası haklarında cari ve düsturül-amel tutula. Ve liecl it-ticare Devlet-i Aliyye'nin memâlik-i mahrusesine ve liman ve iskele yerlerine vürüd eden Amerika tüccarı dahi resm-i gümrüklerini ve rüsumât-ı säireyi mezîd-i müsaadeye mazhar olan düvel-i mütehabbe tüccarı misillü eda eyleyüb, ahâr bir gûna cevri ve teaddi olunmaya ve tarafeynden iktiza eden yol kâğıtları ita oluna.

İkinci Madde: Taraf-ı Devlet-i Aliyye'den Amerika memâlikine Şehbender ikamesi ve Amerika devleti tarafından dahi umur-u ticaretin idaresi zımında mevkii ticaret olup lüzumu tebeyyün eden mahallere kendi cinslerinden beravet ve evâmir-i aliyye ile Konsolos ve Konsolos vekili nasb ve tayini caiz olup, haklarında imtiyazat-ı lâyika ve himayat ve siyanet-i lâzime icra oluna.

Üçüncü Madde: Memâlik-i Mahrusede liecl it-ticare ikamet üzere olan Amerika tüccarı yine düvel-i mütehabbe tüccarı misillü, umur-u ticaretlerinde istihdam edecekleri simsarlar, her ne millet ve mezhepten olur ise, müdahale ve hilâf-ı mutad muamele olunmaya ve Amerika tüccar sefaini Memâlik-i Mahrusede iskelelerine geldiklerinde ve hîn-i azimetlerinde, gümrük ve liman memurları tarafından düvel-i müşarünileyhim sefaininden ziyade yoklama olunmayalar.

Dördüncü Madde: Devlet-i Aliyye teb'a ve reayasiyle Amerika Devleti teb'ası beyninde niza' ve dava vukuunda tercümanı hazır olmadığı halde istima ve faslolunmayup beşyüz kuruştan ziyadeye reside olan davaları Asitaneye havale ile hak ve adl üzere rüiyet olunan ve Amerika teb'ası kendi halinde ticaretleriyle meşgul olup, bir gûna töhmet ve kabahatları mütehakkık olmadıkça bilâ mucib dahl ü taaruz olunmayup, töhmetleri vukuunda dahi hükkâm ve zabitan taraflarından habsolunmayarak, sair müste'minan

haklarında muamele olunduğu vechile elçi konsolosları marifetiyle iktiza-i tedibleri icra oluna.

Beşinci Madde: Memâlik-i Mahruseye liecl it-ticare âmed şüd eden Amerika tüccar sefaini kendü bayrakları ile mezid-i emn ü selâmetle geşt ü güzâr eyleyüp, düvel-i sâire bayrağını ahz-u istimal etmemek ve sâir düvel ve cins-i ahar sefinelerine ve reaya teknelerine Amerika bayrağını vermemek ve elçi ve konsolos ve vekilleri tarafından reaya-i Devlet-i Aliyye patente hafî ve cellî tasahhub olunmamak üzere karar verilmekle, işbu usule menafi vaz' ve harekete kat'a cevaz gösterilmeye.

Altıncı Madde: Tarafeynin ceng sefineleri birbirlerine tesadüf eylediklerinde kaide-i bahriye üzere yekdiğere izhar-ı dostî ve aşinaî eyleyeler. Ve kezâlik tüccâr teknelerine rastgeldiklerinde tarafeynden muamele-i bil-mücamele icra oluna.

Yedinci Madde: Düvel-i mütehabbe-i müşarünileyhime kıyasen Amerika Devletinin tüccâr sefaini hamûleden tehî olarak veyahut kendi memleketleri mahsulü veya memâlik-i mahruse mahsulâtından gayrı ez memnu emtia ve eşya hamulesi ile Halic-i Darüssaltana-i Seniyye'den Karadeniz'e âmedşüde mezun ola.

Sekizinci Madde: Devleteyn tüccar sefaini kapudanları ve sahibleri ve bunların mutemedleri hüsn-ü rıza ve ihtiyarları ile sefinelerini icara mâil ve kâil olduktan sonra fuzulî ahiz ve derunlarına asker ve cebhane ve mühimmât-ı seferiye vaz' ve tahmil olunmak câiz olmaya.

Dokuzuncu Madde: Tarafeyn tüccar sefaininden biri kazazede olub, şikest oldukta, selâmet bulan taifesi, neferâtı himaye ve hamulesinden tahlisi müyesser olan emtia ve eşya her ne ise buldukları gibi iktiza edenlere teslim olunmak üzere akreb olan Amerika konsolosuna isal oluna.

Hatime: Ber veçh-i bâlâ hizmet-i Riyaset ile memur-u mumaileyh bey-ninde karargîr olub, ba'dehu memurân-ı mumaileyhima taraflarından dahi imza olunmuş olan işbu muahede temessüğünün mübadelesi tarihinden itibaren on maha kadar Devleteyn taraflarından tasdikleri mübadelesi ile mevâd-ı merkûme beyneddevleteyn mer'î ve mukarrer ola. Tahriren fil yevm ir-Rabi aşere min şehr-i Zilkade iş-Şerife li seneti hamse ve erbâine ve mieteyn ve elf.

Elmüstemidd-i min et-tevfik il-melik ül-vehhab
Mehmed Hâmid Reis ül-Küttâb.

(Amerika Birleşik Devletleriyle Türkiye arasında akdedilen bu "Ticaret Muahedesi" haddi zatında Devlet-i Aliyye tarafından Amerika'ya verilen bir "Ahidname" mahiyetinde olup, "Resmî vesika" Reis ül-Küttab Mehmed Hâmid Bey tarafından Charles Rhind'e verilen metinden ibarettir. Bunun Navoni tarafından Fransızca yapılan tercümesi, Amerika'lı murahhaslar-Charles Rhind, Commodore Biddle ve David Offley- tarafından imzalanmış olmalıdır. Aynı zamanda İngilizce tercümesi de yapılmıştır. Washington'da yine bir takım tercümele ilâve edilmiş ve bunlar Senatoya gönderilmişti. Amerikan Senatosu bu "Ticaret Muahedesi"ni (gizli maddesi hariç) 1 Şubat 1831 de tasdik etmiştir. Tasdikli nüshaların teatisi ise, İstanbul'da, Amerika maslahatgüzarı David Porter ile Reis ül-Küttab arasında 5 Ekim 1831 tarihinde vuku bulmuştur. Tafsîlât için bkz. David Porter'in 5 Ekim 1831 tarihli yazısı (National Archives, Turkey) ve H. Miller, *Treaties*, III. 583-588).

EK No XIII.

1830 MUAHEDESİ, GİZLİ MADDE

7 Mayıs 1830 tarihli Türk-Amerikan Muahedesine ekli "Gizli Madde" (National Archives, Dept of State, Turkey, 267 *Treaties*). Bkz. H. Miller, *Treaties*, III. 575-581).

Sebeb-i tahrir-i vesika ve bais-i tasdir-i nemika oldur ki: Devlet-i Aliyye-i ebed id-devam ile Memâlik-i Müçtemie-i Amerika Devleti beyninde şimdiye değin bir gûna muahede-i resmîye münakid olmamak hasebiyle, bu defa biz ki Devlet-i Aliyye-i Daim ül-karar ve Saltanat-ı Seniyye-i Sermed il-istimrarın Riyaset-i Kitâb rütbe-i refiasını haiz olmuş, zırde mestür ül-imza memuriyiz, taraf-ı eşref-i Hazret-i Şehinşâhiden mezuniyetimiz cihetiyle, Devlet-i müşarünileyha cânibinden Dersaadet'e vürüd ile münferiden ve medine-i İzmir'de olan Commodore Biddle, David Offley nâm memurlar ile müştereken akd-i mevâd-ı muahedeye ruhsat-ı kâmile ile memur ve murahhas olan asaletlü Charles Rhind dostumuz ile beynimizde bilmüzakere tensik ve tanzim olunan mevadd-i muahedenin temessükleri mübadele olunmuş ve ba'dehu makudân-ı mumailiyhima taraflarından dahi imza kılınmış olduğundan beyn-eddevleteyn bu vechile hâsil olan muahede-i cedide ve mihr ü meveddet-i mezide lâzimesince menâfi-i müteakabile ve fevâid-i müştereke usulüne riayet. Ve Amerika memleketinde kerestenin kesret ve metanetine ve mesarif-i inşaiyenin bilvücuhi hiffet ve ühüniyetine binaen, cânib-i senni-

il-menâkib Saltanat-ı Seniyyeye Devlet-i müşarünileyhanın hulus ve safvetini isbaten taraf-ı Devlet-i Aliyye'den her ne vakit Amerika memleketinde kapak ve fırkateyn ve korvet ve brik misilli ne miktar sefain-i harbiye imal ve inşası irade buyurulur ise makâm-ı riyasetten Devlet-i müşarünileyhanın Dersaadet'te bulunacak memuru cânibine ifade ve iş'ar ile mesârif-i inşaiye ve müddet-i imâliyesi ve gerek Dersaadet'e celb ve isali hususları ne vech ile müzakere ve mukavele olunur ise, olvehile tanzim olunacak kontorato senedi mucibince sefâin-i matlûbenin tersane-i âmireden tâyin ve tebyin kılınacak resim ve heyetle memleket-i mezkûrede Devlet-i müşarünileyha beylik sefineleri misillü metin ve müstahkem olmak ve mesarif-i inşaiyesi Devlet-i müşarünileyha sefain-i harbiyesi mesârifinden ziyade olmamak üzere imal ve inşası ve kezalik irade buyurulduğu halde, yine tarafeyn memurları beyninde bilmüzakere süfun-u matlubenin tersâne-i âmireye hîn-i celbinde tehi gelmemesi için fiyatı Devlet-i müşarünileyha fiyat-i mirîyesine mutabık olmak ve mahallinde bilihtimam hesab ve endazesince kesilip, biçilerek, tehkiye ve idad olunmak üzere her bir sefine derûnuna ol sefine gibi ahar bir sefine inşasına mukteza kerestenin tahmil ve irsali hususları mâ' kud-ı mumaileyh dostumuz tarafından taahhüd olunup, ba'dehu ma' kudân-ı mumaileyhima taraflarından dahi imza olunmuş olmağla işbu madde-i münferide dahi muahede-i mezkûrenin eczasından ma'dud, madde-i hâfiyye olmak üzere tahrir ve imza olunan işbu temessük tarihinden itibaren on mâha kadar tasdiknameleri mübadelesiyle her halde mer'î tutula.

Tahiren filyevm ir-rabi aşere min şehr-i Zilkade iş-şerife lisenet-i hamse ve erbaine ve mieteyn ve elf.

Elmüstemedd-i min et-Tevfik il-melik il-vehhab
Mehmed Hâmid Reis ül-Küttâb.

(Bu "hafi madde" Amerikan Senatosunca red edilmiştir. Bkz. H. Miller, *Treaties*, III, 575-581. Bu "hafi madde"ye karşılık olmak üzere, İstanbul'da inşa edilecek olan ve Amerikalı mimar Henry Eckford'un (sonraları Rhodes) nezaretinde yapılan Türk harp gemilerinin inşası hususunda Maslahatgüzâr David Porter, bahriye zâbiti ve eskiden Washington'da tersâne emini olması hasebiyle, Babıâliye her türlü tavsiyede bulunmayı, Fransızca kaleme aldığı bir "sened" ile taahhüd etmişti. Bkz. ilerde: "Ekler" No. XVI).

Ek No. XIV.

AMERİKA CUMHUR BAŞKANI ANDREW JACKSON'DAN
SULTAN MAHMUD II. A. 15 Nisan 1831.

(Başbakanlık Arşivi, "Amerikaluya dair torba"dan)

ANDREW JASKSON, President of the United States to Our Great and Good Friend, the Most Noble, and Potent Padishah, the Emperor of all the Ottomans in Europe, Asia and Africa, SULTAN MAHMOUD CHAN.

The greatness of your Empire, Renowned Sultan, and its fame in arms, are familiar to US. Although our countries are separated by the vast Atlantic Ocean and the White Sea, We have long desired to establish with you relations of friendship, commerce and good intelligence. With this view, we despatched our Commissioners, during the last year, to Your Imperial Residence, invested with full power to treat of and conclude a Treaty of Amity and Commerce with your Sublime Porte. A Treaty was in consequence happily concluded between our Commissioners and Your Minister, His Excellency Reis ul Kütüb, upon terms of mutual advantage and perfect reciprocity.

We have the satisfaction to transmit to Your Majesty, by our Minister, the bearer of the Letter, our ratification of that Treaty, our Senate concurring therein with the exception of the Separate Secrete Article, which was added thereto. He is charged to exchange it for that of Your Majesty; and is commissioned to reside near Your Sublime Porte, as the Representation of the United States, in the quality of Chargé d'Affaires. With the most earnest assurances of your sincere good will and friendship, which our Minister is particularly and especially enjoined, upon all occasions, to demonstrate in his intercourse with your Majesty's Puissant Governments, we have instructed him to explain to Your Minister the reasons which induced our Senate to decline advising the ratification of the said separate article; and without its advice and consent, We are positivley interdicted, by the peculiar structure of this Government, from the confirmation or ratification of it, on our part.

We indulge the hope that Your Imperial Majesty will fully appreciate these circumstances and our motives for not ratifying the Secret Article; and that they will prove entirely satisfactory to Your Majesty's Potent Government.

We trust, Great and Good Friend, that the residence of our Minister near Your Sublime Porte will tend to strengthen the friendly relations now happily established between us, and to perpetuate them to the mutual benefit of the two Countries. We sincerely pray that our two Nations, great and powerful as they are, may long perserve the harmony and friendship now happliy subsisiting between them; and, with this, We pray God, Renowned Sultan, to have You in his Holy Keeping.

Andrew Jackson

Washington 15 th April 1831.

Ek No. XIV.

(BAŞKAN JAKSON'UN MEKTUBU)

(Tercümesi: Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Andrew Jackson'dan Sultan Mahmud II.'a).

Büyük ve iyi dostumuz, pek asil, kudretli Padişah, Avrupa, Asya ve Afrikadaki bütün Osmanlıların hükümdarı, Sultan Mahmud Han.

Namlı Sultan, Devletinizin büyüklüğü ve askeri şöhreti, bizce bilinmektedir. Ülkelerimiz gerçi geniş Atlantik Okyanusu ve Akdeniz (suları) ile birbirinden ayrılmışsa da, sizinle, dostluk, ticaret ve iyi anlayış münasebetlerini kurmayı, çoktanberi arzulamakta idik. Bu maksadla, Devlet-i Aliyye ile dostluk ve ticaret muahedesi akdi için müzakerelere girişmek hususunda tam selâhiyetli murahhaslarımızı geçen yıl zarfında Dersaadet'e yollamıştık. Bu müzakerelerin mutlu bir sonucu olarak murahhaslarımızla, Vekiliniz, Reis ül-Küttab Efendi Cenabları arasında, karşılıklı fayda ve tam mütekabiliyet esaslarında bir muahede akdedildi.

İşbu mektubun ulaştırıcısı, elçimiz vasıtasıyla, mezkûr muahedeye ekli "Ayrı ve Gizli madde" hariç, Senatamızın tasvibi ile adigeçen muahedenin tasdikli nüshasını zât-ı Şâhanelerine iletmekle memnurluk duymaktayım. (Elçi) Zât-ı Şâhanelerince tasdik edilen nüsha ile mübadeleye ve Maslahatgüzar sıfatıyla Amerika Birleşik Devletlerinin dâimi mümessili olarak Devlet-i Aliyye nezdinde kalmaya memurdur. (Zât-ı Şâhanelerine) karşı beslediğimiz iyi niyetler ve dostluğumuz hakkındaki en ciddî teminatımızı ifade hususunda, mümessilimize ayrıca ve bilhassa tenbih ediliği gibi, elçimiz zât-ı Şâhanelerinin kudretli devleti ile münasebetlerinde her vesile ile (bu hisle)

rini ifade edecektir; ve (ayrıca) kendisine, adı geçen ayrı maddenin hangi sebeplerden ötürü Senatoca reddedildiği hususunda da izahatta bulunması hususunda talimat verilmiştir; Senato'nun muvafakatı ve tasvibi olmaksızın, biz (yani Cumhurbaşkanı), Devletimizin kendine has teşkilâtı ve hususiyeti icabı, bu maddenin kabulü ve tasdikinden tamamiyle men edilmiş bulunmaktayız.

Zât-ı Şahanelerinin bu ayrı "Gizli Madde"nin tasdik edilmeyişi hususundaki bizde mevcut şartlar (hükümler) ve mucib sebepleri tamamiyle takdir edecekleri ümidini beslemekteyim; ve bunların zât-ı Şahanelerinin kudretli Devletince de tamamiyle tatmin edici telâkki edileceğini umarım.

Büyük ve iyi dost, elçimizin Dersaadet'te kalması, hâlihâzırda mutluca kurulan dostça münasebetlerimizin kuvvetlenmesi yolunda hizmet edeceğine ve bu (dostluk) bağlarımızın her iki ülkenin faydasına olarak ebedileşeceğine güveniyorum. Büyük ve kudretli olan her iki milletin (yani Amerikan ve Türk milletlerinin) halihazırda mes'ud bir şekilde kurdukları aheng ve dostluk bağlarını uzun bir gelecekte de muhafaza etmeleri için samimiyetle dua ederken (Siz) nâmdar Sultan (Cenâblarını) koruması için Tanrı'ya niyaz eylerim.

Andrew Jackson

Ek No XV.

COMMODORE DAVID PORTER'İN "MASLAHATGÜZAR" TAYİN EDİLDİĞİNE DAİR DEVLET SEKRETERİ VAN BUREN'DAN REİS ÜL-KÜTTAB HAMİT EFENDİYE. 15 Nisan 1831.

(Başbakanlık Arşivi, "Amerikaluya dair Torba"dan)

Martin Van Buren, Secretary of State of the United States of America, to His Excellency Mohammed Hamed, Reis ul Kutab, Reis Efendi, of the Sublime Porte.

The President of the United States of America being desirous of cultivating and strengthening the relations of friendship and good understanding which have been so happily established between the United States and the Sublime Porte, by the recent conclusion of a Treaty of Commerce and Navigation; and being convinced that this desirable object cannot better be accomplished than by the institution of diplomatic relations between the Governments of the two Nations, has made choice of Commodore

David Porter, an eminent citizen of the United States, and late a very distinguished and brave officer in their naval service, to reside near the Government of the Sublime Porte, in the character of Chargé d'Affaires of the United States.

Commodore Porter, who will have the honor to deliver this letter to Your Excellency, enjoys in the highest degree the confidence of the President of the United States, and will recommend himself to Your Excellency by his distinguished character, his conciliating manners, his high integrity and great talents, but particularly by his earnest desire to render those qualities useful in promoting the most friendly intercourse between the two Governments. The President has given him special command to assure Your Excellency of the sentiments of esteem which he entertains for the person of His Imperial Majesty; and the ardent wishes he forms for the prosperity of his vast Empire; and he has instructed me to request Your Excellency to give full credit to whatever Commodore Porter will say or do, that may for its object to cement and perpetuate the bonds of friendship and mutual good will between our great Confederacy and the extensive dominions of the Sultan.

I take great pleasure in availing myself of this opportunity to offer to your Excellency the assurance of the very high and distinguished consideration with which I have the honor to be

Your Excellency's
most obedient servant
Martin Van Buren

Washington, 15th April 1831.

Ek No XV. a

VAN BUREN'DEN REİS HAMİD EFENDİ'YE
(Tercümesi)

Amerika Birleşik Devletleri Cumhuriyet Başkanı, Amerika Birleşik Devletleri ile Babıâli arasında geçenlerde mes'ud bir tarzda bir ticaret ve seyrü sefaın muahedesinin akdi suretiyle tesis edilen dostluk ve iyi anlaşma bağlarını devam ettirmeyi, kuvvetlendirmeyi arzulamaktadır; bu dileğinin her şeyden önce iki ülkenin hükümetleri arasında diplomatik münasebetlerin kurulması ile gerçekleştirileceği kanaatında bulunduğundan, Birleşik Devletlerin mümtaz bir vatandaşı ve yakınlarda Amerika Bahriyesinde cesurâne hizmetleri

ile belirmiş olan Commodore David Porter'in Babıâli nezdinde maslahatgüzar sıfatıyla bulunmasını tensib etmiştir.

Zât-ı âlilerine işbu mektubu takdim etmek şerefine nail olacak olan Commodore David Porter, Amerika Birleşik Devletleri Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığının tam itimadını haizdir, ve (Commodore David Porter) Zât-ı âlilerine kendisinin mümtaz bir karakterde, uyuşmasını bilen, etvar ve harekâtı, yüksek derecedeki dürüstlüğü ve büyük kabiliyetleri haiz bir kimse olduğunu gösterecek, ve bilhassa bu vasıfları iki hükümet arasındaki münasebetlerin dostça gelişmesinde kullanacaktır. Cumhurbaşkanını, kendisinin Majeste Sultan Hazretlerinin şahsına karşı beslediği saygı hislerinin zât-ı âlilerine bilhassa iletilmesi ve (Sultanın) geniş ülkelerinin refahını cân-ı gönülden dilediği hususlarını da dile getirmesini tenbih etmiştir. Ve Commodore David Porter'in söyleyecekleri ve yapacaklarına Reis Efendi tarafından tam bir itimadla karşılanması gerektiğini de (Cumhurbaşkanı) ayrıca belirtmiştir.

Commodore David Porter'in büyük (Amerikan) Birliği ile Sultan Cenâb-ı Sultanın geniş ülkeleri arasındaki karşılıklı dostluğun perçinleşmesi ve ebedileşmesi yolundaki sözleri veya hareketlerine Reis Efendinin tam bir itimad beslemesi gerektiğini bildirmesini de Cumhurbaşkanını ayrıca tenbih etmiştir.

Zât-ı âlilerine karşı beslediğim en derin saygılarımı bu münasebetle ifade fırsatını bulduğumdan ötürü bilhassa bahtiyar olduğumu belirtmek isterim.

Zât-ı Âlilerinin en sadık Hizmetkârı
Martin Van Buren

Washington, 15 Nisan 1831.

Ek No XVI.

AMERİKAN MASLAHATGÜZARI COMMODORE DAVID PORTER'İN
"GİZLİ MADDE" YERİNE VERDİĞİ SENET. 27 Eylül 1831
(Başbakanlık Arşivi, "Amerikaluya dair torba"dan)

United States Legation,
Constantinople

D'autant que: Un traité d'amitié et de commerce, ayant été conclu et arrêté, entre la Sublime Porte et des Etats Unis d'Amérique, auquel le Commissionnaire de la part des Etats Unis, a permis d'être ajouté, sans autorité,

un article pour l'avantage de la Sublime Porte, que le gouvernement des Etats Unis n'a pas le pouvoir d'executer, et par set acte, le dit commissioner (sic) ayant trompé la Sublime Porte, et donné beaucoup d'embarras au Gouvernement des Etats Unis.

Pour cet affet; moi, David Porter, l'agent des Etats Unis, et agissant dans leur nom, auprès de la Sublime Porte, conformément aux instructions du President des Etats Unis, et pour être un equivalent du susdit article séparé, Je me tiendrai toujours prêt, à donner à la Sublime Porte, mes conseils et mes avis amicales, quant aux meilleurs moyens de procurer des bâtimens de guerre, aux Etats Unis, ainsique du bois de construction, et des matériaux pour la marine; et d'obtenir tous les avantages proposée par l'article séparé, sans violer les loix des Etats Unis, ni ses engagements avec d'autres Nations.

Cette concession doit être obligatoire de la part de mes successeurs.

En foi de quoi, j'y fait apposer le sçeau de cette Legation, et j'y ai placé ma signature, ce vingt septième jour, du mois de Septembre, de l'an mil huit cent trente et un, de l'ère chretiënne, et du Hegira mil deux cent quarante sept.

David Porter Cahrgé
d'Affaires des Etats Unis.

Ek No. XVI.

DAVID PORTER TARAFINDAN VERİLEN "SENED"İN TERCÜMESİ *

Amerika Birleşik Devletleri ile Devlet-i Aliyye arasında bir dostluk ve ticaret muahedesi akdeilmişti; (buna) Amerika murahhası tarafından selâhiyeti olmadığı halde, Babiâli' nin lehine olarak Amerikan Hükümetinin yerine getiremeyeceği ayrı bir madde ilâve edilmek suretiyle, bu murahhas Devlet-i Aliyye'yi aldatmış hem de Birleşik Devletler Hükümetini de güç bir duruma koymuştur.

Bundan ötürüdür ki, ben Babiâli nezdindeki Birleşik Devletler mümes-sili David Porter, Birleşik Devletler Başkanının talimatnâmesine uygun olarak ve onların adına hareketle adgeçen "Ayrı madde" ye muadil olmak

*O zaman yapılan tercümesi de muhafaza edilmiştir: Amerikan "Torba"sındaki evrak No 45.

üzere gerek harp gemilerinin Birleşik Devletlerden tedariki ve gerekse gemi inşaatı için kereste ve bahriye malzemesi tedariki hususunda Babiâli'ye tavsiye ve dostça temennilerde bulunmayı ve mezkûr ayrı maddede tesbit edilen menfaatlerin teminine, Birleşik Devletler Kanunları ve (Amerika'nın) diğer devletlerle muahedelerine hâlel getirmemek şartıyla gayret sarfına daima hazır olacağım.

Bu senede riâyet edilmesi haleflerim için mecburî olacaktır.

Buna tevfikân, (işbu senede) elçiliğin mührünü bastım ve kendi imzayı koydum. Milâdi 1831 yılının 27 Eylülü ve Hicri 1247 yılı.

David Porter
Birleşik Devletler Maslahatgüzarı

Ek No. XVII.

AMERİKAN ELÇİSİNİN HEDİYELERİNE DAİR

(Hatt-ı Hümayun No. 47486)

Padişahım

(*Kaymakam Paşa,*

İşbu takririn ve tasdikname ile defter ve hedâyâ-yi resmîye manzûr ve mâlûm-i hümayûnum olmuştur. Hedâyâ-yi resmîyede taraf-ı hümayunumuza olan mücevherli kutu ile pırlantalı yelpaze ve bermucib-i pusula tevkîfi lâzım gelen kutular tevkîf olunub madası yine tarafına iade olundu. Derûnünde olan pusulaları mucibince mahallerine verdirsin ve tarifname dahil bermutad divan kaleminde hıfz etdürülsün).

Şevketlü, Kerametlü, Mehabetlü, Kudretlü, Velinimetim Efendim.

Hâk-i pâ-yi hümayûn-i Şahânelerinden istizan olunduğu veçhile Amerika maslahatgüzarı ile bugüne mübadele-i resmî icra birle öte taraftan verilen tarifname ile bermucib-i defter hâk-i pâ-yi zillül mürseline ve sair ben-delerine olarak takdim olunan hedâyâ-yi resmîye cümle-i manzûr-i hümayûn-i mülûkâneleri buyurulmak için marûz-i huzûr-i lâmi'un-nur-i şehinşâhileri kıldında ve zikrolunan tarifname bermutad divan-ı hümayunları kalemine kayd ve hıfz ettirileceği muhat-ı ilm-i cihânşumul-i cihanbânileri buyuruldukda emr u ferman Şevketlü, Kerametlü, Mehabetlü, Kudretlü Velinimetim Efendim Padişahım Hazretlerindir.

Ek No XVIII.

SULTAN MAHMUD II. TARAFINDAN TASDİK
OLUNAN AHİDNÂME(National Archives of the United States. Dept of State.
Treaties. Turrey 267).

Tarihi Evahiri Reb II. 1247-1831 Ekim başlar (5 Ekim 1831)

موجبنجه طرف پادشاهانه مدن تصدیق اولمشدر

(Tuğra)

محمد بن عبدالحمید خان مظفر دائماً

[1] نشان شریف عالیشان سامی مکان سلطانی و طغرای غرای جهان
ستان خاقانی حکمی اولدرکه [2] چون حضرت خداوند مالک الملک
لا یزال وجناب مفیض الوجود والنوال جلّ شأنه عن الشیبه والمثال
وتقدست ذاته عن تطرق الزوال والانتقال ارادت علیه ازلیه و عنایت
بیغایت لم یزلیه سی وسلطان انبیا وسید الاصفیا علیه [3] وعلى اله افضل
التحایانک علو معجزات کثیر البرکاتی ایله بنکه اسعد البلدان والامصار واشرف
الاماکن والاقطار قبله مساجد عالم ومحراب توجهات عامه ام اولان مکّه
مکرمه ومدینه منوره وحرم مسجد اقصی و قدس شریف مبارکک خادم
وحاکمی [4] وبلاد ثلثه معظمه که استانبول وبروسه وادرنه در آنلرک
وشام جنتمشام ومصر نادر العصر وکلیاً عربستان وافریقه وبرقه وقیروان
وحلب الشهباء وعراق عرب وعجم وبصره ولحسا ودیلم ورقه وموصل
وشهر زور و دیاربکر وذوالقدریه و ولایت ارضروم وادنه [5] وقرمان
ووان ومغرب وحیش وتونس وطرابلس شام وقبرس وردوس وکرید
وازمیرواقدکز وقره دکز وجزایر وسواحلبله دیار اناطولی وممالک روم ایلی

وخصوصاً بغداد دارالسلام و روم و ترك و جميعاً كوردستان و مضافاتيله عموماً بوسنه و قلعه بلغراد [6] دار الجهاد و صرب حكومتى و انده اولان قلاع و حصون و بلاد ارنودلق و افلاق و بغداد مملكتلى و تعريف و توصيفدن مستغنى نيچه بلدان و بقاع و امصار و قلاعك پادشاه معدلتپناه و شهريار مرحمت دستكاهى السلطان ابن السلطان و الخاقان ابن الخاقان [7] السلطان الغازى محمود خان ابن السلطان الغازى عبدالحميد خان ابن السلطان احمد خان منشور سعادت نشور سلطنتم توقيع رفيع سلطان البرين ايله موقع و مزين و مثال بيمثال خلاقم عنوان معالى نشان خاقان البحرين ايله موشح و معنون اولوب فلاجرم [8] شكراً على تلك النعم عتبد عليه دولتمدار و سده سنیه استقرارمز ملجأ سلاطين عاليتبار و ملاذ خواقين ذوى الاعتبار اولديغى مسلمدر بنا برين دولت عليه دائمى القرارمله ممالك مجمعه امريقا دولتى بيننده شمى يه ديكين بر كونه معاهده رسميه جريان [9] ايتامك حسيله بودفعه دولت مشار اليها طرفندن دولت عليه سرمدى القيام ايله تجارت و معاملات موادى متضمن معاهده عقدينه كمال خواهش و آرزو ظهوريله دولت مشار اليها جانبنندن در سعاده و ورود ايدن قدوة اعيان الملة المسيحية شارلس رايند و ختمت عواقبه [10] بالخير منفرداً و مدينة ازمرده اولان قومودور بيدل و داويد اوفلى نام مأمورلر ايله مشتركاً خصوص مذكورك مذاكره و تنظيمه رخصت كامله ايله مأذون و مرخص اولديغنه بناءً كيفيت عتبه فلكمرتبه تاجدارانه مدن بالاستيدان مواد معاهده ي مذاكره يه جانب [11] معاليمناقب ملوكانه مدن تعيين و ترخيص قلنان رئيس الكتابم سابق افتخار الامجد و الاكارم مير محمد حامد دام مجده و دولت مشار اليه انك مرحضى اولان مومى اليه ايله بالمذاكره طقوز ماده و بر خاتمه اوزرينه طرفيندن قرار داده اولهرق مأمور مومى اليهك اوليكليدىكى وجهله تركى العبارة [12] ويردىكى تمسك مع ترجمه پايه سرير

شوکت‌مصیر ملوکانه‌مزه تقدیم و نزد مکار موفد خدیوانه‌مده استصواب ایله مبادلہ قلنمش اولدیغنه مبنی ذکر اولنان تمسک دولت مشارالیه طرفندن قبول و تأییدینی مشعر بودفعه تصدیق‌نامه‌سی ورود ایلدیکی دستور مکرم مشیر مفخم نظام العالم [13] مدبر امور الجمهور بالفکر الثاقب متمم مهام الانام بالرای الصائب ممد بینان الدولة والاقبال مشید ارکان السعادة والاجلال المحفوف بصنوف عواطف الملك الاعلیٰ حالا رکاب همایونم قائمقامی وزیرم احمد خلوصی پاشا ادام الله تعالیٰ اجلاله درکاه متیناه خدیوانه‌مزه عرض و تلخیص برله [14] کیفیت معلوم معالیم‌لوم شه‌شاهانه‌مز اولمقدن ناشی سالف الذکر مواد معاهده طرف اشرف ملوکانه‌مزدن دخی مقرر و معتبر طوتیلهرق یرلو یرنده رعایت و صیانت اولمق اوزره عینیه ذکر و بیان قلنور اولکی ماده دولت علیه‌نک اهل اسلام و رعایا تجاری امریقا دولت‌نک [15] تحت حکومتنده اولان ممالک و ایالات و لیان و اسکله‌لرینه و یاخود بر اسکله‌دن اخر اسکله‌یه و یا امریقا اسکله‌لرندن ممالک اخر اسکله‌لرینه امد شد ایلدکلرنده رسم کمربک و رسومات سائرہ ی مزید مساعده‌یه مظهر اولان دولت‌لر تجاری مثللو ادا ایلیوب زیاده طلبیه [16] رنجیده اولنمیه و روی دریاده و سائر سیاحت‌لرنده دول مشار الیه هم حقلرنده جاری اولان بالجمله معافیات و امتیازات یتہ دولت علیه تجار و رعایاسی حقلرنده دخی جاری و دستور العمل طوتیلہ و لاجل التجارة دولت علیه‌نک ممالک محروسه‌سنہ و لیان [17] و اسکله یرلرینه ورود ایدن امریقا تجاری دخی رسم کمربک‌لرینی و رسومات سائرہ ی مزید مساعده‌یه مظهر اولان دول متحابه تجاری مثللو ادا ایلیوب اخر بر کونه جور و تعدی اولنمیه و طرفیندن اقتضا ایدن یول کاغدلری اعطا اولنه ایکنجی ماده طرف دولت علیه‌دن [18] امریقا ممالکنده شهبندر اقامه‌سی و امریقا دولتی طرفندن دخی امور تجارت‌ک اداره‌سی ضمننده موقع تجارت اولوب لزومی تبین ایدن محللره

کندو جنسارندن بروات و اوامر علیه ایله قونسوس و قونسوس وکیل نصب و تعیین جائز اولوب حقلرنده امتیازات لایقه [19] و حمایت و صیانت لازمه اجرا اولنه اوچنجی ماده ممالک محروسه ده لاجل التجاره اقامت اوزره اولان امریقه تجاری ینه دول متحابه تجاری مثللو امور تجار تدرنده استخدام ایده جکلری سمسارلر هر نه ملت و مذهب دن اولور ایسه مداخله و خلاف معتاد [20] معامله اولنیه و امریقا تجار سفاینی ممالک محروسه اسکله لرینه کلدکلرنده و حین عزیمت لرنده کمرک و لیان مأمولری طرفندن دول مشار الیه سفاینندن زیاده یوقلمه اولنیه لر

در دنجی ماده دولت علیه تعبیه و رعایا سیله امریقه دولتی تبعه سی بیننده نزاع و دعوا و قوعنده [21] ترجمانی حاضر اولدیغی حالده استماع و فصل اولنیه بشیوز غروشدن زیاده یه رسیده اولان دعوالری استانه یه حواله ایله حق و عدل اوزره رؤیت اولنه و امریقا تبعه سی کندو حالنده تجار تدر یله مشغول اولوب برکونه تهمت و قباحتری متحقق اولدقجه [22] بلاموجب دخل و تعرض اولنیه تبهمتری و قوعنده دخی حکام و ضابطان طرفلرندن حبس اولنیه رق سائر مستأمنان حقلرنده معامله اولندیغی وجهله ایلچی و قونسولساری معرفتیه اقتضاً تأدیبری اجرا اولنه

بشنجی ماده ممالک محروسه یه لاجل التجاره امد شد ایدن امریقا [23] تجار سفاینی کندو بیراقلریله مزید امن و سلامتله کشت و کنار ایلیوب دول سائر بیراغنی اخذ و استعمال ایتمک و سائر دول و جنس اخر سنقینه لرینه و رعایا تکنه لرینه امریقا بیراغنی ویرمامک و ایلچی و قونسوس و وکیللری طرفلرندن رعایای دولت علیه یه پتنته [24] و خفی و جلی تصحیب اولنماق اوزره قرار ویرلمکله اشبو اصوله منافی وضع و حرکتی قطعاً جواز کوسترلیه

التنجی ماده طرفینک جنک سفنه لری بری برلرینه تصادف ایلد کلرنده قاعدهٔ بحریهٔ اوزره یکدیگره اظهار دوستی و اشنایی ایلیه لر و کذلک تجار تکنه لرینه راست کلد کلرنده [25] معامله بالمجامله اجرا اولنه

یدنجی ماده دول متحابهٔ مشار الیه مه قیاساً امریقا دولتتک تجار سفاینی حموله دن تهی اوله رق و یا خود کندو مملکتلری محصولی و یا ممالک محروسه محصولاتندن غیر از ممنوع امتعه و اشیا حموله سیله خلیج دار السلطنه السنیه دن قره دکزه امد شده مأذون اوله سکزنجی ماده [26] دولتین تجار سفاینی قبودانلری و صاحبلری و بونلرک معتمدلری حسن رضا و اختیارلریله سفینه لرینی ایجاره مایل و قائل اولمقدن صکره فضولی اخذ و درونلرینه عسکر و جبخانه و مهمات سفریه وضع و تحمیل اولتمق جائز اولیه طقوزنجی ماده طرفین تجار سفاینندن بری قضازده اولوب شکست اولدقده [27] سلامت بولان طائفه سنی نقراتی حمایه و حموله سندن تخلیص میسر اولان امتعه و اشیا هر نه ایسه بولندقلری کبی اقتضا ایدنلره تسلیم اولتمق اوزره اقرب اولان امریقا قونسولوسنه ایصال اولنه خاتمه بوجه بلا خدمت ریاست ایله مأمور مومی ایله بیننده قرار یکی اولوب بعده مأموران مومی الیهما طرفلرندن دخی امضا اولتمش اولان اشبو معاهده تمسکنک مبادله سی تاریخندن اعتباراً اون ماهه قدر دولتین معاهدین طرفلرندن تصدیقنامه لری مبادله سیله مواد مرقومه بین الدولتین مرعی و مقرر اوله دیو بیک ایکی یوز قرق بش سنه سی ذی القعدة الشریفه سنک اون دردنچی کونی تاریخیه طرفین مرخصلری بیننده مبادله اولنان تمسکلرده مسطور اولمغین ائمدی دولت علیه مراسم و صدق و ولا و ابراز لوازم عهد و وفا خصوصاته دقت و اغتنا اولندقجه جانب سنی الجوانب دولت علیه مز طرفندن رخصت کوسترلمیوب طرفیندن دائماً تأکید اساس موالات

تشيد مبانى ود ومصافات ايچون اشبو نشان همايون وعهد عنایت مشخونمترك
مضمون منيفى اوزره عمل وحرکت اولنه تحريراً فى اواخر شهر ربيع الاخر
سنه سبع واربعين و ماتين والف

بمقام
دارالسلطنة العليه
قسطنطينة
المحروسة

Ek No. XIX.

HENRY ECKFORD'UN İSTANBUL'DA GEMİ
İNŞAAT FAALİYETİ (1831-1833)

(Başbakanlık Arşivi, Hatt-ı Hümayun Defteri,
No 27. Vesika No 47497)

Cânib-i Hazret-i Riyasetpenâhiye Dersaadet'te bulunan Amerikalı
Mimar Eckford'un takdim eylediği arzıhalin tercümesidir.

(Kırmızı mürekkeple) Hattı Hümayun (Mahmud II.un elyazısı ile)

Manzurum olmuştur.

*Mimar-ı mersûmun bu arizasında iş'ar eylediği şeyler mümküna-
tan ve akıla yakın görünüyor ve Tersane-i Âmiremiz hakkında hayrı
müntec maddelerden addolunmağla, hemen beyhude vakit geçmiyerek
bu hususa bir karar verilmek için surhte beyan olunduğu üzere Do-
nanma-i Hümayunumuzu Kapudan-ı mumaileyha teslim ederek,
hemen kendüsünün berren azimet eylesiyçün Kapudan Paşaya
tarafımdan tahrir ve irsal olunsun.)*

(Kırmızı mürekkeple) Kaymakam Paşa'nın surh'u:

Bu defa Amerika'dan gelen mimarın sefain inşasına dair takdim eyle-
diği arzıhalin tercümesi olup, fezleke-i mealinden Devlet-i Aliyye kendüyü
istihdam murat buyurduğu halde, ibrâz-ı hüner ve san'at edeceği müstebân
olmuş ve yazdığı şeyler dahi mümkün ve akıla yakın görünmüş olduğundan,

icrası Kapudan Paşa kullarının bu tarafta bulunup da, mersumla bi'letraf bir eyüce söyleşmesine mütevakıf olarak, eğerçi Kapudân-ı müşarünileyh kulları dahi erzan buyurulan ruhsat-ı seniyye-i Şâhanelerine mebni Donanma-i Hümayunlarını bilistishab Boğaz'a kadar vürüd ile havaya intizar etmekte ise de bu esnada poyrazın imtidadı ciheti ile, şayed biraz gecikmesi derkâr olduğundan, muvafık-ı irade-i seniyye-i Şâhaneleri buyurulur ise, hem işbu sefain inşası hususunu mersumla söyleşmek, hem bir an evvel bu tarafta işinin başında bulunup, Tersane-i Âmirelerinin hususât-ı sairelerini rü'yet eylemek üzere Donanma-i Hümayunlarını Kapudane-i Hümayunları Kapudan kullarına tevdi ve teslim ederek, kendüsünün hemen berren azime-tiyçün taraf-ı çâkerinden mektup yazılacağı muhatalem-i âlileri buyuruldukda emr ü ferman hazreti men lehül emrindir.

(Eckford'un raporunun tercümesi)

“Liman Reisi bundan beş hafta mukaddem görüşüldükde, “Dersaadette kalup, taraf-ı Devlet-i Aliyye için sefain-i harbiyenin her bir nev'inden birer kıt'a sefine inşa edermisin?” deyü sual olunmuş, ve Devletlü Serasker Paşa hazretleri nezdine celb buyurulduğumda, müşarünileyh Hazretleri cânibinden dahi, “Üç mäh kadar Dersaadet'te kalurmısın?” deyü buyurulmuş olmağla memleketimden müddet-i medide uzamak istemedegiime binaen, bu tarafta mekis ve tevakkuf her ne kadar elvermez ise de, rızadâde olmuş idim. Çend ruz mukaddem yine müşarünileyh Hazretleri nezdine vardığımda, Kapudan Paşa Hazretlerinin eyyâm-i kalilede Dersaadet'e vürüdü ifade ve sefine inşasına dair efkâr ve mütalaât-ı mutlakamın tahriren beyâmı matlub buyurulmuş olmağın, Müşarünileyh Hazretleri cânibine takdim edeceğim efkâr ve mülâhazat-ı meşruhamın lübbünü taraf-ı âlilerinde beyan etmekliğı münasib görmüşümdür.

Şöyle ki: Saltanat-ı Seniyye'nin akdem hâhişi sefain-i harbiye inşası usulünü meşhur olan düvel-i bahriye usulü derecesine koymak olduğu büştibah olarak işbu ümniyenin husulü için bu tarafta ahalinin gençlerinden meharetlü mimarlar yetiştirilmek ve işbu genç mimarlara yirmibeş senedenberi fenn-i inşâyede zuhura gelen ahvâl ve usul-i cedîdeyi tahsil edecek vesileler olmak ve bunlar cibâl ve korular derûnunda kemâl-i sür'at ve irade ile kereste kat'ı usulünü öğrenmek gerektir. Sefain-i harbiye inşası fenninde zuhure gelen muhassenâtın azamı bir mimarın ilm-i cerr-i eskâlde meharetli olup, ergeç yalnız fenn-i mimariyle kâğıt üzerinde eşkâl-i hasene tersimi mümkün ise de cerr-i eskâlin ianesi olmadığı halde, bir sefine zahiren güzel

inşa olunmuş görünür ise de taraf-ı devlete mesârif-i daimîyi mucib olarak, bir gûne menfaat-i sahihesi melhuz değildir.

İşbu sefain-i Harbiye inşası bir emr-i azîm olup, alelhusus ifâdâtının tefhiminde derkâr olan suubet cihetiyle müşküldür. Mamafih bu bâbta usul ve suret-i umumiyeye teşebbüs olunacağı ecilden zaferyâb olacağım hemen meczumum olmağın, suret-i mezkûre üzere bu tarafta laakel yüz kıt'a top çeker kapak ve altmışdört kıt'a top çeker firkatayn ve kebir çapında topları ile vapur sefineleri inşasına âmâdeyim. Ve sefinelerin cümlesi Deraliyye'ye getirdiğim sefine misüllü mismarları bakırdan ve bakır kaplı olarak taraf-ı Devlet-i Aliyye'den işbu suret tasvib buyurulduğu takdirde hemen Amerika'ya avdetle ol tarafta maslahatlarımın tanzimi esnasında altmış dört kıt'a top çeker bir sefine inşa edebilirim. Ve çünkü kerestem hazır olmağla sefine-i mezkureyi altı mâh zarfında tekmil ederim. Bir de elhalet-i hazihi Tersane-i Âmire tarafından müstahdem olan genç mimarlardan onbeş-yirmi nefer intihab olunmak ve bunların onsekiz-yirmi yaşında olup, sefain-i muhtelif inşasına bazı mertebe aşinalığı olanları sâire tercih olunmak ve bunlar benimle beraber Amerika'ya giderek berveçh-i bâlâ ol tarafta inşa edeceğim altmışdört kıt'a topçeker sefinenin imalinde usul-i adidemizi tahsile vesile-i hasene olmak üzere tasavvur ederim. Bunlar işbu vesile ile lisanımızı dahi tahsil edeceğinden, bu tarafa avdette pek işime yararlar. Ve ol taraftan gelirken fenn-i inşâiyeye müteallik yetmiş-seksen nefer malûmâtlı kimseleri dahi beraber getirmeklik muradım olarak, bunlar ve zikrolunan ehl-i İslâm genç mimarlar vasıtasıyla üç sene zarfında sefain-i harbiye inşasında bir devr-i kâmil icrasına kudretyâb olacağımı zannederim. Ve zikrolunan altmışdört kıt'a topçeker sefine ile bir kıt'a kapak sefine kerestesini dahi bu tarafa nakil ile avdet eylediğim gibi, zikrolunan kapak sefinenin inşasına mübaşeret edebilirim. Böyle olmadığı takdirde vakite muhtaç olur.

Bu tarafa vürüdümdanberi meşhût olduğuma göre bu memleketin gençlerinden liyâkat-i azime müşahede etmemle az vakitte bunları sair her kangı devletin sefinelerine muadil ve belki anlardan bazılarına dahi âlâ enva sefain inşasına kudretlerini istihsal edebileceğim meczumumdur. Müsinn adamlardan alışmış oldukları usul-i kadimelerini tahvile çalışmak abes kabilinden olur ki, başa çıkaramıyarak ol halde Devlet-i Aliyye'nin metâlibini ifa edemeyüb ve fenn-i mimarîde olan itibarımı dahi kaybederim. Ancak genç adamlar vasıtaları ile bu husus başa çıkar. Zira bunları ben kendi usulüm üzere istihdam ederim. Müsinn olanlar dahi biraz vakit mürür ederek ve usulünde olan menâfii müşahede eyliyerek belki benim usulüme imtisal eder-

ler. Sefine inşası için tersaneden bilküllüye ayrı bir mahall-i vâsi tahsis ve bunlarda korulardan kereste kat'ına mübaşeret oluncaya kadar tersanede âcilen lüzumu olmayan kerestenin istimaline mezuniyetim lâzımdır. İşte bu maslahat-ı mühimmeye dair mütalaat-ı mutlakam bu veçhile olarak, bundan başka hiçbir tarîk ile Devlet-i Aliyye'ye hüsnü hizmet edemem.

Yirmibeş senedenberi gerek kapak ve gerek asker nakli ve ceng sefinelerine su celbi için vapur sefineleri inşa eyledim. İşbu vapurlar Akdeniz ve Karadeniz'e pek çespan, Boğazlar'da müteharrik tabyalar mesabesinde olarak, menfaat-i azimesi nümâyandır. Ve kezâlik Amerikalı ile İngilterelü beyninde muahharen vukubulan seferde enva ceng sefaini imal ve Amerika'da Brezîl İmparatoru için altmış dörder kıt'a topçeker, iki kıta ve Kolombia memleketi için diğer iki kıt'a ceng sefaini inşa eyledim. Dersaadet'te olan maslahatgüzâr David Porter biraz vakit Amerika tersanesine nezaret etmekle bu bâbda şehadet edebilir. Hasılı gerek Amerika ve gerek sair devletler için yaptığım ceng sefineleri begayet makbule geçmekle, burada dahi ol veçhile ceng sefineleri inşasına mübaşeret eylediğim halde hoşnudluk husulü memuldür. Kaldı ki, Dersaadet'e vürüdüm sebepleri dahi Devlet-i Aliyye ile Amerika Devleti beyninde akd-i muahedeye memur olan Rhind Amerika'ya avdetinde madde-i hâfiyeyi bana irae birle, madde-i mezkûrede Devlet-i Aliyye'nin kuvve-i Bahriyesini tanzim etmek niyetinde olduğunu müşahede edip, ve mersum Rhind hizmet-i Riyasetten kendüye Dersaadet'e bir kıt'a ceng sefinesi isali münasip olacağı ve Devlet-i Aliyye'nin Amerika'ya mahsus olan keresteden sair ceng sefineleri imâl ve inşa ettirilmesine amade idüğü beyân ve sipariş olunmuş olduğunu ifade etmekle, işbu mülâhazatıma mebnî mersum Rhind ile beraber bu tarafa geldiğimiz sefinenin inşasına mübaşeret ederek nümune olmak üzere begayet ihtimam eyledim. Zikrolunan sefine ile Dersaadet'e azimetim sefine-i mezkûreyi furuht etmek zımında değildir. Zira azimetimden mukaddem furuht olunmuş gibi add ederdim. Ve mersum Rhind'in ifâdâtı bu tarafa vürüdumdan beri tasdik olunmuştur. Bu tarafa gelmekliğim sefain-i säire için tanzimat-i mukteziye zımında olduğuna binaen, böyle uzatmasından müteessif isem de, müşarünileyh Serasker Paşa Hazretlerine ifade eylediğim üzere, üç mâh mekis ve tevakkufa razı olmuşumdur. Ancak beraber getirmiş olduğum adamımı Amerika'da "Live Oak" tesmiye olunur bir nevi meşe ağacının tedariki zımında talimât-ı lâzıme ile Amerika'ya izam etmek muradımdır. Zikrolunan kerestenin olduğu mahallerin havası begayet vahim olduğundan kat' ve tedâriki fakat bazı mevsime münhasırdır. Bu tarafta bulunan sefinem bütün bu ağaçtan yapılmış ve mismarlar bakır ve bakır kaplıdır. İşbu nev'i kereste çok

vakit dayanması ve metaneti cihetiyle kerestenin enva-i säiresinden âlâ olduğu malûm-u devletleridir. Çünkü Deraliye'ye vürüdüm hizmet-i Riyasetle Amerika memuru beyninde vuku' bulan tanzimata mebnî olmağla irza olunacağı meczumumdur. Benim matlubum mücerred taraf-ı Devlet-i Aliyye için inşa ve isal olunmuş olan marüzzikr sefinemden dolayı tazmine münhasır olarak taraf-ı Devlet-i Aliyye'den sefain-i saire celbi murad buyurulur ise, Rhind ile kontrato akdolunur ve benim bu tarafta bulunmakhğım bu bâbda suhulet-i azimeyi mucib olub, işbu tarık ile Amerika'da inşa olunmuş sefâin celb olunabilir. Ve eğer bu tarafta inşası murad olunur ise beyan olunan usul üzere olur ve bu veçhile Devlet-i Aliyye'nin kuvve-i bahriyesi üç-dört sene zarfında sair kuvve-i bahriyesi meşhûr olan devletlere muadil olup, velhasıl benim matlubum zikrolunan sefinemden dolayı tazmine münhasır olmağla meşrut olan şân ve hakkaniye-i seniyyede bir lâhza şüphe etmekliğimi teeviz edemem deyu muharrerdir."

Ek No. XX.

AMERİKAN GEMİSİNE ÇANAKKALE BOĞAZINDAN
GEÇİŞ RUHSATINA DAİR
(Hatt-ı Hûmayun No. 47499)

Senni ül-hemma behi üş-şeyma İnayetlü, Atufetlü Oğlum Efendim Hazretleri.

Amerika Memâlik-i Müctemia Devleti maslahatgüzârı familyasını getürmek üzere Amerika'ya azimete mezun olduğundan hîn-i avdetinde râkib olacağı beylik sefinesinin Boğaz'dan mürûruna ruhsat ita buyurulacak olduğu halde şimdiden kendisine itimatnâme suretinde resmen bir kâğıt verilmesi hususunu bundan akdem nezâret-i umur-u hariceyeden istida eylediğinde çünkü bu hususun şimdiye kadar hiç emsali olmadığından lâakal mumaiylehin gidüp gelmesi bir seneden aşağı olmayacağından bir sene evvel ruhsatı mutazammın senet itası câiz ve münasip olmamak hasebiyle suret-i istidası muvafık-i usul olmadığı beyâniyle avdetinde Boğaz'a vürûdunu ihbar eder ve ol vakit müsaâde-i seniyye erzan buyurulur ise istediği ruhsatnâme tarafına gönderileceği ve buna dair kanaat etmezse Boğaz'a vürûdü ile berveç-i muharrer ihbarı vukûunda istihsal-i ruhsat-ı seniyyeye gayret olunacağı vadisinde cevâb-ı resmî verilmiş ise de mumaiyleh yine kâni olmayarak bu def'a dahi bir kıt'a takrir takdimi ile keenne keyfiyet istidası malûm-i hûmayun-i mülûkâne buyurulsa beher hal müsaade buyurulur vadisinde

takrîr-i mekal etmiş ve manzûr-i Âli buyurulmak üzere takrîr-i mezkûr lefzen irsal kılınmış olub, kendisinin istediği gibi bir sene evvel ruhsatı havi ferman yahud mektub verilmesi ol vaktin hükmü ve icab ve iktizası şimdiden bilinir mevaddan olmadığından bu suret uymazsa da yine evvelki cevâb misüllü fakat kat'iyen ruhsat verileceğine dair resmî söz verilmesine pek de be's görülmediğinden ıskatı zımnında ol vakit ruhsat olunacağını va'd suretiyle mumaileyhe resmen ifade ve ihbar olunması münasib gibi görünüyorsa ise de ol bâbda ne veçhile irade-i seniyye-i Hazret-i mülûkâne müteallik buyurulur ise ana göre harekete mübaderet olunacağı beyâniyle tezkere-i senaverî terkîmine ibtidar kıldı.

Mârûz-i bende-i bimiktarileridir ki raha-i zib-i tazim olunan işbu emir-nâme vekâletpenâhileri ile takrîr-i mezkûr mübarek hâk-i pay-i hümâyun-u hazret-i mülûkâneye batakdım meşmûl-i nigâh-ı şevketiktinah cenab-ı zıl ul-lah-i buyurmuş vak'a kendisinin istediği gibi bir sene evvel ruhsatı hâvî ferman-î âli verilmesi teviz olunamayacağından yine evvelki cevâb misüllü fakat kat'iyen ruhsat verileceğine dair resmî söz verilmesine be's görünmeyüp ber minvâl-i tahrir va'd suretiyle mumaileyhe resmen ifade ve ihbar olunması hususuna irade-i seniyye-i şâhane taallûk etmiş olmağla ol bâbta ferman hazret-i men lehül emrindir.

Ek No. XXI.

AMERİKAN GEMİSİNİN İSTANBULA GELMESİ İÇİN İZİNE DAİR (Hatt-ı Hümayun No. 47 500)

Senni ül-hemma kerim üş-şeyma Devletlü, İna yetlü, Atufetlü Efendim Hazretleri,

Dersaadette mukîm Amerika maslahatgüzârı İzmir'de bulunan bir kıt'a Amerika fırkateyn sefînesinin Âsitâne-i âliyyeye gelmesini beş on günden berü tercümanı vasıtasıyla iltimas etmekte ve berü taraftan dahi eğerçi düveli mütehabbe beylik sefinelerinin Dersaadete gelmelerine bazan müsaade-i ruhsat verilmekte ise de kiminde elçi bulunmak ve kiminin şâyân-ı müsaade olacak bir güne sebebi olmak münasebetleriyle olagelüp Maslahatgüzârın iltimas eylediği sefinenin ise gelmesine bir icab görünmediğine dair ecvibe ile müdafaa olundukça maslahatgüzâr-ı mersûm verilen cevâbları teslim ve itiraf ederek bu veçhile istidası mücerred Devlet-i Aliyye ile Amerika Devleti beyninde derkâr olan musafat-ı cedîdeye hürmeten sırf müsaade-i aliy-

ye olmak üzere dostâne rica ve niyaz olunduğu ve is'af-ı mes'uli kendisine bâis-i medar ve iftihar olacağından başka taraf-ı Saltanat-ı Seniyyeden devleti hakkında riâyet ve iltifat-ı âliye delil olacağından devletinin azîm memnun olacağını tekrar etmekte olduğuna ve bunların bir müddettenberu te-zayüd-i mihnetiyle Rusya ve Fransa ve İngilterelü bunlarla ticaretle muamelelerinden başka ploitikaca dahi âmuzeş göstermekte olduklarına ve taraf-ı Devlet-i Aliyyelerine dahi mukaddema Amerikalı Henry Eckford vasıtasıyla celbolunmuş olduğu misüllü şayet bazı levâzım-ı bahriye zımında bunlarla hüsn-ü muamele münasib görüldüğüne nazaran sefine-i merkûmenin mürûruna ruhsat itası muvafık-ı irade-i seniyye buyurulur ise savb-ı aciziyye iş'arı mütemennadır efendim.

Devletlü, İnyetlü, Atufetlü, Ebhetlü, Veli ün-niem Efendim Sultanım Hazretleri.

Reside-i dest-i tekrım olan işbu tezkere-i sâmilere hâk-i atabe felek mer-tebe cenâb-ı Pâdişahiye arz ve takdim birle meşmül-i lihaze-i şevket ifaze-i hazret-i Şehinşâhi buyurularak tensib ve istizân-ı asafhaneleri veçhile sefine-i merkûmenin mürûruna ruhsat-ı celile-i cenâb-ı cihanbânî erzan buyurulmuş olduğu muhat-ı ilm-i âlileri buyuruldukta iktizasının icrası bâbında emr u himem Devletlü, İnyetlü, Atufetlü, veli ün-niem kesir ül-kerem Efendim Sultanım Hazretlerindir.

Ek No XXII.

AMERİKALILARIN CAMİLERİ ZİYARETLERİNE DAİR

(Hatt-ı Hûmayun No 47 501)

Senni ül-hemma kerim üş-şeyma, Devletlü, İnyetlü, Atufetlü, Efendim Hazretleri,

Amerika Maslahatgüzârının hemşire ve hemşirezâdeleri bu def'a Dersaadet'e vürüd ile Selâtin-i izam cevâmi-i şerifesi temaşasına arzukeş olduklarından ruhsat-ı seniyye erzan buyurulmasına dair maslahatgüzâr-ı mer-sûmun takdim eylediği bir kıt'a takrir manzûr-u âlileri olmak üzere irsal-i su-i vâlâları kılınmış olmağla emsâl-i sâbıkası veçhile bunların dahi cevâmi-i şerife-i mezkûreyi temaşa eylemelerine müsaade-i seniyye şâyân buyurulduğu halde Devletlü Serasker Paşa Hazretleri ile bilmuhabere icra-i iktizasına ibtidar olunacağı mâlûm-i sâmilere buyuruldukda irade efendimindir.

Devletlü, İna yetlü, Atufetlü, Re'fetlü, veli ün-niem kesir ül-kerem Efendim Hazretleri,

Reside-i dest-i tazim olan işbu tezkere-i asafhâneleri ile maslahatgüzâr-ı mersumun marüz-zikr takdim eylediği takrir-i mübarek ve muallâ hâk-i pâ-yi Hümâyün-u Hazreti mülûkâneye bittakdim meşmul-i lihaze-i meali ifaze-i cenâb-ı Pâdişâhî buyurularak istidaları veçhile mersümların cevâmi-i Şerife-i mezkûreyi temaşa eylemelerine ruhsat-ı aliyye-i cenâb-ı zillullahî erzan buyurulmuş olmağla serasker-i müşarünileyh hazretleri senâverleri ile bilmuhabere iktizasınım icrası mütevakıf-ı himem-i seniyye-i vekâlet-penahîleri idüğü muhat-ı ilm-i sâmilere buyuruldukda ol bâbda emr u ferferman Hazret-i men lehül emrindir.

Ek No XXIII.

CAMİLERİ ZİYARETE AİT

(Hatt-ı Hümâyün No 47 502)

Senni ül-hemma kerim üş-şeyma Devletlü, İna yetlü, Âtufetlü Efendim Hazretleri,

Amerika muteber ve beyzâdelerinden çend nefer Amerikaluların Topkapu Saray-ı Hümâyunu ile bazı cevâm-i şerifeyi seyr-ü temaşa arzusunda olduklarına dair Amerika sefareti tarafından takdim olunan bir kıta müzekkire manzûr-i şevketmevhur-i hazret-i Şâhaneleri buyurulmak üzere irsâl-i savb-ı vâlâları kılındı. Zikrolunan cevâmi-i şerifeyi temaşa eylemeleri için emsali veçhile buyuruldu tasdiri iktiza-i maslahattan olduğu misillü mukad-demce erzan buyurulan ruhsat-ı seniyye-i Şâhane iktizasınca işbu Cumaertesesi günü Belçika elçisi Saray-ı Hümâyün-i mezkûru seyr-i temaşâ niyetinde olduğundan hâzır bunların dahi yevm-i mezkûrede seyr-i temaşâ eylemeleri muvafık-ı irade-i seniyyei hazret-i Şâhaneleri buyurulur ise iktiza eden ben-delerine emr ve tenbih buyurulması babında emr u ferferman hazret-i men lehül emrindir.

Maruz-u çâker-i kemîneleridir ki,

Enmile-i beray-i ta'zim olan işbu tezkere-i veli nimeleriyle zikrolunan müzekkire mübarek ve suüd-i hâkipây-i tutiâsa-yi Hazret-i Şhinsâhiye arz ve takdim ile manzûr-i meâl-i mevhur-i cenâb-i cihandarî buyurularak istizan buyurulduğu üzere hâzır bunların dahi yevm-i mezkûrede seyr-i temaşa eylemeleri hususuna irade-i seniyye-i mülûkâneleri müteallik buyurulmuş

ve keyfiyet iktiza eden bendelerine tenbih olunmuş ve müzekkire-i mezkûre iade kılınmış olmağla ol bâbta emr-u ferman hazret-i men lehül emrindir.

Ek No XXIV.

BAŞTERCÜMAN BROWN'IN ELÇİLİĞE BAKACAĞINA DAİR
(İradei Seniyye,, Hariciye No 250)

Senni ül-hemma kerim üş-şeyma Devletlü, İna yetlü, Atufetlü Efendim Hazretleri,

Dersaadet'te mukim Amerika Memâlik-i Müctemia Devleti Maslahatgüzârı mukaddemce vâki olan inhası veçhile Devleti cânibinden mezuniyeti iktizasınca vilâyeti tarafına azimet etmek üzere olduğundan sefaretine müteallik hususat-ı vak'anın rüiyyet ve tesviyesi zımında baş tercümanı tevkil olunduğuna dair takdim olunan bir kıt'a tahrir manzûr-u Şâhane buyurulmak üzere leffen irsal-i su-i vâlâları kılınmış ve Maslahatgüzâr-ı mersûmun hareket ve azimet eylediğini dahi tercüman-ı mersûm şifahen ifade eylemiş olmağla her halde emr u ferman Hazret-i men lehül emrindir.

Maruz-u çâker-i kemîneleridir ki, reside-i dest-i tevkîr u ihtiram olan işbu tezkire-i devletleriyle zıkr olan tahrir-i mübarek ve muallâ atabe-i felek mertebe-i Hazret-i Şehinşâhiye arz ve takdim ile manzûr-u meâl-i mevfur cenâb-ı Pâdişâhi buyurulmuş ve keyfiyet malum-u âli-i cihanbâni olmuş ve mezkûr tahrir yine iade-i savb-ı sâmilere kılınmış olmağla ol bâbda emr u ferman Hazret-i men lehül emrindir.

Ek No XXV.

**AMERİKAYA GÖNDERİLEN İLK TÜRK RESMÎ MÜMESSİLİ BAH-
RİYE BİNBAŞISI EMİN BEYİN* AMERİKAN CUMHUR BAŞKANI
TARAFINDAN BEYAZ SARAY'DA KABULÜ SIRASINDA (EYLÜL
1850), BAŞKAN MİLLARD FİLLMORE'İN NUTKU**

(Başbakanlık Arşivi, İrade-i seniyye, Hariciye No 3185).

Sir,

Your arrival in this country is not unexpected. The Representative of this Government at Constantinople informed us, some months ago, of the purpose of the Sublime Porte to send a public agent to this country. The

* Başbakanlık Arşivinde Binbaşı Emin Beyin Washington seyahatine ait birçok yazı mevcuttur: İradei seniyye, Hariciye No 3185, 3466, 3806.

Government of the United States received this information with pleasure, and I am happy to-day to realize the anticipation in which we have indulged.

The high consideration due to your Sovereign and his Government, and what we learn of your own intelligence and character, conspire to make you welcome visiter.

The occasion is striking as well as pleasing. From the Bosphorus you came, on an errand of peace and of friendly inquiry to the western shores of the Atlantic. From a country of so much antiquity and so much history, your Government, with a far-seeing intelligence, has dispatched you (in) this our Western Republic, that you may acquaint yourself with its civilization, its institutions, its extent, and its powers; and with the causes which in little more than two centuries, have raised up and established a community of more than twenty five millions of people, under forms of government entirely free, and yet such as have been able, as we trust, to make the American character but unfavorably known in the world.

In the name of the American Government and People, I bid you welcome! The country is before you, and all open to your examination and inspection. Whatsoever there is in our political organization, in our system of education and instruction, in our commercial regulations, or in the organization and equipment of our means of national defence, whether in the army or in the navy, will be readily subjected to your inquiry. Competent officers will be instructed to conduct you to the dockyards and public arsenals; the hospitals for invalids and the various institutions for the relief of the poor, the insane, the blind and the impotent, will invite your attention. You will pass along, with opportunities to observe the great lines of communication, of canals and railroads; and you will visit and examine those manufacturing establishments, the produce and growth of private enterprises, which have enabled the vessels of the United States to bear samples of the skill and industry of their people all over the Levant. You will see the broad fields of American agriculture, producing wheat, maize, rice, cotton, and tobacco. Finally, Sir, you will have an opportunity of beholding the mountains, and the rivers, and the lakes of this continent, and be able to report, accurately, when you return to the confines of Europe and Asia, on what scale of magnitude are those natural features of the earth which have attracted your attention.

While you remain in the country, Mr. Commissioner, every proper degree of respect will be paid to you, and, so far as depends on us, we wish of

your Sovereign respecting the success of your mission shall not be disappointed: and I trust, with you, that its effect may be a greater extension of friendly and commercial realtions between the Ottoman Empire and the Republic of the New World. Amin Bey! you have said, and said truly, that His Imperial Majesty, your Sovereign the Sultan, has won by the approbation of the American Government and People, by the course pursued by him in favor of those unfortunate Hungarians whose recent condition had claims on the feelings of the humane and benevolent all over the world; that approbation, let me say, is deep, and cordial, and wide spread. Not disposed to interfere with political occurences which do not affect ourselves, the people of the United States are yet intelligent and well-informed, and quite observant of all that passes in the world, connected with questions of national and human rights. While they maintain a strict neutrality in all foreign wars, they nevertheless sympathize most deeply in all struggles aganist oppression. They are lovers of justice, of mild governments, of humanity, and of every thing which promotes the cause of political and social happiness among men.

I repeat, Mr. Commissioner, the pleasure I have in welcoming you hither, and re-assure you of the disposition of this Government to make your mission agreeable to yourself and satisfactory to your intelligent Sovereign, the Sultan of the Ortoman Empire.

Ek No. XXIV.

CUMHUR BAŞKANI ABRAHAM LİNCOLN'DAN
SULTAN ABDÜLAZİZ'E, (2 ekim 1861)

(Başbakanlık Arşivi, İrade-i seniyye, Hariciye No 10570)

Abraham Lincoln

President of the United States

To His Imperial Majesty, **Abd ul Aziz Khan,**
Padishah of the Empire of the Ottoman Family.

Great and Good Friend;

I have received the letter which Your Majesty has been pleased to address to me communicating intelligence of the demise of Your Majesty's honored brother, His late Imperial Majesty Abd ul Majid Khan, and of your

acession to the throne of your ancestors. Assuring you of my deep sympathy for the death of your august brother, who was the constant friend of the United States, I beg leave to offer to Your Majesty my sincere and hearty congratulations upon your acession to this throne, with my best wishes that your reign may be happy and glorious to yourself, and prosperous to your realm. Permit me also to assure Your Majesty of my constant and earnest desire to maintain the amity and good correspondence which have always subsisted and still prevail between the nations, and that nothing shall be omitted on my part to cultivate and promote the friendly sentiments always entertained and cherished by this Government in its realtions with his late Majesty. And so I recommend Your Majesty to protection of the Almighty.

Written at Washington the second day of October Anno Domini 1861.

Your Good Friend
Abraham Lincoln

By the President

William H. Seward
Secretary of State

Ek No XXVI a.

ABRAHAM LINCOLN'IN MEKTUBUNUN TERCÜMESİ

Abraham Lincoln

Birleşik Devletler Cumhur Başkanı

Osmanlı hanedanı memalikinin Padişahı, Abdül Aziz

Han Majeste Cenaplarma

Majestelerinin lutfettikleri mektubundan, saygıdeğer biraderleri Majeste Abdül Mecid Han'ın üful ettikleri ve Zatı Şahanelerinin ecdadınızın tahtına cülus ettiklerini öğrenmiş bulunuyorum. Birleşik Devletlerin daimî dostu olan biraderinin ölümünden ötürü (taziye) ve sempatilerimi Zatı Şahanelerine ulaştırırken, bu tahta çıkışınızdan dolayı samimî ve yürekten tebriklerimi sunmaya müsaadelerini diler, ve saltanatınızın şahsınıza saadet ve şan u şeref getirmesini ve memleketinize mutlu olması dileğini yollarım. Her iki memleket arasında şimdiye kadar devamedip gelen ve şimdi de mevcut olan dostluk ve iyi münasebetlerin muhafazasının daimî ve ciddî bir isteğim olduğunu Zatı Şahanelerine ifade etmek hususunda müsaadelerini

dilerim, (Amerika Birleşik Devletlerince) merhum Majesteleri ile daima mevcut olan ve memnuniyetle devam ettirilen dostluk bağlarının aynı şekilde tarafımdan takib olunmasına hiç bir şey mani olmayacaktır. Ve böylece Zatı Şahanelerini Ulu Tanrıya emanet ederim.

Washington'da, Ekim'in 2 nci gün ve 1861 yılında kaleme alınmıştır.

Sizin iyi dostunuz
Abraham Lincoln

Cumhur Başkanı tarafından
(imzalanmıştır)

William H. Seward
Devlet Sekreteri (Dışişleri Bakanı)

Ek No XXVVI.

**SULTAN ABDÜLAZİZ'DEN AMERİKA
CUMHUR BAŞKANINA**

Washington'a elçi olarak Bulak Bey'in gönderilmesi
münasebetiyle yazılan "Nâme-i Hümayun"

(21 Muharrem 1284/25 Mayıs 1867)

(Washington, National Archives, Turkey 1867)

Ba'delelkaş.....

Devlet-i Aliyyemizle Amerika Hükümet-i Müctemiası beyninde derkâr olan revâbit-ı dostî ve münasebâtın an be an tekküd ve takarrürü mültazem-i hâlisanimiz olmağla buna vasıta olmak için hükümet-i müşarünileyha nezdine fevkalâde murahhas orta elçilik unvaniyle ricâl-i Devlet-i Aliyyemizden Napoli Başşehbenderi Bulak (Blacque) Beyi devir ve tayin eylemiş olduğumuzdan işbu kararımız gerek hükümet-i müşarünileyha ve gerek zât-ı asilâneleri hakkında olan efkâr-ı hürmet ve riayetimizin delil-i cedidi addolunacağında şüphe olmadığı misüllü mumaileyhin devleteyn meyanesinde te'kid-i mebâni-i hüsn-ü münasebâtı mucib olarak her türlü tebligâtına izhar-ı vüsuk-u itimada himmet eylemeleri memül-i muhibbânemiz idiği büznihî teâlâ malum-u dostâneleri oldukça ba'dezin ibrâz-ı âsâr-ı meveddete himmetleri memül-u hâlisanimizdir.

Fî 21 Muharrem 1284
(25 Mayıs 1867)

(Bemakam-ı Kostantiniyye-i
mahruse)

Ek No XXVIII.

TÜRK ELÇİSİ BULAK BEYİN NUTKU

Washingtondaki ilk Türk Elçisi Bulak Beyin Amerikan Cumhur Başkanına Beyaz Sarayda itimadnamesini takdim ederken, söylediği nutuk, (Aslı Fransızca idi) 28 Ağustos 1867.

(Washington, National Archives, Turkey, 1867)

Mr. President.

I have the honor to place in your hands the letters by which my August Master the Emperor accredits me to you as his Envoy Extraordinary and Minister Plenipotentiary.

The idea of being represented near the Head of the American Union and of establishing with him more direct relations is not of recent origin in the mind of the Emperor; this idea occurred to him at the time he ascended the throne. Circumstances alone have thus far prevented him from putting it in execution, and thereby giving to a nation of whom he is equally the friend and admirer the sincerest evidence of his sympathies. The Emperor is well aware, Mr. President, that the American people, by the boldness of its enterprises, and the grandeur of the destinies it is preparing for itself, is entitled to the admiration of the world. Although separated by distances which a few years since could scarcely be measured or overcome, our two nations have more than one cause for mutual esteem, while on our part, I can affirm, there is a strong desire for a closer acquaintance. Both conquerors, each has followed in its conquest the path traced for it by the manners and instincts of its epoch: one conquering by the force of arms, the other chiefly by the arts of peace; there is still one remarkable circumstance, perhaps, not yet sufficiently understood in this quarter of the world where however so much is known, namely that these two nations differ slightly in the principles on which their social organization is stated, and which on the one hand, the extent of Ocean which separates and divides them seems destined to keep them strangers to each other, on the other the democratic affinities of their Institutions tend to draw them to one another.

For this reason, President, I hope and believe that you will find in my presence near you, and in the formal assurances which it is my mission to offer to you, a new proof of the cordial and sincere attachment of my So-

vereign for you personally as well as the clearest evidence of the paternal sentiment of the Ottoman People towards the great nation of the United States.

For myself, President, need I add, that family ties and relationships render doubly dear and agreeable to me Mission which my August Master has deigned to confer upon me, and all that I would ask as a proof of the kind consideration which I venture to hope you will be disposed to accord to me in the future, is to permit me to feel, that after having traversed nearly all of the old world and the ocean to reach the hospitable shores of the Union. I find myself again, as it were, in my own country.

Ek No. XXIX.

AMERİKAN CUMHUR BAŞKANININ BULAK BEYE CEVABI

28 Ağustos 1867.

(Washington, National Archives, Turkey 1867)

Mr. Blacque,

Your respected Sovereign was right in supposing that your intimate personal relations would secure you special kindness on the part of the people and Government of the United States. You are cordially welcome.

Although our country is far removed from the Turkish dominions, yet the States have kept diplomatic representative at Constantinople for the last thirty six years. During that time, not only commerce but also intellectual, religious and several intercourse has largely increased throughout the world. Merely the accidents which happen to individual citizens in such frequent intercourse render our representation in the East a necessity of Government. While those who go out from any region always cherish ancient memories and affections, those who remain at home are not inquisitive about the emigrant and the exile. It was not, therefore, unnatural yet we have thought it unfortunate for the Turkish Government, rather than for ourselves that it delayed so long to reciprocate our mission.

The American people appreciate and are happy in all cases to acknowledge acts and demonstrations of amity and friendship. Our traditional sentiments towards France, Russia, Holland and Switzerland are proofs. Need I say therefore, that it gives me peculiar pleasure to be able to convey di-

rectly to your Sovereign through your good offices, an acknowledgement of the satisfaction which Government has experienced in finding that, although the Sultan of Turkey has not any time had a representative here, yet that every reasonable appeal which we have even had occasion to make to him through our agent in Constantinople, or for the protection of American citizens, has been kindly, fully and generously answered by the Ottoman Porte.

In the recent civil war of the United States which inspired then enemies abroad as well as at home with new and desperate animosity, the Sultan stood firm in his fidelity and friendship, I cannot but think that this fidelity will for all time be marked as an honorable distinction in the history of the Turkish Empire, as it will assuredly be remembered here.

Mr. Blacque, it is not unknown in Turkey or elsewhere that the people of the United States freely lend their sympathies and moral support to the cause of political reformation through out the world. Congress and the Executives, all departments of our Government indeed, are in harmony on this subject. We are not inattentive observers of the efforts which the reigning Sultan, like some other leading powers is making to alleviate the burthens of Government, to improve the resources and thorough fares of the Empire, to diffuse and elevate education and to bring ancient institutions, commercial moral, social and religious, into better accord with those of modern western civilization. In the prosecution of these efforts he may be assured that he will constantly receive a frank, just and friendly moral support from the United States.

Ek No XXX.

BULAK BEYİN GENERAL GRANTA AİT YAZISI

Washington'daki Türk Elçisi Bulak Beyin, Amerikan Cumhur Başkanı General Grant ile mülakatı hakkındaki yazısı, Hariciye Nazırı Safvet Paşaya,

26 Şubat 1869.

(İstanbul, Dışişleri Bakanlığı Arşivi. Siyasî 50. Amerika Birleşik Devletleri)

Legation Imperial de Turquie, Washington, le 26 Fevr. 1869 Confidentielle. No 149/244.

Le Général Grant est un homme concentré dont le mutisme et la réserve extrême sont pas un des côtés les moins remarquables de son caractère. Il a été surnommé le sphynx par allusion au symbole royal égyptien de la sagesse et de la force.

En ce qui concerne les relations extérieures et particulièrement les rapports des Etats-Unis avec la Turquie il m'est aujourd'hui permis de m'exprimer plus nettement que je n'ai pu le faire jusqu'ici sur l'esprit et les dispositions de l'administration que s'en va. Nous sommes par rapport aux Etats-Unis dans la même situation que la plupart des Gouvernements du Continent Européen, en d'autres termes nous n'avons rien d'espérer d'eux comme amis ou alliés et nous n'avons non plus rien à en redouter comme ennemis. Les velléités d'intervention qu'ils sont bien aises de montrer chaque fois que des événements de quelque gravité surgissent en Orient, tiennent bien plutôt du sentiment religieux très prononcé qui domine le peuple Américain, qu'elles ne sont le résultat d'un calcul politique. Les hommes choisis pour remplir les hautes fonctions de Secrétaire d'Etat qui embrassent également celles des Affaires Etrangères sont en général des hommes qui ont joué un rôle important dans les luttes politiques intérieures et qui n'ont, à tout prendre, qu'une connaissance très imparfaite des lois et des devoirs internationaux. Contrairement à ce qui se passe en Europe, il n'y a pas d'exemple qu'un diplomate Américain se soit jamais élevé aux fonctions multiples de Secrétaire d'Etat pour s'être montré habile à représenter son pays et à défendre ses intérêts à l'étranger. C'est là un titre qui n'est assurément pas méconnu, mais qui ne saurait justifier un si haut degré de confiance de la part du pays et au premier Magistrat de l'Etat. Il arrive presque toujours au contraire qu'un homme qui a pris une grande part au mouvement politique intérieur des Etats-Unis, qui s'y est fait une carrière et une réputation, soit désigné par l'opinion publique au choix du Président comme candidat au premier poste administratif du Pouvoir Exécutif.

Mr. Seward, durant les huit années qu'il est resté au pouvoir, en qualité de Secrétaire d'Etat, ne s'est pas un seul instant départi des principes traditionnelles, qui ont toujours été suivis par l'opinion démocratique à laquelle il appartient. Il a mis ces principes en pratique au prix de sérieux sacrifices et au risque de mettre son pays aux prises avec des difficultés diplomatiques de tout genre. Ces principes ne sont autres que le développement politique et territorial de la puissance américaine sur toute l'étendue du Continent Américain, sur les mers qui l'environnent, et, en général, partout où les in-

térêts commerciaux de cette République offrent un accès à ses vues entreprenantes.

Depuis la proclamation de leur indépendance les Etats-Unis n'ont jamais signé autant de traités et de conventions ayant pour but l'acquisition, l'annexion ou la protection de territoires nouveaux, ou bien la stipulation de nouveaux avantages, pour le commerce or la nationalité des sujets Américains que dans cette période de huit années. Mr Seward, dont il semble que c'était l'unique préoccupation, a fait tous ses efforts pour couronner son oeuvre par la convention dite de l'Alabama dont le projet avoit été arrêté avec l'Angleterre. Malheureusement le Sénat n'a pas jugé à propos de lui laisser le mérite d'avoir mené à bonne fin cette longue et importante transaction.

Son comité des Affaires Etrangères a refusé de ratifier les termes de cette Convention, et il faut en conclure que de nouvelles négociations seront reprises par l'administration du Général Grant. Mr. Seward a été plus heureux avec le traité de neutralisation qu'il a conclu avec le Gouvernement Anglais, et celui du percement de l'Isthme de Darien, qu'il vient de signer avec la République de Colombie. Ces deux Conventions seront confirmées par le Senat. Le percement de l'Isthme de Darien qui a pour but d'établir une communication maritime entre l'Atlantique et le Pacifique sera le pendant du Canal du Suez, avec la différence que ce gigantesque travail est évalué à la somme de deux milliards et demis de francs. C'est là incontestablement un magnifique projet que les capitalistes de l'Europe ont longtemps caressé et qui leur échappe grâce à cet esprit exclusif d'envahissement et de prépondérance qui n'a pas cessé jusqu'au dernier instant de diriger la politique de Mr Seward.

En ce qui concerne mes relations personnelles avec le Secrétaire d'Etat j'ai le regret de dire que je n'ai pas réussi, au gré de mes desirs, à modifier les idées et les sentiments qu'il professe envers la Turquie. Tout ce que j'ai pu faire c'est d'entretenir son extrême indifférence, pour ne pas dire davantage, et d'entraver, autant que possible, les efforts de ses sympathies bien connues pour la Russie, chaque fois que les communications qu'il recevait des agents si bien choisis par lui pour représenter les Etats-Unis en Orient venaient stimuler ses dispositions peu bienveillantes. Mes efforts incessants pour éclairer l'opinion publique de son pays et pour combattre les erreurs et les préjugés que des influences hostiles avaient intérêt à entretenir dans l'esprit des Américains ont quelque peu contribué, jecrois, dans ces derniers temps, à le refroidir à mon égard. C'est ainsi que dernièrement

après avoir donné une série de dîners diplomatiques aux quels presque tous mes collègues, sans excepter les Chargés d'Affaires de Grèce et de Russie, avaient été priés avant moi, il me fit l'honneur de m'envoyer une invitation, la seule que j'aie jamais reçu de lui depuis que je suis à Washington. J'ai répondu par un refus poliment motivé qui n'a pas dû rester incompris. Depuis lors, prétextant l'état de ma santé, je ne me suis plus présenté chez lui à ses réceptions du Samedi. De mon côté j'ai offert sept dîners ou j'ai convié les membres du Corps Diplomatique et leurs Secrétaires, le Président et le Vice-Président élus avec leurs femmes, tous les membres considérables du Congrès et du Sénat, et tous les personnages que leur talent et leur influence désignaient comme pouvant faire partie du futur Pouvoir Exécutif. Les deux seules exceptions que j'ai faites sont Mr. Seward et le Chargé d'Affaires de Grèce.

Il y a quelques jours, j'ai fait demander au Général Grant par un personnage de mes amis qui fait partie de son entourage intime, s'il lui serait agréable d'avoir avec moi un entretien privé dans le quel je ferais en sorte de lui exposer brièvement l'état actuel la Turquie au double point de vue moral et politique, la nature de ses relations avec les différentes Puissances de l'Europe, et le but réel des rapports que la Porte désire entretenir avec l'Union Américaine. J'ai appuyé cette proposition sur l'hypothèse que le Général, en sa qualité d'homme de guerre que ses goûts et ses devoirs n'ont jamais mis en contact avec des questions d'ordre Européen auxquelles, jusqu'à ces dernières années encore les hommes politiques eux mêmes des Etats-Unis étaient restés pour ainsi dire étrangères, pouvait ignorer beaucoup de choses de la Turquie actuelle qu'il aurait peut-être intérêt à connaître, et aussi sur ce que, une fois à la Maison Blanche, il me deviendrait plus difficile de m'entretenir familièrement et à titre privé avec le Président des Etats Unis.

Ma proposition ayant été agréée avec d'autant d'empressement que de courtoisie, je me suis rendu le lendemain mercredi chez le Général Grant qui m'a fort amicalement accueilli. Après le départ de quelques visiteurs, nous sommes restés seuls dans son salon et tout en fumant d'excellentes cigares qu'il m'a offerts, je lui ai développé de mon mieux, pendant une conversation de deux heures tous points essentiels des importantes questions sur les quelles j'avais pour but de l'éclairer. Je lui ai fait un tableau fidèle de la Turquie de nos jours, de l'oeuvre de transformation qu'elle a résolument entreprise et en partie accomplie depuis quarante ans, du changement

inappréciable qui est opéré dans les moeurs, dans les idées et jusque dans les instincts de ses populations de toutes races qui loin d'être comme à une autre époque, divisées par des haines de croyance, tendent au contraire à se fusionner et à s'unifier sous l'empire de lois libérales et des principes démocratiques de l'égalité complète. Je lui ai énuméré les progrès de toute nature qui se sont effectués sans bruit, sans excès, sans violence et qui ont pris racine dans toutes les couches sociales de ce vaste empire; je lui ai défini en quelques mots la forme de son Gouvernement, le mécanisme de ses institutions politique et le marche ascendante qu'elles suivent vers les principes représentatifs et continuels; je lui ai parlé des droits civils et politiques, de la liberté individuelle dont jouissent les Ottomans, et plus encore de la liberté excessive dont jouissent les étrangers en Turquie; je lui ai exposé l'origine des Capitulations que beaucoup de gens en Amérique se plaisent à représenter comme un signe de faiblesse et de décadence qui date de loin, alors que tout au contraire elles ont marqué l'apogée de la puissance Ottomane et le peu de cas que dans leur générosité proverbiale, les Sultans conquérants faisaient de l'Europe; je lui ai défini les liens pour ainsi dire traditionnels et d'intérêt privé qui nous rattachent à la France et à l'Angleterre et les raisons politiques qui nous éloignent de la Russie. Je me suis étendu sur cette question autant qu'il m'a été donné de le faire, sans toutefois me départir de la réserve nécessaire, et j'ai particulièrement appelé l'attention du Général sur ce point, pour lui important à connaître, que l'on se méprendrait gravement aux Etats-Unis sur les conditions d'existence politique de la Turquie par rapport à l'Europe, si l'on persistait à croire que cette existence dépend exclusivement de l'accord des Puissances Occidentales et de leur garantie collective. Ce n'est pas seulement, ai je dit, l'intégrité de l'Empire Ottoman que l'on a eu la pensée de sauvegarder, mais plus encore l'équilibre de l'Europe entière et le salut des Etats qui la constituent. On peut supprimer autour d'un tapis vert des pays comme la Grèce, comme le Danemark, comme la Belgique ou la Hollande, mais un Etat qui compte 40 millions d'individus et des possessions immenses sur les trois continents les plus rapprochés du globe, un état qui s'appuie sur le sentiment religieux d'une race conquérante qui a fait trembler le monde pendant des siècles et qui pour s'être amendée dans ses moeurs et ses idées, n'a absolument rien perdu ni de sa vigueur, ni de son courage, ni de ses vertus guerrières, un Etat comme celui-là ne peut périr que de lui-même; si on lui fait violence et qu'il tombe, il doit nécessairement entraîner dans sa chute les plus grands désastres que l'humanité puisse redouter.

Abondant enfin les conditions présente de nos relations avec les Etats-Unis et la pensée toute desinteressée qui nous fait désirer de les voir se développer et s'améliorer de plus, j'ai demandé au Général Grant la permission de lui tenir un langage plein de franchise. Je lui ai dit que l'Empereur en envoyant une mission permanente à Washington n'avait eu qu'un seul but c'était de manifester au peuple Americain et à son Gouvernement ses sentiments de sympathie et d'amitié; que la distance qui sépare la Turquie du Continent Americain, le peu de goût des Orientaux pour des voyages aussi lointains, la nullité de nos intérêts commerciaux avec un pays dont les produits ne diffèrent des nôtres qu'en ce qu'ils coûtent trois fois plus cher; que l'habitude enfin que nous avons prise de considérer à tort ou à raison, l'Europe Occidentale, notre voisine, comme le véritable foyer de la civilisation et la source facile à la quelle nous pouvons puiser tous les éléments de progrès qui nous font défaut; toutes les ressources materielles qui nous sont nécessaires, étaient plustôt, il fallait bien le dire, des conditions d'éloignement que des motifs naturels de rapprochement entre les deux pays; que d'un autre côté l'esprit plus entreprenant des Americains et le sentiment religieux qui les porte à courir les aventures jusque dans les contrées les plus inconnues de la terre les avaient necessairement entraînés à se rendre en assez grand nombre en Turquie et à s'y établir; qu'ils viennent chez nous soit comme marchands, soit comme missionnaires, soit comme voyageurs, sous le régime d'une liberté et d'une tolérance qui n'a d'exemple nulle part ailleurs; que nous n'avons pas toujours à nous louer de l'usage que font certains de ces missionnaires de cette extrême tolérance, mais que si nous mettons souvent, à leur égard, les lois de hospitalité au-dessus des considérations d'ordre public, ce dont ils se gardent bien d'ailleurs de se montrer reconnaissants, ce n'est que pour prouver aux Etats-Unis notre désir sincère de vivre avec eux en bonne intelligence, qu'il résulte en un mot, de cette situation réciproque des deux pays ce fait bien positif que nous n'avons aucun intérêt sérieux qui nous attire vers l'Amérique, tandis que les Américains ont chez nous des intérêts divers qui appellent la sollicitude de leur Gouvernement et la nôtre. L'Amérique, ai-je-dit encore, malgré les remarquables aptitudes et les ressources extraordinaires dont elle a fait preuve pendant la dernière guerre civile, n'est pas à proprement parler, une Puissance militaire, elle a en outre, à un degré trop prononcé, le sentiment de ses intérêts personnels, pour consentir jamais à s'engager dans une guerre en notre faveur ou même contre nous. Nous avons cette conviction profonde et c'est elle qui régle et détermine la nature purement amicable et complètement desinteressée de

nos rapports avec les Etats-Unis. Tout ce que nous demandons au peuple Américain et à son Gouvernement c'est de nous traiter avec les égards que se doivent deux nations qui s'estiment et qui ne peuvent avoir entre elles aucune de rivalité; ce que nous leur demandons surtout et comme témoignage d'une cordial réciprocité, c'est de nous épargner la pénible nécessité ou nous sommes souvent placés d'élever des plaintes graves contre la conduite de leurs agents diplomatiques et consulaires qui sont traités chez nous avec les mêmes attentions et le même respect que ceux de nos meilleurs alliés. Plusieurs de ces Agents s'autorisent de l'indulgence dont nous aimons à faire preuve à leur égard et de l'inviolabilité de leur caractère officiel pour conspirer ouvertement chez nous avec les ennemis de l'ordre intérieur et pour servir d'instrument complaisants aux manoeuvres hostiles de nos ennemis extérieurs. Ici j'ai raconté au Général Grant toutes les phases de l'insurrection Crétoise, la part occulte que Mr Morris et Mr Stilman y ont prise, l'attitude aussi inconvenante que coupable de ces deux agents et j'ai terminé en lui disant qu'il était impossible au Gouvernement des Etats-Unis de nous demander une plus grande preuve d'amitié que celle que nous lui avons donné en tolérant, aussi longtemps que nous avons fait, sans exiger leur rappel, la présence à Constantinople et en Crète de deux agents qui méconnaissaient à ce point et leur devoir et le respect dû à nos lois. J'ai fini par rappeler l'incident la Dépêche dans laquelle Mr Morris s'était permis d'employer des termes si blessants pour le caractère et la dignité de Sa Majesté Impériale le Sultan, et j'ai demandé au Général Grant ce qu'il penserait d'un Gouvernement étranger qui tout en protestant de ses sentiments favorables envers les Etats-Unis donnerait la sanction d'une publicité officielle à de pareils écarts de langage contre sa personne, et s'obstinerait ensuite à laisser comme son Représentant à Washington le personnage qui en serait l'auteur.

Je dois dire que j'ai trouvé le Général Grant très attentif à saisir jusqu'aux moindres particularités de ma conversation et à se bien pénétrer de ce qu'elle pouvait lui apprendre qui fût nouveau pour lui.

Contrairement à ses habitudes taciturnes et en apparence indifférentes, j'ai été étonné de trouver le Général plein d'expansion et de marques d'intérêt. Plus d'une fois, pendant cet entretien, il m'a posé des questions qui prouvaient son désir de bien saisir la pensée que j'exprimais dans une langue qui n'était pas la mienne. Ainsi n'ayant aucune idée de l'existence des Capitulations et du droit d'exterritorialité qu'elles consacrent en faveur des étrangers, il m'a demandé de lui expliquer ou commencent et où s'arrêtent

ces privilèges qui contrastent si singulièrement avec les principes partout ailleurs admis, du droit public Européen.

Les notions très-vagues et quelque peu erronées qu'il possédait sur la Turquie et même sur l'Europe lui causaient visiblement un certain embarras, et il semblait revenir avec prédiction sur les choses qui se rattachent plus particulièrement aux Etats-Unis. Mais voici pourtant ce que j'ai recueilli de très intéressant au milieu de cette longue conversation.

Le Général m'a répété ce que tant d'autres m'avaient déjà dit ici, que les sympathies des Américains pour la Russie n'avaient aucune base sérieuse, aucune portée politique, et qu'elles n'entraîneraient jamais le peuple Américain au-delà d'un échange pur et simple de bons procédés; que cet engouement ne date point, comme on le suppose à tort, de la guerre de Crimée, que pendant cette guerre, au contraire le sentiment public en Amérique était tout en faveur de la Turquie et de la belle conduite de son armée sur le Danube. "Je n'ai jamais eu pour ma part, a ajouté le Général, aucune animosité contre les Rebelles du Sud que j'ai combattus. Nous différions d'opinion avec eux sur la question de l'esclavage et je leur reconnaissais néanmoins jusqu'à un certain point le droit de défendre ce qu'ils considéraient comme leur bien. Mais ceux dont la conduite a soulevé en moi un vrai sentiment d'indignation, ce sont les étrangers qui au mépris des lois de la neutralité ne craignaient pas de prêter une assistance occulte à nos ennemis intérieurs, et formaient des vœux pour la ruine de notre cause qui était la cause de la civilisation et de l'humanité. Cette conduite déloyale et hostile de Puissances alliées à la Turquie nous a d'autant plus fait apprécier les preuves d'attachement que cette dernière nous a données en interdisant l'entrée de ses ports aux vaisseaux Confédérés, et en refusant de s'associer à une politique dangereuse. Nous avons naturellement éprouvé la même reconnaissance, pour l'attitude bienveillante de la Russie à notre égard, quoique nous eussions, à ce moment-là quelques raisons de suspecter les opinions et les sentiments personnels de Mr de Staেকে, son Représentant à Washington. Telle est la cause unique des bonnes dispositions que le peuple Américain a depuis lors témoignées à la Russie et qui nous ont entraînés dans des spéculations sans objet comme sans aucun avantage pour nos intérêts.

Le Général, comme pour répondre ensuite aux plaintes que j'avais formulées contre Mr Morris et Mr Stillman s'exprima ainsi: "Une des conditions les indispensables au développement de notre prospérité et de notre grandeur, c'est la fidèle observation de la doctrine de Monroë qui nous prescri

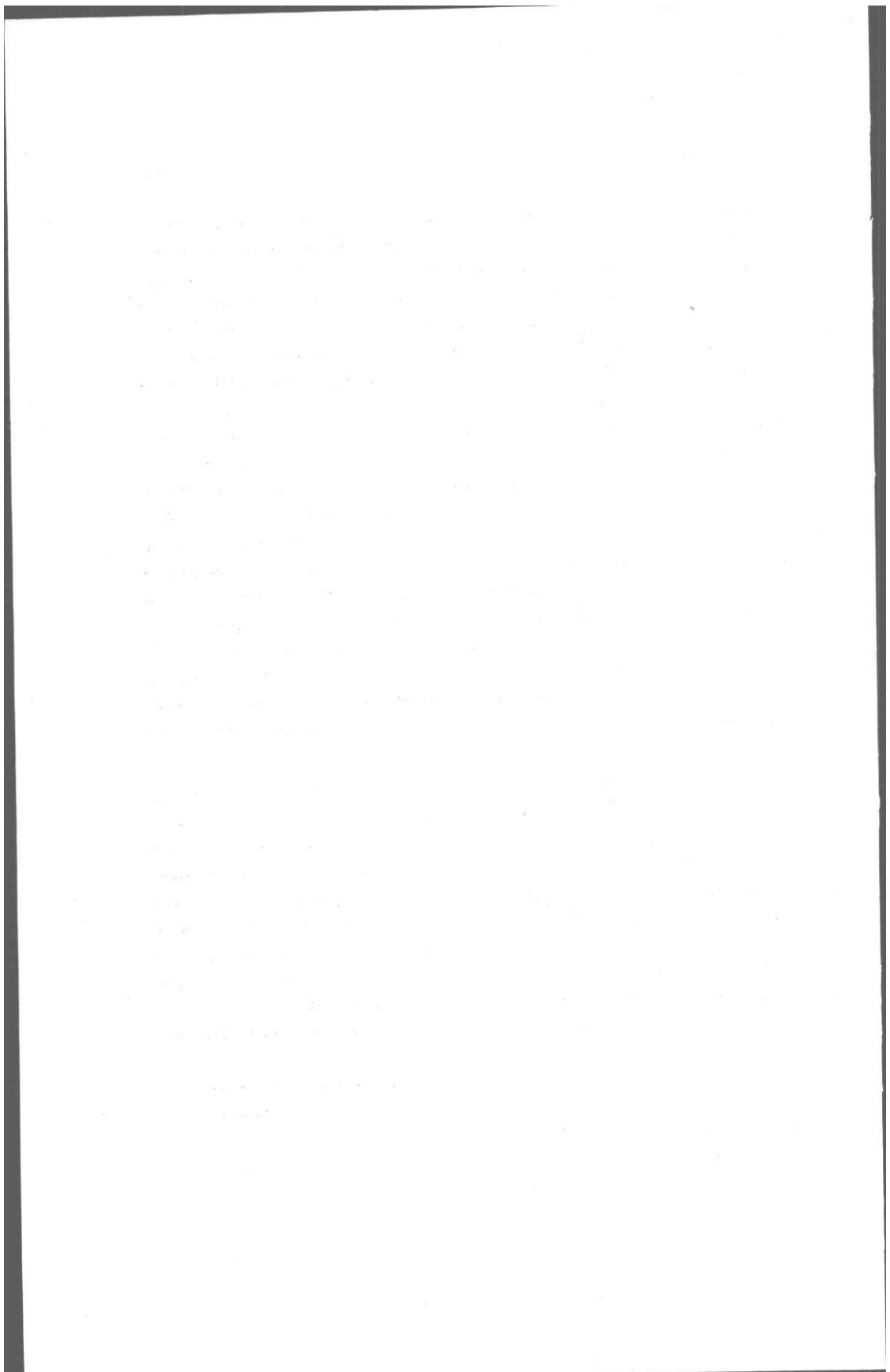
de ne jamais intervenir dans les affaires des autres et de ne pas permettre qu'on intervienne dans les nôtres. Le premier devoir de nos agents à l'étranger est de toujours rester Américains, et de ne pas être Grecs, Russes ou Anglais, suivant les circonstances et les entraînement fâcheux de leurs propres inspirations. Tous ceux qui s'écarteront de ce principe et qui soulèveront contre eux des plaintes justifiées seront désapprouvés par moi. Nous voulons à tout prix être respectés chez nous et nous ne saurions sûrement atteindre ce résultat qu'en donnant l'exemple du respect chez les autres. L'amitié des peuples et des Gouvernements nous est précieuse, et ce serait méconnaître nos vrais intérêts dans le monde que de la repousser, lorsqu'elle nous est loyalement et sincèrement offerte. Nous n'avons eu jusqu'ici avec la Turquie que des rapports empreints de bienveillance et de courtoisie réciproque. Mon désir est de les maintenir tels qu'il ne soit rien fait de notre part qui puisse jamais en altérer le caractère cordial. Nous sommes à la vérité, un peuple libre et religieux qui nous impressionnons facilement au bruit des luttes qui s'engagent entre d'autres peuples et le principe monarchique que nous avons inversé chez nous. Nous n'avons ni le droit ni les moyens de comprimer les élans de sympathie que ces luttes peuvent provoquer parmi nous; mais nous n'en restons pas moins strictes observateurs des droits interantionaux et toujours fidèles aux lois de la neutralité dont nous invoquons avec force les effets pour nous mêmes."

Tel est en résumé, Monsieur le Ministre, et autant que ma mémoire peut me servir à m'en rappeler les termes, l'intéressant entretien que j'ai eu avec le Général Grant pendant le cours d'une longue Soirée, et qui, dans son ensemble m'a laissé la plus favorable impression. La facilité avec laquelle le Général paraissait avoir saisi le sens et l'esprit de mes paroles; l'attention qu'il a bien voulu me prêter, et enfin la forme bienveillante et sans réticence aucune dans laquelle il est lui-même exprimé m'ont à la fois charmé et surpris. Je ne puis faire autrement que de m'avouer plein de confiance dans les idées qu'ils a si bien et si honnêtement émises, et d'augurer, en ce qui nous concerne, les meilleurs résultats de son prochain avènement au pouvoir.

Veuillez agréer etc etc.

Blacque

A son Excellence Safvet Pacha,
Ministre ad Interim des Affaires
Etrangères

the spirit between the nations and that nothing shall be
omitted on any part to cultivate and promote the friendly
relations always entertained and cherished by this Govern-
ment in its relations with his late Majesty should so
I recommend your loyalty to the protection of the Majesty

Written at Washington the second day of October
Anne Dornier 1861

Your Good Friend,

Abraham Lincoln

To the President:

Wm. A. Bennett,

Secretary of State